

Lató

2024. augusztus–szeptember
XXXV. évfolyam
8–9. szám

A ROMÁNIAI ÍRÓK SZÖVETSÉGE
ÉS A MAROS MEGYEI TANÁCS
SZÉPIRODALMI FOLYÓIRATA

Főszerkesztők:

MARKÓ BÉLA

(1989. december – 2005.)

GÁLFALVI GYÖRGY

(2005. december – 2007.)

KOVÁCS ANDRÁS FERENC

(2008. január – 2019. május)

Tiszteletbeli szerkesztők:

KOVÁCS ANDRÁS FERENC

LÁNG ZSOLT

Főszerkesztő:

Szerkesztők:

VIDA GÁBOR

ANDRÉ FERENC

CODĂU ANNAMÁRIA

FISCHER BOTOND

SZABÓ RÓBERT CSABA

MOLNÁR ROZÁLIA

SZÓCS KATALIN

Tördelőszerkesztő:

Korrektor:

Tipográfia:

BIRTALAN KÖLÖK ZSOLT

IRSAI ZSOLT

TARTALOM

KINCSES RÉKA:

Karácsonyozzatok velünk, vagy ússzatok haza ■ 5

O. HORVÁTH SÁRI:

Bolond világ – The Marx Brothers –, avagy New York napsütése ■ 43

TALLÉR EDINA:

Csak tenyérynyi vér (Monodrámá) ■ 142

NÉMEDI EMESE:

Egy elment, a többi meg követte ■ 160

NÉVJEGY

KILITI KRISZTIÁN ■ 191

Kincses Réka

KARÁCSONYOZZATOK VELÜNK, VAGY ÚSSZATOK HAZA

Örkény István Színház. Ósbemutató időpontja: 2024. március 7. Szereplők: Szandtner Anna, Csákányi Eszter, Znamenák István, Mesés Gáspár m. v., Dyssou Bona. Rendező: Kincses Réka. Dramaturg: Pálffy Zsófia, Enyedi Éva. Díszlet: Sós Beáta. Jelmez: Kálmán Eszter. Zene: Matisz Flóra Lili.

SZEREPLŐK:

LUJZA – 30 éves erdélyi magyar, Berlinben él, ír, önkénteskedik

FILIP – Lujza pasija, berlini német, építész, 34 éves

CSÖPI – Lujza anyja, nyugdíjazott egyetemi tanár, kisebbségvédelmi aktivista

GÉZA – Lujza apja, ügyvéd

LUNA – a vendég

Berlin, 2015, karácsony előtt egy nappal.

1. JELENET

Filip és Lujza Loftjában vagyunk. Dobozok szanaszét, középen konyhasziget. A berendezés provizórikus, a felújítás még nem fejeződött be. A falra felkötve egy fenntartható, recycling karácsonyfa műanyag szemétből. Ha bekapcsolják, világít. Sziklaformájú, nagyon dizájnos, de kényelmetlennek tűnő székek. Filip kezében fűrógép, az asztal lapjait még itt-ott össze kell szerelni. Siet. A dobozokat is el kell még pakolni. Versenyfutás az idővel... Vasalót vesz elő, borzalmasan gyűrött inget gőzöl. Közben magyar dalszöveget gyakorol.

FILIP: *a pere... pere... putt... puttom készen, meg az egész násznép... pere... ép ész ide nem kell... nem kell*

2. JELENET

Veszekedés hallatszik.

CSÖPI: Húzzad rendesen azt a bőröndöt... ne úgy! Mindjárt kiesik a kereke! Most emelni kell! Balfasz! Megőrülök tőle! A picsába!

Filip kétségbeesett igyekezettel befejezi a vasalást, alig kapja magára az inget, már nyílik is az ajtó. Belép Csöpi, körülnéz. Követi Géza rengeteg csomaggal. Két bőröndöt húz, nagy görgős, kisebb görgős, ezeken zacskók, hátizsák, kauflandos bevásárlószatyor.

CSÖPI: Tschüss Filip, Tschüss!

Filip rohan, segít Gézának.

GÉZA: Filip, schuldigung WC?

Filip mutatja. Géza berohan a WC-be. A bőröndök felborulnak. Filip rémulten nézi Csöpit.

CSÖPI: Lujza?

FILIP: Lujza, elmenni Edeka, de kommt zurück, paar Minuten.

Méretegetik egymást, Géza kijön a WC-ből.

CSÖPI: De hol van?

GÉZA: Lement vásárolni, nem hallottad?

CSÖPI: De hallom. Van fülem.

GÉZA: Csöpinek van füle.

FILIP *(kezet fog Gézával)*: Akkor Isten hozott Németország! Willkommen.

GÉZA: Danke schön, Filip!

FILIP *(megpuszilja Csöpit)*: Boldog karácsony, Csöpi! Hogyan utaztál?

GÉZA: Csöpi vezetett.

CSÖPI: Ezek a németek, mind Sumáher. Úgy mennek ezek az autópályán. Nem csoda, hogy megnyertétek a második világháborút. Win second háború, puff-puff.

GÉZA: Ne kezd már a hülyeséget! Nem nyerték meg. Nicht win, sondern verloren. Elvesztették.

FILIP: Elvettették.

CSÖPI: Akkor is megnyertétek. Van, aki, ha veszít, akkor is nyer.

GÉZA *(Csöpinek)*: Hagyd abba!

Filip gyorsan kiviszi a vasalót.

Géza megpróbálja felakasztani a kabátját, de nem talál fogást.

CSÖPI *(Filip után nézve)*: Ez egyre kisebb lesz.

GÉZA: Csöpi...

CSÖPI: Semmi, csak nem akar megnőni. Lehet, hogy törpe?

GÉZA: Fejezd be, mert érti.
CSÖPI: Vagy nő, de csak ott, ahol nem látjuk.
Filip visszajön.
GÉZA (*Filipnek*): Csöpi nagyon fáradt.
CSÖPI: Ne dumálj helyettem!
FILIP: Nehmen sie Platz... foklaljanak helyet.
*Géza leül az egyetlen használhatónak tűnő bárszékre. Csöpi állva marad.
Filip megpróbálja lesegíteni Csöpi kabátját. Csöpi nem engedi.*
CSÖPI: Foklaljanak. Ez nem rossz. De itt nagyon hideg van. Very cold!
FILIP: Cold? Nein cold...
CSÖPI: De, very cold!
GÉZA: Csöpi túl sokat vezetett... too much (*Kormányoz a kezével*)... az Autobahn... Csöpi schlafen...
CSÖPI: Húzd fel a fűtést!
Csöpi a fűtést matatja. Filip kénytelen segíteni neki. Csöpi minden fűtőtestet maximumra teker.
FILIP: Ah, müde! Csöpi ist müde? Fáradt Csöpi?
CSÖPI: De, hova üljek? Le lehet itt ülni? Csöpi sitzen? (*Gézának*) Te már ülsz.
GÉZA: Hát ülj le te is.
CSÖPI: Hova? Ide, az Egyeszkőre?
Filip észbe kap, kirohan, behoz egy újabb bárszékét, tépkedi róla a fóliát.
GÉZA: Na látod! Direkt neked vették... az Ikeából?
FILIP: Ja!
CSÖPI: Látom. Szép! (*Filipet figyel, aki összeszereli a széket*) Te pont olyan vagy, mint egy szocialista munkás, csak nem lehet tudni, hogy építed vagy bontod a szocializmust! Érted?
FILIP: Igen! Sozialismus!
A szék magas, az ülőrésze forog. Filip segít Csöpinek felülni.
FILIP: Itt jó?
Csöpi és Géza egymásra néznek.
GÉZA (*az asztalt tapogatja*): Ez is Ikea? You gemacht?
FILIP: Ja, ich gemacht.
CSÖPI: Látszik.
FILIP: Es ist Rohbeton... Es ist nass geschliffen, ein bisschen Farbe...
GÉZA: Szép, jó... nagy. Grosse.
CSÖPI (*meglöki az asztallapot, amit Filipnek nem sikerült a sietségben tökéletesen odailleszteni*): Ez asztal... morgen... kaputt.

FILIP: Nein. Super stabil.

CSÖPI: Géza nem tud fürni. Géza kein... für!

GÉZA (*Filipnek*): Csöpi pedig nem tud hallgatni.

FILIP: Nem kaputt, nagyon jó. Kávét? Kérsz, Csöpi?

CSÖPI: Kérek, igen.

Csöpi körbeforog a székével. Filip elkezd főzni a kávé.

CSÖPI: Látom, még nem fejezték be a felújítást.

GÉZA: Ne hülyéskedj! Az egy karácsonyfa! Újrahasznosított anyagból.

CSÖPI: Ez? És mit fog ehhez szólni az Angyalka?

FILIP: Géza? Te kávé? (*Filip felteszi a kotyogós kávé.*)

GÉZA: Ja, igen. I am happy we are here.

FILIP: Ich auch.

GÉZA: And... it's gut für, hogy Karácsonyra... te és Lujza...

Az egyik bőröndöt próbálja kinyitni.

CSÖPI: Nem abban van!

GÉZA: De ebben van! Csak beakadt a cipzár!

CSÖPI: Mert mindig rángatod!

GÉZA: Nem azért akad be, mert rángatom, hanem azért akadt be, mert rosszul hajtogattad be az inget. És becsípi.

Csöpi lassan leszáll a székéről. Odamegy, kinyitja a bőröndöt. Csöpi vissza a székéhez. Géza kivieszi a pálinkát.

GÉZA: Megmondtam, hogy itt van!

CSÖPI: Bravó!

GÉZA: Filip, ein bisschen pálinka?

Filip poharakat vesz elő a pálinkához.

FILIP: Ah, ja pálinka... Aber nem iszok erős. Es ist sehr früh. Túl Korán... korán...

CSÖPI: Nem Korán, Biblia, hahaha!

GÉZA: Jézusom! (*Kitölti a pálinkát*) Ne aggódj, nem erős! Nicht stark. (*Géza és Csöpi megissza az első adag pálinkát, Filip még nem.*)

FILIP: Isten, Isten.

CSÖPI: Filip, te nem vagy éhes vagy? Hoztam kolbászt.

Leszáll a székről, kivieszi a kolbászt, közben pakol, Filip eszközöket ad a Csöpi keze alá, kávé töl. Csöpi elkezd felszeletelni a kolbászt.

FILIP: Ja, most nem enni hús. Aber most csinálni diéta... Lujza hat gekocht. Főcött.

Csöpi kolbászt ad Gézának, Filipnek is, kézzel esznek. Filip kávé tölteget.

GÉZA: Vegetáriánus lett.

CSÖPI: Nagyon helyes. Nem is kell annyi húst zabálni, mint te! De azért egy kis házi kolbászt csak megkóstolsz.

FILIP: Nem hús, ne haragudj.

CSÖPI: Ez nem hús, ez kolbász.

FILIP: Klíma, CO₂ atmoszférába, nagyon rossz, transport, sok marha.

CSÖPI: Sok marha. Igaza is van. Nem is kéne már több húst enni. Vegyél példát róla.
Csöpi eszik.

GÉZA: Hallgass, mert te szereted legjobban a füstölt csülköt.

CSÖPI: Már nem is szeretem annyira. Az utóbbi időben fáj a gyomrom ezektől a zsíros, füstölt szaroktól.

GÉZA: Nem veszem észre. Vedd már le a kabátodat!

CSÖPI: Látsz te itt fogaszt? Nincs egy fogas. Nincs fogas. Wo ist fogas?
Filip elveszi Csöpi kabátját, az ajtóra akasztja.

CSÖPI: Jó, hát akkor kávézzunk!
Filip kitölti a kávé Csöpinek.

GÉZA: Danke schön.

CSÖPI: Van esetleg cukor? Zucker?

Filip elkezd keresni.

FILIP: Zucker... Kein Zucker.

GÉZA: Little milk?

FILIP: Milch... Ja, aber ich... kein Zucker. Keine Milch. Alergia.

CSÖPI (*Gézának*): Na, látod, ezért nem nő meg!

FILIP: Aber Lujza hozni aus Edekából.
Filip sms-t küld Lujzának, iszik egy kortyot a kávéjából.

CSÖPI (*Gézának*): Nagyon vártak minket!

GÉZA: Kibírhatalanra vezetted magad!
Csend. Csöpi újra elkezd beszélgetni.

CSÖPI: És? Ez itt mi volt, ez a hely? Ahol ti itt laktok? Raktár? Garázs? Istálló?

GÉZA: Dehogy! Szerintem ez hogyishívják... egy olyan industrielle building?

FILIP: Ja, Mühle. Ex-Mühle.

GÉZA: Mühle? Az malom.

CSÖPI: Malom? Nagyanyám második férjének is volt malma. Aztán amikor az államosításkor elvették, nagyanyám azt mondta, elúszott a malom, megmaradt a majom! A férje, érted?

GÉZA: Hagyd már abba!

CSÖPI: Szép... Csak. Olyan üres minden. Kong, olyan kongó. Nincs egy kép se a falon. Üres... (*Mutogat*) Keine képek? Keine szőnyeg. Érted? Keine. Keine.

FILIP: Jah, üres, aber nem múzeum.

GÉZA: Ezek modern fiatalok.

CSÖPI: Mondtam, Géza, hogy hozzuk el azt a szőnyeget. A nagyanyámfélét.

GÉZA: Ne hülyéskedj, az nem fért volna be a kocsiba!

CSÖPI: És sokba kerül ez a... malom?

GÉZA: Ezt nem szokták megkérdezni.

FILIP: Was? Ich verstehe nicht!

CSÖPI: Mennyibe kerül a lakás?

GÉZA: Wieviel... kostet... Apartment?

FILIP: Ah... 1900... Tausend-neunhundert.

GÉZA: 1900 euró.

CSÖPI: Az sok. Vagy nem sok? És ti magatoktól költöztetek ide?

GÉZA: Mit gondolsz? Ide deportálták őket? Már elnézést!

CSÖPI: Ilyen helyre olyanok szoktak költözni, akiket kibombáztak.

FILIP: Ez nagyon cool, Loft. Alle mögliche Fabrikhallen és Markthalle és Bahnhof és Hospital...

CSÖPI: Igen, igen... Auschwitz, Birkenau...

GÉZA: Itt nem lehet ilyeneket, Csöpi.

FILIP: Értem a vicc, Csöpi. Aber ez kicsi vicces. Nem nagyon.

CSÖPI: Jó na, bocsánat, sorry, Filip. Sorry. Ti egyformán unalmasak vagytok.

Kínos csend.

GÉZA (*Filipnek*): És... milyen a munka? How is die... Arbeite?

FILIP: Arbeit? Viel arbeit. Jó munka. Sok.

CSÖPI: Jó sok munka, az gut money. Vagy nem?

GÉZA: Hagyd békén szegényt a pénzzel! Cég... Architekt cég?

FILIP: Igen, privat cég. Sáját.

GÉZA: Á, saját. Szabadúszó.

CSÖPI: Na, és azzal lehet jól keresni? Mennyi fizetés? Salariu... Money? Bani?

Csöpi mutatja.

FILIP: Kétezer...

CSÖPI: Kétezer?

FILIP: Kétezer-ötszáz...

CSÖPI: Kétezer-ötszáz?

FILIP: Háromezer...

CSÖPI: Na, az már jobb.

FILIP: Before tax...

GÉZA: Ja, háromezernégyszáz before tax, tehát adózás után.

CSÖPI: Ennyit én is értek!

FILIP: Szeretném én is inni meg a kávémm...

Filip a telefonjába pötyög.

GÉZA: Zavarunk... Disturb?

FILIP: No, no disturb... Nem, ich freue mich. Boldog vagyok! Kein Problem.

Csöpi kivesszi a táskájából a gyógyszereit.

CSÖPI: Kérek szépen vizet.

Filip nem a kagylót használja, hanem kimegy vízért. Géza kipróbálja a csapot.

CSÖPI: Nincs víz?

Géza inti, hogy nincs. Filip vizet hoz, Csöpi beveszi a gyógyszereit.

GÉZA: Megint mennyit veszel be?

CSÖPI: Amennyit kell! Ne szólj bele! Mindjárt fogom magam és hazamegyek.

GÉZA: Dehogymész. Ne veszekedj velem!

FILIP: Ne feckedj... Nem felekedj... fecked. Feckedjetek!

GÉZA: Veszekedjetek. Veszekedni. Én veszekszem. Te veszekszel. Ő veszekszik. Ne veszekedjetek.

CSÖPI: Én veszekedek! Te veszekedel. Ő veszekedik.

GÉZA: Én veszekszem.

CSÖPI: Én veszekedek.

GÉZA: Te veszekedsz!

CSÖPI: Én veszekedek!

GÉZA: Látod, Filip? Ilyen a magyar karácsony. Ungarische Weihnachts, ungarische Wirtschaft.

CSÖPI: Ungarische Multikulti.

FILIP: Ja Multikulti-Willkommenskultur! Németország jönni sok ember, jönni sok vonatok, integet a zsebkendő, willkommen mindenki. Multikulti jó dolog.

CSÖPI: Jó-jó, multikulti... de te magyarul tanulsz?

GÉZA: Mit mind faggatod?

CSÖPI: Ungarisch lessons?

FILIP: Im ungarischen Institut ja, ja. József a tanár...

Géza pálinkát tölt.

GÉZA (*Filipnek*): Legalább szagold meg. Házi szilva... Házi szilva. Hause Plum.

Filip az első adag pálinkát felhajtja.

GÉZA: Jó, mi?

FILIP: Házi szilva. Stark. Erős.
GÉZA: Na akkor boldog karácsonyt! Frohe Weihnachts.
Koccintanak egy kört.
FILIP: Egészséggedre! Isten-Isten! Ez kurva jó!
Csöpi megőrül.
CSÖPI: Kurva jó! Haha! Kurvaélet!
FILIP: Geci!
CSÖPI: Lófasz a seggedbe!
FILIP: A kurva anyád!
CSÖPI: Neked is! Te fasz!
FILIP: Baszd meg!
CSÖPI: Anyád picsája!
GÉZA: Csöpi!
FILIP: Büdös kurva életbe kapd be a faszom. Ah, noch ein: Vesszen Trianon!
CSÖPI: Vesszen Trianon! Te, ez megtanult magyarul!
GÉZA: Hallom.
CSÖPI: Hozom a kocsonyánakvalót, meg mindent!
Csöpi feláll és odasiet a csomagokhoz, elkezdi kipakolni. Disznócsülköt vesz elő és egy konyhai bárdot. Mindkettőt Filip kezébe nyomja.
CSÖPI: Ezt fel kéne vágni. (Pakol) Lapító?
GÉZA: Bord... bording.
CSÖPI: Fel kéne ezt vágni. Tájön.
GÉZA: Slicen-ön.
FILIP: Ich?
CSÖPI: Já, já, te, így, így.
Filip elővakar konyhai kesztyűt, felveszi. Undorral elkezdi feldolgozni a húst. Csöpi tovább pakol. Fül, farok, hagyma, mindenféle kocsonyábaavaló, különböző nejlontasokba pakolva.
CSÖPI: Na nézd meg, milyen rendes, szeretem!
GÉZA: Danke schön, az azt jelenti, köszönöm szépen.
CSÖPI: Ne mind játszd a német tanárt!
GÉZA: Csak jelzem, hogy mit illene mondani.
Csöpi a bőröndjéből egy nagy fazekat is elővesz. Fel akarja tenni, de a tűzhely keskeny.
CSÖPI: Nincs más kályha? Grósze aragáz?
FILIP: Nein, sajnos.
CSÖPI: Ezen soha nem fog megfőni... Tudtam, hogy én fogok főzni. Filip-pel. Csöpi és Filip together... főzni.

FILIP: Ja, ja, főzni.

Filip közben a csülökkel küzd.

CSÖPI: Na látod, még a végén megbarátkozunk!

Csöpi tovább pakol. Kicsit olyan, mintha a teljes éléskamrát elhozta volna magával.

GÉZA: Fogpiszkálót minek hoztál?

CSÖPI: Fogast is hozhattam volna!

3. JELENET

Megérkezik Lujza. Kezében edekás táska van, benne a bevásároltak.

LUJZA: Sziasztok. Szia, Apu!

GÉZA: Na végre! Szervusz, kicsi drága, hogy vagy?

LUJZA: De jó, hogy jöttetek!

Hosszabb puszilkodás, Lujza és Géza.

CSÖPI: Látom, örülsz Apádnak.

Lujza megöleli Csöpit is.

LUJZA: Jaj na, neked is örülök!!

CSÖPI: Na, lássalak! Új frizura! Kicsit sápadt vagy! *(Filipnek)* Meine Tochter mindig Apja seggét nyalja.

LUJZA *(Filipnek)*: Sie ist eifersüchtig. Féltékeny.

CSÖPI: Dehogyan vagyok féltékeny! Tőlem aztán nyugodtan nyalhatjátok egymás...

GÉZA: Lujzika, gyere koccintani, idei termés a kicsi szilvafáról.

Géza pálinkás poharat ad Lujzának, isznak.

CSÖPI: Mániákusan ülteti a fákat. Már vagy ötvenet, fünfzehn elültetett! Meg is haltak mind.

GÉZA: Nem igaz, az alma is terem, és a dió is...

CSÖPI: Még a fák is kiszáradnak tőle!

LUJZA: Látom, formában van. *(Gézának)* Hoztam neked tejet!

Lujza odaadja a tejet és egy poharat, cukrot.

GÉZA: Köszönöm, kicsi, drága!

CSÖPI: Én meg hoztam kocsonyánakvalót.

LUJZA: Azt látom.

Géza elveszi a cukrot, elkezd kibontani, és tejet tölt magának.

CSÖPI: Filip segít felválni, civilizált európai, környezetbarát. Nagyon kedves. És szép szőke.

LUJZA: Nem is szóke.

CSÖPI: De minden német szóke.

GÉZA: Én is szép voltam, és szóke, pedig nem is vagyok német.
Géza cukros tejet készít magának, nagyon sok kanál cukorral.

CSÖPI: Te aztán gyönyörű voltál... Mindig öt cukrot tesz bele... Lujza mindig lájk germán turista.

LUJZA: Mama, figyelj! *(A szemétre mutat, kihalássza Csöpi zacskóit, és a szelektíves kukába dobja a műanyagot)* Ezeket oda!

CSÖPI: Jaj, tudom! Szelektív! *(Filipnek)* Dachstein bakancs, metál hátizsák, fel a csúcsra, Triumph der akarat...
Lujza megöleli Filipet. Csöpi figyelőket.

CSÖPI: A hegyekben, Karpaten, múlté kelet-német turisták, szép izmosak, szép szókek, pont, mint te. Vagy majdnem pont.

LUJZA *(Filipnek)*: Und du? hast du gleich eine Aufgabe bekommen?

FILIP: Ja. Ich weiss gar nicht, wem sie ähnelte.

CSÖPI: Karácsonyra csak kell egy kis kocsonya.

LUJZA: De hát direkt főztem. Na, nem baj. Hogy utaztatok?

GÉZA: Jól utaztunk nagyon. Anyukád vezetett.

CSÖPI: Persze, mert megbuktál a sofőrvizsgán, mint kilencvenben a diktatúra!

FILIP: Es ist extrem warm hier. Ich schwitze beim bloßen Rumsitzen.

LUJZA *(Gézának)*: Mama felhúzta a fűtést?

GÉZA: Persze, ahogy megjöttünk, azonnal. Le se vette a kabátját.

CSÖPI: Mert gyűlölöm a hideget!

FILIP: Hideg! Nichts hideg. Heiss.

LUJZA: Filip Viking. Sose fázik.

CSÖPI: De a mi kaukázusi génjeink nem bírják ezt a nedves német időjárást.

FILIP: Könnten wir vielleicht doch das Fenster öffnen?

LUJZA: Nein, bitte.

FILIP: Keine Luft, levegőt.

LUJZA: A huzatot se bírja.

GÉZA: Arme, Filip. Nem lehet könnyű neked! Fullasztó hőség, kocsonya, a mosógép leve, ami mindig belefolyik a fürdővízbe... emlékszel, amikor nálunk voltál? A water from mosógép. Waschmaschine...

FILIP: Ja, ja. Emlékszem...

CSÖPI: Jaj, milyen költői!

GÉZA: De azt egy életre megjegyezted, hogy Bukarest ist nicht Budapest.

LUJZA: Azt meg.

Megszólal Lujza telefonja. Leáll, Filip egyből indul. Lujza felveszi, elkezdi németül beszélni.

LUJZA: Ja, grüss dich...

Filip kinyitja az ajtót. Huzat.

CSÖPI: Ez mi?

GÉZA: Mi volna? Luther Márton szelleme.

CSÖPI: Utálom a huzatot.

FILIP: Nur ein Moment, bitte. Nem kapok levegő.

Filip becsukja az ajtót.

LUJZA: Filip, der kleine Kurde kommt um 9. (Reggel kilenckor jön a kis kurd.)

FILIP: Vielleicht solltest du eventuell Bescheid sagen, dass sie sich benehmen. (Akkor azért talán kéne szólni nekik, hogy viselkedjenek rendesen.)

LUJZA: Sie können sich nicht benehmen. (Nem tudnak viselkedni.)

CSÖPI: Jaj, de szép ez a német nyelv! Mint a gépfegyver ropogása.

Lujza elkezdi a zacskókat pakolni, próbál rendet rakni anyja káoszában.

CSÖPI (*Lujzának*): Olyan nyüzötnak látszol. Eszel te eleget? Időnként tehetnél egy kis pirosítót.

LUJZA: Nem használok pirosítót.

CSÖPI: Pedig hidd el, hogy nagyon jól állna. Kicsit emelne az aszpektusodon. Hoztam neked algamaszkot, szép, sima lesz tőle a bőröd...

LUJZA: Én akkor most megteríték.

CSÖPI: Még nem fejeztem be! (*Magához húzza a fazekat*) Mikor lesz víz?

LUJZA: Jövő héten lesz.

FILIP: Nächste Woche... jövő hét installieren.

Filip elveszi és kiviszi a fazekat, hogy vizet tebessen bele.

GÉZA: Lujzikám, hallottad, hogy megnyertem a Bihari-féle rágalmaszki pert másodfokon?

CSÖPI: Ne kezd a pereidet!

Filip visszajön a fazékkal. Beszélgetés közben odateszik a kocsonyát főni.

GÉZA: Természetesen megtámadták, de nem baj, mi megyünk a legfelsőbb törvényszékre. Az államelnök kártérítést fog fizetni... Ez egy sehr wichtige Prozess, a ruménien President fizetni fog! Pay, zahlen.

FILIP: Der Staatspräsident?

GÉZA: Mert ugyanis ez rágalmaszki, calomnie, az úgy volt, hogy az államelnök lenyilatkozta a sajtóban, hogy a szekuritáté emberei között volt... Hogy besúgó volt a Bihari Laci.

LUJZA: Laci bácsi besúgó volt!?

GÉZA: Nem! Épp azt mondom, hogy nem volt az!

CSÖPI: Inkább kérdezzed meg a lányodtól: „Hogy vagy? Mit csinálsz?”
GÉZA: Mért, te megkérdezted?
CSÖPI: Csak magad körül forogsz.
GÉZA: Akkor: Hogy vagy, Lujzika?
LUJZA: Nagyon. Jól.
GÉZA (*Csöpinek*): Na látod!
CSÖPI: Egész életemben egoistákkal voltam körülvéve.
Csöpi bedobja az utolsó répát is a fazékba, és kimegy.
GÉZA: Szóval a presedinte nagyon mérges/ideges lett. Very angry. És megjelent a sajtó is... összeírtak azok is mindenféle hazugságot! De bepe-relem őket, a Muresánt a Vatrától. És Markó Béla is tehet nekem egy szívességet!
LUJZA: Ezt el kéne most már engedni, apu!
GÉZA: Ez nem olyan egyszerű... én is hoztam valamit!
Géza hosszan keresgél, aztán a zakója belső zsebéből diadalmasan elővesz egy kazettát. Lujza és Filip közben nagy lendülettel terítenek, beállítják a székeket satöbbi.
GÉZA: Van egy Kassettenrekorder, ami... funktionieren?
FILIP: Megnécem später.
GÉZA: Ez egy beszédem, amit 90 márciusában tartottam. Fel kéne tenni. Szóval ezt a hangfelvételt... diese record... inregistrare... most került elő, és egy nagyon fontos beszédem van rajta... my speech.
Csöpi visszajön, kezében Géza ünneplőzakója.
CSÖPI: Na, mi van? Lesz evés, vagy mire várunk?
GÉZA: Na jó, akkor majd később.
Elteszi a kazettát. Géza felveszi a zakót, Filip bekapcsolja a karácsonyfa világítását, ami zenél is.
GÉZA: Ez nagyon szép.
LUJZA: Ugye?
FILIP: Ich gemacht.
LUJZA: Apu, te ide. Mama, te ide ülsz.

4. JELENET

Csőpi elfoglalja a helyét. Filip fotót készít. Lujza szorosan az apja mellett, Csöpi egyedül, majd Filip a másik irányból is készít fotót, Csöpi magához húzza Lujzát. Lujza kimeri a levest.

CSÖPI: Mi ez?

LUJZA: Rákleves.

CSÖPI: Ne tegyem fel a virslit?

GÉZA: Nagyon jó illata van. A franciák is ezt eszik karácsonykor.

CSÖPI: Na de én nem vagyok francia.

LUJZA: Olyan jó, hogy jöttetek! Fogjuk meg egymás kezét! Akkor Isten hozott benneteket! De jó, hogy itt vagytok! Mindenki hunyja be a szemét egy pillanatra!

Megfognák egymás kezét. Csöpi egy kicsit bezitál, aztán odaadja ő is.

LUJZA: Föld kihordta,

víz tartotta,

Nap érlelte,

kedves Föld, kedves víz, kedves Nap,

tőled létünk mindent kap.

Jó étvágyat!

Mindenki mondja: Jó étvágyat!

CSÖPI: Mi volt ez a jámbor versike?

LUJZA: Hálaadás. Tanultam.

CSÖPI: Vajon hol? Újra beiratkoztál az óvodába?

LUJZA: A menekültotthonban.

CSÖPI: Oda meg hogy kerültél?

LUJZA: Ott dolgozom.

GÉZA: Azért az érdekes lehet, nem? Szíriából jönnek most a legtöbben! De Afganisztánból és Irakból is még mindig jönnek?

LUJZA: Afrikából is, szerencsétlenek, egyik hajó süllyed el a másik után...

CSÖPI: Azt hittem, a regényedet írod.

Csőpi áttolja Gézának a tányérját.

LUJZA: Igen, de abból nem lehet megélni.

CSÖPI: Ja, hogy nem. Mért? Nincs kiadó?

LUJZA: Majd, ha kész lesz. Első könyvre nem adnak előleget... De van egy ügynök, aki nagyon érdeklődik, és... *(Filipnek)* Agent...

CSÖPI: Szegény Lujza! És sokat kell dolgozz ebben a... migráns otthonban?

GÉZA: Menekült.

LUIZA: Menekültotthon. Ez a hivatalos neve Németországban.

GÉZA (*Filipnek*): Csöpi csak a migráns-tévé nézi. Az tudod mi?

FILIP: Was?

GÉZA: M1.

Géza újra tölt mindenkié. Csöpi lehajol, és a hűtőszekrényből kivesszi a kolbászt és a kenyeret. Elkezd az enni.

LUIZA: So ist es, wenn ich ganz normal von meiner Arbeit erzähle... (Ez történik, ha tök normálisan beszélek a munkámról)

CSÖPI (*Gézának*): Ne igyál annyit, nem látod, hogy nézel ki?

GÉZA: Te is már a harmadik pohárnál tartasz.

CSÖPI: De én kedves vagyok tőle, te meg seggrészeg.

GÉZA: Te? Kedves? Bár az lennél...

CSÖPI: És ez valami rendes állás, vagy valami átmeneti?

GÉZA: Most kedves...

LUIZA: Mi az, hogy rendes állás?

CSÖPI: Hát, hogy itt most fizetést is kapsz?

LUIZA: Persze. Meséket írunk a gyerekekkel!

GÉZA: Tehát kap fizetést.

Lujza elveszi a vizeskancsót, és feláll, mindenkié vizet tölt, a Papával kezd.

LUIZA: Zseniálisak. Az egyik kislány például azt találta ki, hogy egy hatalmas, hétfejű sárkány tartja fogva. Egy tó fenekén. Ő menekülni próbál, segítségért kiabál. De nem jön senki, pedig a mamája ott napozik a tó partján, virágos fürdőruhában...

CSÖPI: Aha. És kell ehhez valami külön képesítés? Vagy csak úgy akárki...

LUIZA: Milyen képesítés? Úgy csinálsz, mintha nem tudnád, hogy tudok írni.

FILIP: Du bist sehr talentiert. Lujza nagyon talentiert ihró.

CSÖPI: Ihró... Ja, az biztos. (*Filipnek*) Te magyarul olvasod? Brávó! Csak gondoltam, kell valami papír is hozzá, pedagógusi diploma vagy ilyesmi.

Csöpi feláll és ránéz a kocsonyára.

CSÖPI: Ezen a kályhán sose fog megfőni.

Csöpi elkezd leszedni a habot a kocsonyáról.

LUIZA: Múltkor például belekapaszkodott a karomba egy négyéves kurd kisfiú, akinek meghaltak a szülei...

CSÖPI: Talán majd húsvétra kész lesz.

LUIZA: A nagymamájával jött... der kleine Kurde, du weisst (a kis kurd, tudod)... Belém kapaszkodott, és azt mondta: Lujza, te vagy az én anyukám! Lujza, du bist meine Mutti.

CSÖPI: Meine Mutti. Ezt a kurd kisfiú mondta?
LUJZA: Igen. Baj?
CSÖPI: Nem, nem baj.
LUJZA: Nem akart elengedni...
CSÖPI: Filip, neked mi a véleményed?
FILIP: Sie ist sehr stark, eine sehr... (Nagyon erős, egy nagyon...)
CSÖPI: Nem Lujzáról! A migránsokról!
FILIP: Starke Persönlichkeiten... (erős egyéniség) (*Mosolyog Lujzára.*)
GÉZA: Igen... erős egyéniség.
FILIP: Nagyon stark, erős, szép, temperament... Aber man muss auch aufpassen, sonst, wenn ihr was nicht passt... (de vigyázni kell vele) ha valami nem tetszik, akkor bummm... du kriegst ein rein...
CSÖPI: Ja, bummm, bummm, akkor kapsz a pofádra... tud veszekedni rendesen, az biztos!
GÉZA (*Csöpinek*): Nem igaz, sokkal jobb természete van, mint neked.
CSÖPI: Mikor előveszi azt a vad, hideg, hegyi pillantását, olyankor még én is félek tőle!
Lujzának.
GÉZA: Te? Te nem félsz senkitől. Sajnos.
CSÖPI: Jó, nem félek. De utálok az ilyen farizeusokat, mint ti. Zsebkendőt lobogtattok a túlsúfolt vonatoknál, ugye? Menekültotthonban dolgoztok, vegetáriánusok vagytok, kitiltatjátok a kantinekből a disznóhúst, az iskolákból Goethét, leszedtetitek a keresztek a falakról! Mert azt hiszitek, hogy a szelektív szeméthyűjtés és a politikai korrektség majd megment titeket a kárhozattól!
GÉZA: Ez most hogy jön ide?
CSÖPI: Úgy! Ahogy itt ülök és nézelődök, pont ez jut eszembe.
FILIP: In meinem Traum war es genau so, deine Mutter hat erzählt, und ich habe nichts verstanden. (A múltkor ezt álmodtam, anyád beszélt, és nem értettem egy szót se.)
LUJZA: Rév álom volt?
CSÖPI: Nyugodtan fordítsd le, és azt is fordítsd le, hogy jön ide az a sok kis nyikhaj néger, azt se lehet tudni, hogy honnan! Majd megnézhetik magukat!
LUJZA: Nem tudom, hogy sírjak vagy röhögjek.
GÉZA: Lányok, lányok így nagyon el fogtok fáradni. Igyunk már meg egy kis békepihenőt? (*Veszi a pálinkás üveget*) Filip, te még bírod?
FILIP: Ja, genau.

Géza tölt a poharakba.

GÉZA: Persze hogy genau. Lujzika, kérlek, csak az én kedvemért.

CSÖPI: Nekem nyugodt a lelkiismeretem.

GÉZA: Na, akkor a nyugodt lelkiismeretedre!

Koccintanak.

GÉZA: Na úgy, na, egészségünkre!

CSÖPI: Tschüss!

FILIP: Isten, Isten!

Filip zavarában magára önti a ráklevest.

CSÖPI: Ugyanolyan balfasz, mint te vagy!

FILIP: Szeretném mondani válámit.

Előveszi a cetlijét, megköszörüli a torkát. Mindenki ránéz. Tagoltan olvas, artikulál.

FILIP: Kedves Csöpi, kedves Géza, Lujza!

Csöpi és Géza összenéznek.

FILIP: Az én gyerekkorban Nyugat-Berlin szép és... harmonisch... nagy szabaccság... nagy csendek... almás piték tejszínhabbal, kulturált konverzációk, apukámnak egy darab salátalevél-reccsenés is nagyon hangos erő...

CSÖPI: Na né, miből lesz a cserebogár!

FILIP: Tévutazások... távutazások, nyári nagypapim ausztriai nyaralója mendencével, anyám zongorával játszadozik, és ismereti groupba megyen!

Filip közelebb lép Lujzához, aki döbbenet hallgatja.

FILIP: De ennek szerencsés vége, mert találkozom szép lányotok és a családját, szép Transzilvániából (*Csöpi ránéz Gézára*), ahol a kis kidőlt-bedőlt hácák, a lyukas úton lovas szekér, zsíros levesek, és ismertem meg a repülő tányérok, lábosok, tévés kutyuk, nem csend, nem nyugalom, nyárson üvöltés, meztelen felsőtesttel!

GÉZA: Nagyon szép beszédet mondasz, Filip, csak egyáltalán nem tudom, hogy miről beszélsz.

FILIP: Ein moment.

Filip zenét tesz. Rappel.

FILIP: Hé, kislány, itt vagyok, gyere ki a ház elé,
a szekér jól beállt, a szívem már tiéd,
a pereputtyom készen, meg az egész násznép,
ép ész ide nem kell, csináljuk most másképp...

Csöpi elkezd tapsolni.

CSÖPI: Bravó! A ritmust kéne kicsit jobban tartani, különben nem volt rossz!

GÉZA: Hallgass már, Csöpi!
FILIP: Kedves Csöpi, kedves Géza, ezért kérem szépen lányotokat feleségül.
GÉZA: Azt hiszem, hogy ezt tőle kéne megkérdezni.
FILIP: Lujza? Was sagst du?
LUJZA: Ez nagyon hirtelen... nagyon jó, ez a google fordító? Hogy tanultál meg ennyi szöveget? József is segített? Danke.
Csend.
CSÖPI (*Lujzának*): Most mi van? Megjijedtél? Ne félj, nem kell beszarni! Van, ami még a házasságnál is rosszabb. Vagy nincs?
GÉZA: Nincs
Lujza megöleli Filipet. Megcsókolják egymást.
CSÖPI (*Gézának*): Te meg mit könnyezel? Hülye. Itt könnyezik! Örülj, hogy viszik! Mit akarsz? Hogy vénlányként haljon meg? Nagyszerű! Bravó! Erre koccintunk!
GÉZA: Még nem is momdott igent!
CSÖPI: Dehogynem! Nem látod, hogy megpuszilta? Ne búsulj, legalább nem román!
GÉZA: Azért az is fontos, hogy szeressék egymást...
Filip kezd el elsőként táncolni, felkéri Lujzát. Kis idő múlva Géza lekéri a lányát. Vad rock'n roll-t jár vele. Filip egyedül táncol, Csöpi a széken ülve, amíg ki nem akad a dereka. Akkor kimegy. Géza elfárad, leül. Elkezd enni a maradék ráklevest. Lujza és Filip összeölelkeznek.

5. JELENET

Lujza és Filip csókolóznak, Géza eszi a ráklevest.
GÉZA: Lujzika, boldog vagy, kislányom? Kicsi nagylánya Apukának.
Géza megint előveszi a kazettát.
GÉZA: Na akkor meghallgatjuk?
LUJZA: Most, kérlek, ne!
GÉZA: Egyszer az alapokat szeretném neki elmagyarázni, hogy értse, ha már ő lesz a vejünk! Szóval, mi magyar kisebbség vagyunk Romániában. Tudod, mi az, hogy kisebbség? Minoritét?
LUJZA: Tudja!
GÉZA: Nem kell egyből felcsattanni, mint drága anyukád.
FILIP: Ja, ja, ja. Ungarn aus Siebenbürgen.
GÉZA: De nemcsak, ott vannak a katalánok vagy az írek, a baszkok...

FILIP: Baszkoknak sok terroristák.

GÉZA: Ein bisschen pálinka!

Géza pálinkát tölt magának, a fiatalok nem reagálnak a kérdésre.

GÉZA: Szóval... szóval mi egy nagyon békés kisebbség vagyunk. We are peace minority.

CSÖPI (*Csőpi az ajtóból*): Bár mi is robbantgattunk volna! Akkor nem itt tartanánk.

LUJZA: Mama!

CSÖPI: Bár jött volna be a Putyin tankokkal, és verte volna szét az egész országot.

GÉZA: Muszáj mindig úgy viselkedni, mit egy őrült? Mert már a kommunizmusban in communism... press... magyarok press... és amikor, 89-ben jött a forradalom... a revolution 89 after Ceausescu... és összedőlt a rendszer... Hogy mondják, hogy rendszer?

LUJZA: System.

GÉZA: System, alte system kaputt... igen... és akkor jött a neue system... building neue system... Ungarischen in Transylvania... elkezdtek a jogait követelni... protest for Hungarian school... emberi jogokat... drept... a human rights, for Hungarians protest.... In University... In Gymnasium... Ungarisch lernen Ungarisch!

FILIP: Ja, klar.

GÉZA: Tudod, ki az a Horthy?

FILIP: Horthy? Nein. Nem.

LUJZA: Honnan kéne tudja, mégis?

GÉZA: Ott kezdődött minden. Második bécsi döntés. Romanian afraid Transylvania Hungarian... Ez egy big scandal, grosse interethnic conflict. És akkor elkezdtek a propagandát. Nationalische propaganda. S az idiot people elhitte.

FILIP: Ja propaganda... Die Leute sind dumm.

GÉZA: Az mi a dumm?

FILIP: Dumm... stupid...

GÉZA: Kérsz? (*Tölt.*)

CSÖPI (*a szobából kiabál*): Ne igyál már megint!

Géza tölt Filipnek és magának, megisszák a pálinkát.

GÉZA: Szóval akkor a magyar és román barát, szomszéd... Többet nem beszéltek... Kein sprecht... Csak a propaganda... a Securitatének a propagandája... akkor megnézed...

LUJZA: Kit érdekel ez már?

GÉZA: Én az életemet kockáztattam, és ti még egy kazettát sem tudtok meghallgatni.

Géza ismét tölt.

GÉZA (*Filipnek*): Te kopaszodsz?

FILIP: Was ist das, kopacodsz?

GÉZA: Kopaszodsz.

FILIP: Ja, scheisse.

6. JELENET

Csőpi visszajön, megáll az ajtóban. Kényelembe helyezte magát, fején hajcsavarok. Kezében nyomtatott oldalak. Olvas.

CSÖPI: „A lány az Anyja halántékának szegezi a vadászfegyvert: Ez most nem vicc, nagyon figyelj, most az egyszer ne értsd félre, amit mondok, mert nem fogom megismételni. Én nem vagyok papagáj, és te nem vagy hülye. (*Lujzának*) Köszönöm! Nem szeretném, ha hülyén halnál meg. A vérfürdő nem érdekel, utálok szétloccsant agyvelőt látni, kifolyt beleket, leszakadt végtagokat, hajcsavarokat vértócsában...” (*Lujzának*) Kicsit bő lére van eresztve. Lehetne sokkal fesesebb.

LUJZA: Ki engedte meg, hogy beleolvass?

Lujza elindul Csőpi felé.

CSÖPI (*folytatja*): „Azt sem akarom a véreddel felírni a falra, hogy »Helter Skelter«.”

LUJZA: Szkelter! Sz!

CSÖPI: Szkelter. „A halál önmagában nem érdekel. Csak azt szeretném, hogy megszűnj létezni. Hogy ne legyél. A többi az boldog karácsony, nélküled még a kocsonya is ízletes, megesszük a csülköt, már nem kell jónak lenni, se vegetáriánusnak...”

Csőpi abbahagyja az olvasást.

CSÖPI: Ugye, milyen jól jön az embernek egy ilyen szörnyű anya?

LUJZA: Ez nem a valóság! Ez fikció!

FILIP: Nur fikció!

LUJZA: Különben sincs kész. Mi az, hogy fesesebb?

CSÖPI: Helyenként vannak benne üresjáratok... Szerintem a gépfegyver sokkal jobb lenne, mint a vadászfegyver. „Kibiztosítom a gépfegyvert.”

LUJZA: Add ide!

Lujza kivesszi a kéziratot Csőpi kezéből.

CSÖPI: Géza, neked mi a véleményed?
 GÉZA: Nem tudom, de nem engedte meg, hogy olvasd.
 CSÖPI: Apád csak ilyen semmitmondó hülyeségeket tud mondani, hogy „nem tudom”. Ahányszor megkérdezem tőle, milyen a ruhám, azt mondja: „nem tudom”. Vagy milyen az idő kint, „nem tudom”. Ha még egyszer azt mondja, hogy „nem tudom”, akkor lelövöm gépfegyverrel.
Lujza vissza.
 LUJZA: Nincs abban az állapotban, hogy azt akarnám, bárki beleolvasson!
 GÉZA: Írhatnál már valami másról is, mint anyukádról.
 CSÖPI: Mondjuk az apukádról!
 LUJZA: Ez az első regényem.
 GÉZA: Igen, de voltak már versek anyukádról.
 LUJZA: De csak németül...
 GÉZA: Novellák anyukádról...
 LUJZA: Senki nem olvasta őket.
 GÉZA: Tárca anyukádról, egypercesek anyukádról, haikuk anyukádról.
 LUJZA: Apu, befejezted!? Egyébként holnap jön hozzánk az a kurd kisfiú, akiről beszéltem.
 CSÖPI: Micsoda?
 LUJZA: Már rég el akartam mondani, csak nem jutok szóhoz. A menekültotthon kért meg, hogy fogadjuk be pár napra. Olyan kék szeme van, mint a tenger. És ekkora keze van, érted, ekkora! A Tiergartenbe is elvihetnék valamelyik nap.
 GÉZA: Az az állatkert, nem?
 CSÖPI: Engem nem érdekelnek az állatok.
 LUJZA: Úgy hívják, hogy Zaza.
 CSÖPI (*Gézának*): Most mit mind matatsz ott, olyan balfasz vagy, hogy nézni is rossz. Hallottad, most mit találtak ki ezek?! Hogy idejön valami kurd menekült karácsonyra. Hogy én etessem kocsonyával.
 LUJZA: Nem eszik disznóhúst!
 CSÖPI: Majd a végén velünk alszik egy ágyban. Aztán jól megkésel, vagy felrobbantja magát.
 LUJZA: Mama, ez egy gyerek! Egy négyéves szerencsétlen árva kisgyerek, akinek megölték a szüleit. Te tudod egyáltalán, milyen érzés az, amikor belenéz a szemedbe egy ilyen ártatlan gyerek?
 CSÖPI: Miért? Gondolod, hogy én nem tudom!?
 FILIP: Dass ist nur ein... csak egy kizsgyerek, Csöpi...
 CSÖPI: Persze! Mind azt mondják, hogy ők kisgyerekek.

GÉZA: Most megint túlzol, Csöpi. Mit csináljon az a szerencsétlen kisgyerek?
CSÖPI: Mit tudom én? Ússzon haza.
LUJZA: Te nem vagy normális.
CSÖPI: Egész Európa el fog tűnni, nézd csak meg.
LUJZA: Na és?
CSÖPI: Így tűntünk el mi is! A mi kultúránk! Az ország területének kétharmadáról kellett lemondani! Hallod, Filip? Kétharmad! Trianon!
FILIP: Több mint szác éve! Unglaublich!
LUJZA (*Filipnek*): Du hast keine Ahnung, also halt dich da raus! (Neked fogalmad sincs, úgyhogy ne szólj bele!) És hány nagy kultúra tűnt már el a picsába?! A Római Birodalom, Babylon eltűnt, a mayák...
CSÖPI: Ti, németek fogtok eltűnni a leghamarabb. Deutschland über alles!
FILIP: Mein Gott!
LUJZA: Én nem vagyok német!
CSÖPI: Hát nem is! Te egy agymosott vagy! Mintha nem is az én lányom volnál.
GÉZA: Csöpi, fékezd magad.
LUJZA: A németek már rég feldolgozták a múltjukat. A magyarokkal ellentétben.
FILIP: Keine aktiv Nazis.
CSÖPI: Akkor mik? Passzív nácik?
LUJZA: Tanulhatunk tőlük!
CSÖPI: Persze! Például azt, hogyan kell gázkamrákat építeni! De olyat, ami működik is!
GÉZA: Megörültél?
CSÖPI: Majd, ha a románok is kiírják végre-valahára a kolozsvári színházra, hogy építette Janovics Jenő, akkor majd esetleg tárgyalhatunk!
GÉZA: A kolozsvári színházat nem Janovics Jenő építette!
CSÖPI: Kit érdekel?
GÉZA: Egyébként ukrainai zsidó volt...
CSÖPI: Hülye liberális!
LUJZA: A németek nem félnek szembenézni a kibaszott múltjukkal!
CSÖPI: Háromezer-ötszáz eurós havi átlaggal lehet bátran szembenézni a kibaszott múlttal!
GÉZA: Hiába mondd, hogy „nem érdekel”, a tények ismerete nélkül nem lehet komoly véleményt ...
CSÖPI: De nekem megérzéseim vannak!
GÉZA: Megérzéseid egy tehénnek is vannak!

FILIP: Ne fece... fecekedjete! Kárácson ván! Holnap menni vele Weihnachtsmarkt... a karácsony markt, vásár. Te is jössz!

CSÖPI: Én nem megyek.

LUJZA: Lófasz Karácsony.

GÉZA: Hogy beszélsz?! Nem látod, anyád mennyi kocsonyánakvalót hozott nektek?

LUJZA: Magának! Nem nekünk! Egyáltalán nem érdekli a családja!

CSÖPI: Nem is ti fogtok érdekelni, amikor egy egész kultúrát semmisítenek meg!

LUJZA: Milyen kultúrát... mikor milliók menekülnek! Nyakunkon a klímakatasztrófa! Mások szaladnak a szárazság és a cunamik elől! Lassan nem lesz ivóvíz Indiában, pár év és itt se...

CSÖPI: Mit érdekelnek engem a szomjazó indiánok?! Neked a saját közösséged jogaiért kell harcolni. Ez a dolgok rendje! Miért nem harcolnak inkább? A saját hazájukért!

LUJZA: Mert háború van, érted? Bombáznak!

CSÖPI: Nyaljátok csak Angela Merkel seggét, ölelgessétek a migránsait! Csak aztán egyikőtök se meneküljön sírva haza Erdélybe, olcsó házakat venni, falun.

GÉZA: Tényleg nem ugyanaz a kettő, de Angela Merkel az elmúlt évtizedek legjobb...

CSÖPI: Még a Kommunista Pártba se léptem be...

GÉZA: Ez igaz. Pedig minden reggel be kellett menjen a szekura tanítás előtt.

CSÖPI: És zsaroltak, zsaroltak, hogy jelentsek a diákjaimról, akik szamizdatot nyomtattak. És akkor sem féltem azt mondani, hogy nem! Akkor is megmondtam nekik a véleményemet! Pedig akkoriban, ha sokat pofáztál, úgy vágtak szájon, hogy rögtön kihullott az összes fogad...

GÉZA: Soha senkit nem árult be. Amikor az összes ismerősünk hanyatt-homlok rohant Németországba, meg a jóisten tudja, hova, akkor ő ott-hon maradt.

CSÖPI: És tudod, miért?

LUJZA: Hát biztos nem miattam.

CSÖPI: Mert nem tudtam elviselni, hogy egy senki legyenek! Egy gyökértelen jöttment!

GÉZA: Abban igaza van, hogy attól, hogy valaki egy erdélyi kisvárosból elköltözik Berlinbe, még nem lesz berlini.

CSÖPI: Az otthon nem lehet kitörölni. Benne van a génekben.

LUJZA: Ti minek jöttetek egyáltalán ide?

CSÖPI: Hozzád jöttünk, ha tudni akarod!

LUJZA: Ha érdekelne, hogy hogy vagyok, akkor elmondtam volna, hogy most volt abortuszom.

Csend.

FILIP: Du warst schwanger? (Terhes voltál?)

LUJZA: Jól hallottad.

FILIP: Warum hast du mir nichts gesagt? (Miért nem mondtál semmit?)

Csend.

CSÖPI: Ez... Lujza... volt már ilyen a történelemben... ne búsulj.

LUJZA: Egyáltalán nem búsulok.

CSÖPI: Hidd el, elmúlik. Most rossz egy kicsit, de túl leszel rajta.

LUJZA: Mondtam, hogy nem búsulok. (*Filipnek*) Guck mich nicht so an. (Mit bámulsz?)

FILIP: Du hast mir echt gar nichts gesagt? (Képes voltál semmit nem mondani?)

LUJZA: Úgysem akarok anya lenni!

FILIP: Du bist jetzt genau so, wie deine Mutter! (Most pont úgy csinálsz, mint anyukád!)

LUJZA: Wirklich!? Meine Mutter kommt wenigstens hierher und schreit mich an. Aber deine Mutter? Wo ist sie? (Igazán!? Az én anyám legalább idejön, és ordít rám. De a te anyád hol van?) Sie macht Yoga auf Tenerifa und kümmert sich ein Dreck darum, wie es dir geht! (Tenerifén jógázik, le se szatja, hogy mi van veled!)

FILIP: Ich rede nie so über deine Familie! (Én sosem beszélek így a te családról! És tudod, miért nem?)

LUJZA: Weil du nicht ehrlich bist! (Mert nem vagy őszinte!)

FILIP: Weil ich deine Familie liebe, weil ich dich liebe! Aber du musst alle verletzen, die dich lieben. Du tust mir leid. (Tévedsz! Mert szeretem a családot, és szeretlek téged! De te muszáj mindenkit megbántani, aki szeret! Sajnálak!)

LUJZA: Engem te ne sajnálj! Es tut mir nicht weh! Und weisst du warum nicht? Weil ich dich nicht liebe! (Engem ne sajnálj! Nekem ez nem fáj. És tudod, miért nem? Mert nem szeretlek!) Nem szeretlek!

Filip keresi a kabátját. Géza utána szalad.

GÉZA (*Filipnek*): Nichts komolyan gondolni! Lujza liebe téged... Miért nem lehet normálisan beszélgetni egymással?

Filip kabátban.

CSÖPI (*Filipnek*): Most hova mész?

FILIP: Azt hiszem, átmegyek a kocsmába, ich trinke ein Bier.

Kimegy a lakásból. Csend.

CSÖPI: Tudod, nekem is volt abortuszom. Az abortusztörvény után. Azok az orvosok és azok a pincék és fürdőszobák... érzéstelenítés nem volt, és ordítani sem volt szabad.

GÉZA: Lujzám, én is megértem, hogy érzelmileg felkavar... De az anyaság a legcsodálatosabb dolog...

CSÖPI: Mit tudsz te az anyaságról?!

GÉZA: Csak segíteni szeretnék...

CSÖPI: Igen? Úgy feküdtem kilenc hónapig terhesen, hogy te sehol sem voltál! Pedig te akartad, hogy szüljek gyereket, mert különben elválsz!

GÉZA: Ez nem így volt!

CSÖPI: De! Te síztél, teniszettél, minden este vendéglőben ültél a faszfej haverjaiddal, miközben én a plafonon számoltam a repedéseket. Ki tudja, hol voltál...

LUJZA: Tényleg nem tudod?

CSÖPI: Mit?

LUJZA: Hogy hol volt!?

GÉZA: Miről beszélsz?

LUJZA: Hányszor volt olyan, hogy bementem hozzá az irodába, és ő nem volt ott? Aztán mondták, hogy be sem ment egész nap. Vagy amikor ott ült az a nő a konyhában, melltartóban, akiről azt mondta, hogy az ügyfele... mert azt hitte, hogy elutaztunk? Meg a hajlakk a polcon, amit magamra vállaltam...

GÉZA (*Lujzának*): Gondold meg, hogy miket beszélsz összevissza... Ki vitt iskolába téged minden reggel?

LUJZA: Te. És mindig el is késtünk.

GÉZA: És sportolni?

LUJZA: Utáltam sportolni.

GÉZA: Ki vitt ki az állomásra, amikor elindultál Berlinbe?

Lujza indul a kabátjáért. Csöpi bemegy a WC-be. Bezárja az ajtót.

LUJZA: Nem is vonattal mentem... És nem is otthonról. Veszekedjétek nyugodtan tovább, vagy öljétek meg egymást.

Lujza kimegy. Becsapja az ajtót.

7. JELENET

Géza döbbsen áll, a csukott WC-ajtót nézi. Nebezen áll már a lábán, a sok pálinka hatott. Rátámaszkodik az asztalra. Az asztal összeomlik.

GÉZA: Basszam! Ez én voltam.

Géza odamegy a WC-ajtóhoz. Kopogtat.

GÉZA: Csöpi... Csöpi... Csöpike.

CSÖPI: Hagyj békén!

GÉZA: Most mit csinálsz?

CSÖPI: Kakálok.

GÉZA: Gyere, beszéljük meg...

CSÖPI: Mondtam, hogy kakálok.

Csend. Géza téblábol.

GÉZA: Van valami, amit el szeretnék mondani.

CSÖPI: Nem akarom hallani.

GÉZA: De elmondom akkor is. De nem az, amire te gondolsz... Emlékszel, amikor térden állva imádkoztál a konyha közepén... amikor leomlott a berlini fal...

CSÖPI: Én soha nem térdepeltem le!

GÉZA: Fogadtál velem egy üveg pezsgőben, hogy december előtt nálunk is kitör a forradalom... És én nem hittem neked!

CSÖPI: Mert azt is megéreztem. Mint egy tehén!

GÉZA: Azt ugye tudod, hogy a Jakabffy Bandi ügyét rajtam kívül nem volt senki, aki elvállalta volna? Tudod jól, hogy nem.

CSÖPI: Tudom, akkor még hittem benned!

GÉZA: Ötszáz kilométeres körzetben nem találtak senkit! *(Csöpi megengedi a vizet. Géza hangosabban beszél)* Hát Ceauşescu személyesen akarta megöletni. *(Csöpi elzárja a vizet)* Kilenc órát kellett utazzak a tárgyalásra, pedig egy vonatból öt perc alatt is ki lehet véletlenül esni. Szekusok mindenütt. Soha életemben nem féltem annyira. Az éjszaka közepén vettem észre, hogy otthon hagytam az aktatáskámat...

CSÖPI: Mert egy feledékeny fasz vagy.

GÉZA: Benne volt minden. Meghatalmazás, perirat, tanúvallomások. Na gondoltam, úgy fognak kilödni a vonatból, hogy még az aktatáskám sincs velem. Teljesen hiába halok meg.

Csöpi lehúzza a WC-t. Géza kivárja a csendet.

Mikor leszálltam a vonatról, emlékszel? Ott álltál.

Géza tölt magának egy pálinkát, és fel is hajtja egyből.

Azzal a kurva aktatáskával. Megelőztél, eljöttél stoppal. A fogadást is megnyerted... hallod?

Géza megint kopogtat.

CSÖPI: Gondolkodom.

GÉZA: Min?

CSÖPI: Szerinted?

GÉZA: Azon ne gondolkodj, az hülyeség. Azon ne gondolkodj!

CSÖPI: De, de azon gondolkodom... Azon, hogy ha akarnám, a lakosság felét ki tudnám irtani.

GÉZA: Csöpi... köszönöm! Meg szeretném köszönni!

CSÖPI: Van annyi cián a toxilaborban. Az egész sajtó azzal lenne tele, hogy egy örült néni megmérgezett egy kisvárost.

Csőpi telefonja megszólal. Kinyomja.

GÉZA: Lujzika volt? Ki kéne békülni...

CSÖPI: Majd, ha idejön és bocsánatot kér.

GÉZA: Te is provokáltad.

CSÖPI: Én provokálhatom, mert én az anyja vagyok!

GÉZA: Hát jó. Te győztél.

CSÖPI: És te is mehetsz a picsába!

GÉZA: Elmentem.

Géza is veszi a kabátját, elmegy.

8. JELENET

Kinyílik az ajtó, kijön Csöpi. Felmarkol egy kis kolbászt. Arcán algamaszk. Konstatálja az összedőlt asztalt, a szanaszét szóródott cserepeket, ételmaradékokat. Felveszi a táskáját a földről, és kupacba rugdossa a törmelékeket. Leül. Kolbászt eszeget. Mozdulatlan. Kitartott csend. Egyszer csak kopogtatnak. Csöpi nem akar tudomást venni róla, azt gondolja, hogy Géza jött vissza. Megint kopognak.

CSÖPI: Ki az?

LUNA: Hallo... Lujza?

CSÖPI: Nincs itt Lujza.

LUNA: Ich bin Luna, das Freund von Lujza.

CSÖPI: Nem értem. Ich verstehe nicht.

Csend. Odamegy az ajtóhoz, kinyitja. Megtorpan, hátralép. Egy afrikai lány, mikulássapkában. Csöpi arcán maszk. Mindketten megrémülnek egymástól.

CSÖPI: Jézus Mária!
LUNA: Hello! Merry Christmas!
CSÖPI: Semmi Christmas. Lujza nu este aici. No here Lujza. Semmi kriszt-
mősz. Lujza nu jészté ájics. No hír Lujza.
LUNA: Oh, sorry, you are Lujza's mother? Keza sokollom.
CSÖPI: No speak German. No szpik dzsőrmön.
LUNA: English?
CSÖPI: Semmi english. Csak kicsi. Mit akarsz? Semmi inglis.
LUNA: Can I talk to Lujza?
CSÖPI: Lujza, Lujza... és te ki vagy? Who are you? Lujza nein here. Nincs itt
senki, egyedül vagyok! Alone! Sorry!
Csöpi rá akarja csukni az ajtót. Közben leveszi az algamaszkat.
LUNA: Okey, may be I wait. She told me to come.
CSÖPI: She not come. Elment a picsába. A családjával együtt. Si nat kamm.
*Megint rácsapja az ajtót Lunára, kicsit hallgatózik. Csöpi félútig ér, Luna
újra nyitja az ajtót.*
LUNA: Toilet, please?
*Csöpi egy kicsit hezitál, mutatja, hol a WC. Luna leveszi a cipőjét. Csöpi inti,
hogy nem szükséges. Ő is észreveszi a rendetlenséget. Luna beszalad a WC-
be, bezárkózik. Csöpi megpróbálja telefonon hívni Lujzát. Kicseng, de Lujza
nem veszi fel. Elkezd pakolni.*
CSÖPI: A fene a pofájukat, most mit csináljak?
Csend. Útközben felvesz pár törmeléket. Csöpi kopog a WC-ajtón.
LUNA: Yes?
CSÖPI: Vat ar jú duing?
LUNA: Just a minute, madam...
CSÖPI: Nem vagyok madam.
Csöpi idegesen toporog a zárt ajtó előtt.
CSÖPI: Hahó. Ce faci? Gondolkozol? (Magának) Jól nézek ki!
Megint tárcsáz.
CSÖPI: Géza! Bassza meg, egyik se veszi fel. Most, mikor itt van a menekült-
áradat.
Elkezdi összeszedni a törmelékeket, és megvágja a kezét.
CSÖPI: Bassza meg! Még ez is!
*Csöpi megpróbálja megengedni a vizet, hogy lemossa a sebet, de nincs víz.
Luna kijön a WC-ből.*
LUNA: Ah... what happened?
CSÖPI: Ezek szétverték a házat. Szkándál femili. Krisztmősz.

Luna mutatja, hogy megnézné a sebet. Csöpi egy kicsit ellenkezik, aztán hagyja. Egy apró vágás.

LUNA: Bondage here? Pensement ici?

CSÖPI: Nu stiu.

Luna visszamegy a vécébe, mint aki ismeri a helyet. Körülnéz. Csöpi leül a székre. Luna visszajön a fürdőből, sebtapaszt hoz magával, hátul megy.

LUNA: Alcohol?

CSÖPI (*mutatja a pálinkás flakont*): Ott. De nem kell, nem kell...

Luna elveszi a pálinkás üveget. Profi mozdulatokkal fertőtlenít, kötöz.

CSÖPI: Milyen erőszakos vagy.

Luna befejezi a kötözést, majd elindul a szemeteshez.

CSÖPI: Ju lörn kötözés? Valami doctor?

LUNA: No doctor, survie dans le désert. Learn to survive.

CSÖPI: Túlélő! Na, még csak ez hiányzott... Szóval nem te vagy a kurd kisfiú? No litöl Kurdis? Vitt nagymama?

LUNA: I am from Kongo.

CSÖPI: Kongó?

Csend.

CSÖPI: Az tudod, hogy? (*Énekel*) Néger, kinek a feje Kongó, / Szíve a Sára után bomló. Ungarische gyereklied...

Zavart csend.

LUNA: You are an actress?

CSÖPI: No, no, no...

LUNA: Lujza never told you actress.

CSÖPI: Lujza hülye.

LUNA: Cinema?

CSÖPI: Nem, nem szinema, nem ektressz. De imádom például Giulietta Messzinát. Ismered? La Strada, Fellini.

LUNA: Yes, I like cinema too.

CSÖPI: Your otthon nálatok van, vumen Burka?

LUNA: Nooo Burka. Catholic. (*Mutogat a burkára, és keresztet vet.*)

CSÖPI: Tényleg? Ez szimpatik. Pedig burka very good. Nem kell smink, pirosító, semmi. Semmi tupír. Honnan ismered Lujzát? Háu du jú... De unde cunoști Lujza?

LUNA: I know Lujza from the Asylum... Big House for refugees.

Luna leveszi a kabátját, és leteszi a székre.

CSÖPI: Refudzsiát! Szóval you migráns?

LUNA: Yes.

CSÖPI: Jó, akkor rám ne számíts, mert új em rasszista vagyok! A lányom leg-
alábbis azt mondja. Lujza szép új résziszt.

LUNA: No problem. Everybody racist.

CSÖPI: Every kelet-európai nyugdíjas. Pénzionár. Mind rasszista.

LUNA: Yes, every old white people.

CSÖPI: Én no old, but white. Coffee?

LUNA: Yes, I do it! Okey? And you?
*Luna megnézi a kávéfőzőt, tölt magának egy csésze kávé, pontosan tudja,
hogy mit hol talál.*

CSÖPI: No. Mert aztán nem tudok aludni. Jor frizúúú... Szó bellá, mint a
drótkefe. Ken új megfoghatom?
Luna egy lépést tesz hátra, de hagyja magát.

LUNA: What is your name?

CSÖPI: Csöpi. Tsöpi.
Kezet fognak. Csöpi előveszi a virslit a hűtőből.

CSÖPI: Egyedül jöttél? Ju kam ölon?

LUNA: Yes. Alone.

CSÖPI: És a femilí?

LUNA: No family...

CSÖPI: Nem akarsz enni valamit? Mandzsiáré? Trink?

LUNA: Yes, thank you.
Csöpi egy langyos virslit nyom a Luna kezébe. Luna falatozni kezd.

CSÖPI: És du ju pálinka?

LUNA: No, thank you.

CSÖPI: No pálinka, akkor muszlim!

LUNA: No, no... I told you, roman catholic!

CSÖPI: Ez fix?
Csöpi poharat vesz elő, és tölt magának.

CSÖPI: De én drinkolok, mert ezek felidegesítettek. A, my family. Wo ist
Kongo?

LUNA: Central Afrika.

CSÖPI: Milyen? És háu?

LUNA: It's war.

CSÖPI: Tudéj?

LUNA: Yes, today. And yesterday. And tomorrow. Always war. Kongo very
dangerous country. And your country?

CSÖPI: Romania no déndzsörörsz, de az nem is kántri. Hanem egy szar. Ro-
mania is shit. Inkább lenne háború. Better some war. Put some bombák
„bumbumbum”, aztán szájlensz.

A kocsonya nagyon fő. Lassan a virsli is. Csöpi leszedi a kocsonyáról a habot.
LUNA: Yes, Bumumbumbum. Silence. Everybody dead. Your father dead, your mother dead, your daughter. Your best friend... Everybody dead. Silence very good.

Csend. Csöpi döbbenten néz.

CSÖPI: Sorry.

Luna elővesz egy dohányos tasakot, és elkezd jointot sodorni.

CSÖPI: Vat iz disz?

LUNA: Green cigarette.

CSÖPI: End aj em ö tokszikolodzsiszt. I am an expert in drugs.

LUNA: An expert. Which drugs?

CSÖPI: De engem csak tudományos szempontból érdekel. Intereszáré. Nu máj teória. Csak.

Elkészült a joint.

LUNA: Can I?

Csöpi körülnéz, vállat von. Mutatja, hogy a mosdóban lehet.

LUNA: Theory is good. Practise better.

Csöpi bemegy utána a mosdóba. Figyeli.

CSÖPI: Mindjárt jön a pupillatágulás.

Luna odanyújtja neki a jointot. Csöpi beleszív. Köhögés hallatszik.

LUNA: Slow, slow, slow.

Szívnak. Nevetés. Nagyon nevetnek. Alig állnak a lábukon, annyira nevetnek.

CSÖPI: De édes vagy! Nem, mint az én... máj bjutiful dotör lányom, aki egy beképzelt liba! Cum se zice? Gasca ingamfata... te nem tudsz románul?

LUNA: Lujza very nice, good woman.

CSÖPI: Persze, mert ott nyalja a migránsok seggét. Itt meg kiabál, áááá. Lujza utál engem. Lujza héjtc mi. Rossz anya vagyok. Aj em ö bed madör.

LUNA: Mother is mother. In Kongó mother very big!

CSÖPI: Bár én is kongói anyuka volnék! De az is lehet, hogy család nélkül a legjobb.

Csöpi elvonszolja magát a székig. Útközben beszél a kocsonyának a fazékba.

CSÖPI: No family very good!

Csend.

LUNA: Do you know this song? (*Énekel*) Mászsfel hette, hotya bobá nelá toom. / Mázsfel hette erdott mezü bejártoooomv, / Netudahoty hava leda kevezzem, / Csakosz tutam hotyme nyire szeheztem.

Csöpi döbbenten hallgatja, mint aki álmodik.

CSÖPI: Ez gyimesi!

LUNA: Lujza teach me that song.

CSÖPI: Azt hiszem, most már beállt a pupillatágulás.

Luna bekapcsolja a zenét. Elkezd táncolni. Felkéri Csöpit. Táncolnak. Luna énekel (improvizál).

LUNA: Les corps toujours le même, comme au bon vieux temps. Il y a les bras et les jambes, la vie et la bile, et noter cerveau est exactemet le même. Il y a des memoires dans chaque cellule... (A test ősrégi, a szív, az agy, minden olyan, mint száz évvel ezelőtt, mint ezer évvel ezelőtt, mint mindig. Minden sejt tele van emlékekkel.)

Csöpi nehezen áll a lábán, kapaszkodik. Beszáll az improba.

CSÖPI: Otthon, ha elájulsz, az sem baj, mert szűk a tér, közel vannak a falak, nem lehet nagyot esni. De itt, Németországban, ha elájul az ember, nagyot koppan a feje a padlóba, mert nincs se szőnyeg, se bútor, nincs ami kifogja... No furniture. No. Carpet... De otthon... in Transylvania bútor bútor hátán, szőnyeg, díspárna, nem lehet nagyot esni, förnicsör, karpett. *(Mutatja.)*

LUNA: Here no carpet, no furniture...

CSÖPI: Dont foll dáun in a Dzsörmön ápartáment! Dedli dénjdzsörösz!

LUNA: Yess! Dont foll dáun in a Dzsörmön ápartáment!

CSÖPI: Dedli dénjdzsörösz!

CSÖPI/LUNA *(együtt):*

Dont foll dáun in a Dzsörmön ápartáment.

Dedli dénjdzsörösz,

dedli dénjdzsörösz,

dedli dénjdzsörösz!

Luna kikapcsolja a zenét. Libeg.

LUNA: My application, stay here, rejected. Germany, no. Refusé. They send me back to Kongo.

CSÖPI: What? Mi van? Application Réfusé? Refusat... Kérvények elutasítva?

LUNA: Police come, I go Africa back. Right now!

CSÖPI: Németek. Itt nincs mese, itt aztán rend van. Amikor jön a parancs, akkor hajtják végre. S most tudják, hogy hol vagy?

LUNA: No me hiding... Je me cache maintenant.

CSÖPI: Bujkálsz?

LUNA: Oui.

CSÖPI: Na, akkor ne félj, amíg engem látsz, sã nu te fute frica. Az én apámat is így vitték el. Meg engem is, ne búsulj. Csak az a szeku volt. Tudod, mi az a szeku?

LUNA: Szeku?

CSÖPI: Romanian Gestapo. *(Leül)* Ezt látod?

A fogsorára mutat. Luna odatérdel mellé.

CSÖPI: Ez mű, fals. Buff, buff... fall out fogsor. De szép, ugye, ez az új? Sokkal szebb, mint az eredeti. Tiszta szerencse, hogy kiverték... Tudod, miért?! Azért, mert magyar vagyok! Ne basszon meg a félelem! Mert itt a mama. Érted?

9. JELENET

Megjelenik Géza az ajtóban. Figyeli őket. Dülöngél.

GÉZA: Látom, te helyrejöttél. Hello, I am Lujza's Father, Géza.

LUNA: Nice to meet you.

Luna és Géza kezet fognak.

CSÖPI: Te hol rúgtál be ennyire?

GÉZA: Egyáltalán nem vagyok részeg. Jövendőbeli sorstársammal, Filippel iszogattunk szemben a kocsmában egy kicsikét...

CSÖPI: Na még csak ez hiányzott!

GÉZA: Filipke még nem bír hazajönni, kicsit megfeküdte a gyomrát az... izé... kurr... kurri... wurscht. Mondtam, pihenhet még egy cseppet. De Lujzika vigyáz rá.

CSÖPI: Megyek, idehozom őket. Baj van. Ez a lány nagy bajban van.

GÉZA: Hát abban én is.

CSÖPI: Géza, ne hülyéskedj, itt nagyon komoly dologról van szó. Csak segg-részekre nem lehet számítani.

GÉZA: Egyáltalán nem vagyok részeg.

CSÖPI: Megörülök.

Csőpi kabátot, cipőt vesz.

LUNA *(Gézának)*: Your wife is a wonderful woman. Un femme super.

GÉZA: Á français? Where are you from? Maga Beninből jön vagy Mali, Niger? A francia gyarmatbirodalom ugyanis...

LUNA: I am from Kongo.

GÉZA: Ja... Kongó? Na az nagyon érdekes. Lumumba?

LUNA: Yes, Lumumba...

GÉZA: Patrice Lumumba. Szegény, azt is megölték. Pedig mindent megtett szegény a szabadságért, az emberek is az ő oldalán álltak, de a securitate... a belga securitate is, hogy megölték... Wenn Lumumba kaputt,

me protest mit egyetemistákkal for the belga nagykövetség... in Bukarest, szegény idealista... Bukarest, nem Budapest!

Csőpi visszatér.

CSÖPI: Fejezd már be! Nem dumálni kell. Meg kell kérdezni, hogy ken új help ju?

GÉZA: Hogy mit?

CSÖPI: Hogy miben tudsz segíteni?

GÉZA: Kongónak? Big problem van az biztos!

CSÖPI: Nem Kongónak, hanem neki! Itt és most! Keresi a rendőrség!

GÉZA: Police? Súd-Kongó still war, Mobutu mindent tönkre tett. Do you know a teljes nevét? Mobutunak? Mobutu Sese Szekó Kuku Nbengu Wa Za Banga...

Csőpi húzza Gézát kifelé.

CSÖPI: Itt most egy ember életéről van szó!

GÉZA: Csak kíváncsi voltam, hogy tudja-e. Egyébként nagyon érdekes. Most mit csinálsz?

CSÖPI: Megyünk, te jössz velem! (*Lunának*) Ju sztėj hiör, csendben.

GÉZA: Mi történik?

CSÖPI (*Lunának*): És egy ilyen pereskedik államelnök ellen! Ahogy már mondtam: fear no fuck you, oké?! Ne félj, amíg látod a mamát!

GÉZA: Prezident az záhlen fog, az biztos!

Csőpi és Géza eltántorognak. Luna egyedül marad. Lekucorodik az asztal mellé. Pihen.

10. JELENET

Lujza sietve hazaérkezik. Konstatálja, hogy füst van, az asztal is tönkrement, törmelékek, káosz mindenütt.

LUJZA: What happened?

Luna lassan feltápáskodik.

LUNA: Merry Christmas!

LUJZA: Merry Christmas! What happened?

LUNA: I have to leave Germany. If they find me, they take me to the prison. They came to the Christmas party. I heard them arriving, and I went quickly to the bathroom... and they were looking for me... So I went through the toilet window and started to run.

LUJZA: Shit!

LUNA: Your Mother let me in. She is a wonderful woman! Big mama!

LUJZA: Big mama?
Lujza leveszi a kabátját.

LUNA: And you said that I can ask you for help, when needed...

LUJZA: Yes! Yes!

LUNA: I was thinking maybe I can stay here

LUJZA: Yes, of course! (*Előveszi a telefonját, és keresgél egy számot*) I'm just thinking, who can I call... I have to call the lady from Rechtsschutz!
Luna közben elpakolja a maribuánát, Lujza észreveszi.

LUNA: No please, she will call the police!
Hív egy számot. Senki nem jelentkezik.

LUJZA: No, she is a lawyer. (*A telefon hosszan kicseng*) I can not reach her. Katja. Yes, a friend of mine. Maybe you can stay there. She has more space...

LUNA: But I don't know Katja.

LUJZA: She is very nice, believe me! She has a big flat. She doesn't have a family visit now. (*Tárcsáz. Katja nem veszi fel.*)

LUJZA: Shit. It's Christmas time, I cannot reach anybody. I have to write an sms. (*Sms-t pötyög a telefonjába. Int, hogy intézkedik.*)

LUNA: But I cannot go back to Kongo.
Lujza közel Lunához, vigasztalja, majd eltávolodik tőle.

LUJZA: I know, I know. But if the police are coming and find you here, it is my responsibility, you know?
Luna távolodik.

LUNA: I don't think you understand.

LUJZA: Running away from the police is not a solution.

LUNA: Your mother said that maybe she can help somehow...

LUJZA: You put yourself in a worse situation!

LUNA: Maybe we just wait until your mother is back...

LUJZA: Az anyám, az anyám egy hülye, érted? My mother is an idiot!

LUNA: Why are you so afraid? The police will take me, not you.

LUJZA: This is not how things are working here! This is Germany, there are strict laws! Not like in Afrika.

LUNA: What do you know about Afrika?
Sms érkezik Lujza telefonjára. Luna fellelegzik.

LUNA: You can go to Katja! I send you the address.

11. JELENET

Csőpi és Géza veszekedése hallatszik. Közelednek. Nyílik az ajtó.

GÉZA: Tartsd már jobban, mert fejre esik!

CSÖPI: Nem tudom tartani, jaj na... A fejét fogd, te balfasz! Beveri a lépcsőbe. Az ajtót nyisd ki!

Csőpi bevonszolja Filipet a hátán. Nagy nehezen beviszi a szobába. Lujza utánuk rohan.

GÉZA (*Lunának*): Hello! I am fater Lujza, Géza!

LUNA: We just met. (*Most találkoztunk.*)

Csőpi kijön a szobából. Luna útjába áll.

LUNA: Thank you for... merci beaucoup pour tu.

CSÖPI: Mi van? Ver du ju go? Mi a stratégia itt?

LUJZA: Miről beszélsz?

CSÖPI: Veled nem tárgyalok! Ne szólalj meg! Áj tel ju... in dö éjtíz... in Ruméjnia... éjtíz... nyolcvanas évek. (*Lujzának*) Fordítsd már le, mi az, hogy nyolcvanas.

LUJZA: Most mondtad, hogy nem beszélsz velem.

CSÖPI: Egy papír, péjpör... és akkor azzal fogták magukat, összeházasodtak és átmentek egy másik országba. Névházasság. Meridzs for péjpör!

LUNA: Who? Me?

CSÖPI: Jesz, ju! No love just paper!

LUJZA: Hagyd már, hadd menjen!

CSÖPI: Meridzs for ném. Meridzs! Ez kell! S akkor itt maradsz!

LUJZA: Az nem olyan egyszerű!

CSÖPI: Vegye el Filip! Te úgy is azt mondtad, hogy nem szereted!

GÉZA (*nehezen beszél*): Azt nem mondtad! Bár egy névházasság, lehet, sokkal boldogabb egy igazinál...

CSÖPI: De ez egy okos, értelmes lány. Látom rajta, hogy orvostanhallgató. Vagy az lesz. Mert a tehetsége megvan hozzá. S ha hazaküldik Kongóba, akkor neki annyi. Kurva lesz belőle, vagy rabszolga.

GÉZA: Akkor most mi legyen? Akkor most karácsonyozzon velünk? Akkor ne ússzon haza?

LUJZA: Megy Katjához, már elintéztem...

CSÖPI (*Lujzának*): Az embernek áldozatokat is kell hoznia a meggyőződéséért! Nem csak papolni kell, hogy multikulti.

LUJZA: Most miért csinálod ezt velem, itt előtte?

LUNA: I don't want to make trouble...

Luna megpróbál kimenni, Csöpi nem engedi, Lujza közbelép. Két irányba rángatják Lunát.

CSÖPI: Azért, mert én segíteni akarok.

LUJZA: Én is segíteni akarok.

CSÖPI: De ti beszari alakok vagytok! *(Lunának)* Én szívesen hozzád mennék...

GÉZA: Te román állampolgár vagy!

CSÖPI *(Lujzának)*: Mitől félsz? Az ilyenek, mint te, úgysem kell rendes család! Legalább kötelességből segíts, ha úgysem szeretsz senkit!

Lujza nekiugrik Csöpinek, odanyomja a falhoz, mint aki meg akarja fojtani.

GÉZA: Lujzika, Jézus Mária, kislányom, mit csinálsz? Hagyd abba!

Luna is közbelép. Nagy nehezen leszedi Lujzát a fuldokló anyjáról. Csöpi, Lujza libegnek. Csend. Kitarzott pillanat.

CSÖPI: Apa, kérlek, add kölcsön az autót. Szünetben haza szeretnék menni, megetetni Lujzát. Két óra között pont hazaélnék. Rövid csend, aztán megszólal: „Azt nem lehet” – mondja –, „Autóval csak az járjon, akinek van. Mért nem gyűjtöttetek?” De Apa, gyalog nem érek haza, te úgysem tudsz már vezetni. „Megmondtam, hogy nem adom oda!”

LUJZA: Ott fekszem a pelenkázóasztalon, és éhes vagyok. Anyám későn jön haza, mint minden nő a kommunista Romániában. Karriert kell csinálni, magassarkúban doktori disszertációt írni, harcolni apával, anyával, férjjel, dékánnal, securitatéval. Este pálinkát inni. Sok pálinkát. Anyámnak segítségre és vigaszra lenne szüksége, de nem tudok neki segíteni.

CSÖPI: Vége az órának. Húsz perc szünet. Ha nem érek vissza, fizetéslevo-nás. Elindulok gyalog. A lábaim mintha ólomból volnának, minél gyorsabban akarok menni, annál lassúbb vagyok.

LUJZA: A nyöszörgésem sikoltozássá válik. A néni kinyitja az ablakot, rágyújt egy cigarettára. Felhangosítja a rádiót, hogy ne hallja az üvöltése-met. Lassan besötétedik. A lecsón kicsapódik a rántás.

CSÖPI: Az idő megáll. Elkezd esni az eső. Aztán dörög és villámlik. Zuhog, mint özönvíz előtt néhány perccel. Mindenki eltűnik az utcákról, mintha sosem léteztek volna.

LUJZA: Csak anyám gázol át a vízen, magassarkúban, határozott lépésekkel kerülgeti életének romjait, bár némelyiket nem sikerül kikerülnie. Mégis könnyűnek érzi magát, mint aki repül, mintha a város egyetlen túlélője volna. Mintha csak őt tartotta volna meg a Fennvaló, mint Noét, mert csak őt szerette, és azt akarta, hogy ő népesítse be majd az új világot.

CSÖPI: A magasfeszültségű vezetékek vibrálni kezdenek a fejem felett, szik-ráznak, tüzet okádnak, és hatalmas dörrenéssel a földre zuhannak. Fény-

ló golyócskák válnak le róluk, odagyúlnak körém, és cikáznak a virágos szoknyám körül, mint valami szentjánosbogarak, befordulnak velem a kis utcába, és elkísérnek egészen a ház kapujáig. Hazakísértek a gömbvillámok!

LUJZA: Egy pillanatra még életének romjait is elfelejti, a világfájdalmat, a rossz házasságot, de még Trianont is. Olyan boldog, mint még soha.

CSÖPI: Akkor vettem észre, hogy a virágos szoknyám tele apró, kis égsnyomokkal, parányi perzselt körökkel.

LUJZA: A végtelen nyomai egy nyári ruhán. Mert egy csődbe ment élet is érintkezik a teljességgel.

CSÖPI: A szoknyámat megégették, de engem nem bántottak!
Lujza feláll.

LUJZA: Mama, nem tudom, mit csináljak.

CSÖPI: Vedd le a virslit, mert már agyonfőtt. És tálald ki!
Lujza leveszi a virslit. Mindeki kap egyet a kezébe.

CSÖPI: Szerencse, hogy nem volt nálad gépfegyver.
Esznek. Csöpi Lunára néz, aki kabátban áll, és szintén tart egy virslit a kezében.

CSÖPI: Na mi jobb, Kongó vagy ez?

GÉZA: Kongó. *(Géza előveszi a kazettáját)* Nem rakjuk be? Bassza meg a lól! Akkor mondom:

Kedves polgártársak, forradalmárok, tüntetők, ellentüntetők, rendőrök és civilek, kedves kisebbségek és kedves többség, kedves roma testvéreink! Mindenkihez szeretnék szólni ebben a történelmi pillanatban, amikor végre lehetőségünk nyílik a kibékülésre. Mi itt mind, akik jogállamban szeretnénk élni, pedig, ahogy Napóleon mondta a jogról, milyen tudomány az, ahol két ártatlan be tud zárni egy bűnöst... vagyis nem, fordítva... két bűnös tud bezárni egy ártatlant, de két ártatlan nem tud bezárni egy bűnöst, és mégis, akármi van, nekünk a jogban kell bízni! Éppen ezért kell a mai napon kibékülnünk, lehetőleg örökre! És ezért kérem szépen, hogy viselkedjenek rendesen, és ne rángassák a padokat meg a kerítéseket, főleg ne törjék szét őket, mert nekünk szükségünk van Európa szimpátiájára, nekünk be kell bizonyítanunk, hogy nem barbárok vagyunk, balkáni csőcselék, jöttment lyukbaszarók, akiknek nincs se saját történelmük, se saját kultúrájuk, de még csak egy becsületes világégést sem tudtak létrehozni, hanem mi Európa része vagyunk. Mi nemcsak kapni akarunk, hanem adni is tudunk! Nekünk kelet... közép-európaiaknak fel kell végre vállalnunk a felelősséget önmagunkért! Nem

vagyunk áldozatok, kedves polgártársak! De azért tettesek se vagyunk! Kozma úr, tegye vissza azt a stopláblát a betonba! Gandhit idézném itt és most, az erőszakmentesség prófétáját és nagy példaképemet! Tegyük le a botokat, kérem! Gandhi azt mondta: vannak fontosabb dolgok is az életben, mint minduntalan átkapcsolni a rettenetesbe! Nem ezt akartam mondani! Nyugalom! Engedjék át a mentőt! A béke itt belül kezdődik, kedves embertársaim! Itt, bent.

CSÖPI: Nem lehetne, hogy valaki lelője ezt az embert?

Betántorog Filip. Diadalmasan tart egy magnót a kezében.

FILIP: Funkzioniert!

GÉZA: De jó, akkor meg tudjuk hallgatni az egészet!

Géza beteszi a kazettát. Beszéd helyett zene indul be. Elvis Presley, Jailhouse Rock.

GÉZA: Rossz kazettát hoztam el!

CSÖPI: Mert egy feledékeny fasz vagy.

Géza leteszi a lejátszót a székre. Mindannyian eszik a virslit. Szól a zene.

VÉGE

O. Horváth Sári

BOLOND VILÁG

– THE MARX BROTHERS –,
AVAGY NEW YORK NAPSÜTÉSE

Szabadkai Kosztolányi Dezső Színház. Ósbemutató időpontja: 2024. június 15. Játsszák: Ágyas Ádám, Búbos Dávid, Hodik Annabella, Kőműves Csaba Bence, Verebes Andrea. Dramaturg: Kiliti Krisztián. Zeneszerző: Bakk-Dávid László. Látványtervező: Hatházi Rebeka. Rendező: Bélai Marcel.

SZEREPLŐK:

CHICO
HARPO
GROUCHO
GUMMO
ZEPPO
azaz
a MARX-TESTVÉREK

A történet során az összes megjelenő egyéb szereplőt is a testvéreket játszó színészek jelenítik meg.

A darab replikái szándékosan nem kerültek kiosztásra a dráma szereplői között, ezzel is szabad kezet hagyva a mindenkori rendező szereposztást és -dramaturgiát érintő konceptuális döntéseinek. Minden egyes figurát az öt testvér játéka jelenít meg, de ennek hogyanjáról az alkotók maguk rendelkezhetnek. (Kiliti Krisztián, dramaturg)

ELSŐ ÉS EGYETLEN FELVONÁS

PROLÓGUS

Napóleon azt mondta, a történelem egy sor hazugság, mellyel mindenki egyetért. Ez volt Minnie Schoenberg, vagyis Minnie Palmer, vagyis Minnie Marx kedvenc idézete. Három neve volt és öt fia. Majdnem hat. Illetve hat. De ez az egy, a hatodik, aki az első, ő csak egy kicsit volt a fia. A többi, az a másik öt viszont túlélte őt. Ahogyan túléltek a történelmet is.

Egy bizonyos szeletét a történelemnek.

Az amerikai történelemnek.

Amiről Napóleon persze nem tudhatott semmit.

Az amerikai történelem.

Ami során számos szabadságharcost lőttek le, függetlenül attól, hogy elnök volt-e, vagy baptista lelkész; vagy ami során az ember eljutott a Holdra, vagy éppen atombombát dobott más emberekre, akik talán szintén el akartak volna jutni a Holdra. De ne siessünk ennyire előre! Még csak 1875-ben vagyunk. Minnie-nek és Frenchie-nek előbb el kell érnie Amerikát.

I. A KEZDETEK – ÚTON AZ ÁLMOK FELÉ

Ő itt Frenchie, és ő itt Minnie.

Azaz anya és apa.

A szüleink.

Kiűzettek ők is a Paradicsomból, mint előttük sokan mások.

Zsidók voltak ők is.

Mint sokan mások.

Nem mi.

A szüleink.

És a szüleink szülei.

És a szüleink szüleinek a szülei.

Jahve megbízta Mózeset, hogy az ő csodás segítségére támaszkodva vezesse ki a zsidó népet Egyiptomból, ahol 430 esztendőn át sanyargatták őket. Mózes elvezette a népet a Sínai-hegy elé, ahol Jahve szövetséget kötött Izrael népével – a néppel, amelyet kiválasztott magának, és amelynek ígéretet tett, hogy visszavezeti atyái földjére, a tejjel-mézszel folyó Kánaánba. Mózesen keresztül törvényeket is adott népének Jahve, és előírta kultuszának rendjét és kellékeit. A zsidó nép azonban többször is hűtlen lett a szövetséghez, ezért Istenük arra ítélte őket, hogy csak negyvenévi pusztai bolyongás után vonulhassanak be a megígért földre.

A különbség csak annyi, hogy szüleinket, akik elhagyták Európát, nem sanyargatta senki. De Európa addigra már szépen kigömbölyödött. Mint egy terhes nő, aki túlhordta azt, amit már rég meg kellett volna szülnie.

Akit. Akit már rég meg kellett volna szülnie.

Akit. És mikor aztán beindul a szülés, zsuppsz, ki a csatornán! Kiveti magából a gyermeket, mondván: eleget szívta már a vérem, most aztán takarodj, én biztos nem hordalak magamban egy nappal sem tovább.

Így lökte ki magából a vén Európa azt a rengeteg embert, akik, valamilyen oknál fogva, soha többé nem akartak hátra nézni.

Na, de...

Ahhoz, hogy kiűzethessünk mi is életünk rothadó Paradicsomából, ahhoz előbb meg kellene születnünk.

Ahhoz pedig, hogy megszülessünk, ahhoz valakinek...

Vagyis valakiknek...

Szexelniük kellett.

Ő itt Frenchie, és ő itt Minnie.

Azaz anya és apa.

A szüleink.

Romantikus körülmények között találkoztak. Még valahol Európában egyszerre nyúltak egy almáért a gyümölcsösnél, kezük összeért, találkozott a tekintetük, és azóta sem tudnak egymás nélkül élni. Így, kéz a kézben szálltak fel a szép, új világba tartó hajóra, és indultak bele együtt a nagy és homályos ismeretlenbe, amelynek a híre szerint vattacukor- és békeillata van, és amit mindenki csak úgy emleget, hogy: AMERIKA.

Apa és anya...

...azaz Frenchie és Minnie...

... Minnie és Frenchie...

Egyáltalán nem romantikus körülmények között találkoztak.

Frenchie New York felé tart, előtte a nyílt óceán. Viharok és napsütések követik egymást, és ahogy ringatózik a hajó, úgy ringatózik apában a hányinger és az ismerlentől való félelem.

(Frenchie sugárban hány egy vödörbe.)

Testének minden fölösleges tartalmát, úgy gondolta, hátrahagyja az utána jövőknek vagy az otthon maradóknak vagy a hajótörötteknek – ki tudja, merre sodorja majd a víz.

Víz és víz mindenhol. Mintha nem múlna az idő.

Pedig az idő a szárazföldön nagyon is rohan.

Ez a hatodik nap, már alig bír beszélni a visszaintegető gyomorsavtól.

Mi volt a hajó neve?

Nem tudom, nem emlékszem.

Anyahajó és apahajó.

A Frenchie-t öklendezés közben megpillantó Minnie azonnal beleszeretett a férfiba.

Nem fél megmutatni belseje legmélyebb rétegeit sem. Ez az én emberem! Ide nekem, kell ez a férfi!

Megmentette az életemet!

Ne túlozzon!

Majdnem beleestem a vízbe.

Jobban van?

Kezdek egy kicsit, igen, kicsit kezdek jobban lenni. Még émelygek, de csak egy kicsit.

Mindig is félt a lányoktól.

Először a lányoktól, aztán a nőktől.

(Frenchie)

Félek meghalni Európában. Maga miért menekül Amerikába?

(Minnie)

Nem menekülök. Csak megyek. Ritkán félek.

Azt hogy csinálja?

Ritkán félek, de akkor nagyon. Akkor kiadom magamból az összes félelmemet.

Én is így vagyok ezzel. Ez most a ritka alkalmak egyike volt, amikor ritkán, de akkor nagyon kiadom magamból a félelmem.

Föld! Föld a láthatáron! Látod? Föld a láthatáron!

Megérkeztünk! Megérkeztünk!

(Felcsendül az Amerikai Egyesült Államok himnuszsa.)

ÁMERIKA!

THE US.

The United States of America!

Az Amerikai Egyesült Államok.

Túl a polgárháborún...

Abraham Lincoln 10 éve halott.

Gyilkosság áldozata lett szegény.

Gyilkosa egy színész volt, akit kiherélt a polgárháború.

Lelkileg.

Másról nincs tudomásunk...

John Wilkes Booth vagyok, egy jómódú fiatal, híres színész, akit kiherélt a polgárháború. Lelkileg. Csak lelkileg. Be is tudom bizonyítani, ha nem hiszik. Nem hiszik?

De-de, hisszük!

Később így írtak rólam az újságok.

Meghalt Lincoln! Meghalt Lincoln! Egy színész lőtte le! Breaking news, meghalt Lincoln, egy színész volt a gyilkosa!

Bármilyen jobb, mint színésznek lenni.

Az emberek megismerték a nevem!

John Wilkes Booth!

Lincoln testőre a szünetben kiment a színházból inni egyet a kocsmába.
Booth meglátva a lehetőséget...

Megláttam, bizony!

Az elnök mögé lopakodott...

Odalopakodtam...

....és közvetlen közlelről fejbe lőttem.

És közvetlen közlelről fejbe lőttem!

És közvetlen közlelről fejbe lőtt. Engem. Engem, aki Abraham Lincoln voltam, és ott és akkor, a színházban, tök mindegy melyik páholyban, de meghaltam.

Mondjunk érte egy imát!

Mondjatok értem egy imát!

Ámen!

Szippantsatok csak bele – íme: az álmok fővárosa.

A didergő, vacogó, elázott és megfagyott, utcaszagú álmok fővárosa.

A kiábrándult álmok fővárosa.

Az eltévedt emberek fővárosa.

Íme: New York!

Dal: FRANK SINATRA: New York, New York

II. NEW YORK

Vége a dalnak, New York egy újabb reggelre virrad.

(Minnie)

Lakást kell keresnünk.

(Frenchie)

Lakást, bizony.

Van ötleted?

Először is meg kell tanulnunk a nyelvet. Ez a könyv semmire sem volt jó. Hiába nyálaztam a lapokat, nem is így beszélnek az amerikaiak.

Apának később sem lett erőssége az angol nyelv.

Manhattan – Yorkville. Egy szegénynegyed az Upper East Side-on.

Az utcán hegedül egy vak zenész. Minden délután pontban négy órakor kezd, és este nyolcig húzza. Ha esik, behúzódik a fa alá. Soha nem hagyott ki még egy napot sem.

Szegény, de barátságos a környék.

Írek, németek és olaszok. Mintha egész Európa ebbe a kis negyedbe költözött volna.

(Antonio pizzás dobozokat cipelve éneklő a 'La donna è mobile' c. áriát.)

Halló, halló! Ti újak vagytok itt, ugye?

Újak, bizony!

Európaiak?

Európaiak. És te? Európai?

Olasz?

Si, signor!

Pizza?

Pizza és tortellini, signor! Viszik, mint a pizzát és a tortellinit!
Mióta vagy itt?

Van már három éve is, signor. Az étterem csak egy éve van meg, de mi itt vagyunk már három éve. A lányom! Hároméves. A hajón született, nemzetközi vizeken. Amerikai lett. Ha fiúnak született volna, akár elnök is lehetne!

Feleséged?

Elhagyott, signor. Megesik az ilyen. És hát ő is megesett. Ideadta a gyermeket a kezembe, és elment. Azóta nem láttam.

Sajnálom.

Ne sajnálja, signor. Szívességet tett nekem ezzel.

Szívességet?

Persze. Addig menjen az ilyen, míg nincs az életben nagyobb baj, mert ha akkor megy el, amikor a nagyobb baj van, akkor a nagyobb bajban hagyja ott az embert, és az rosszabb, mintha most, mikor nincsen nagyobb baj, csak az élet.

Mi lehet nagyobb baj az életnél?

A halál, signor.

Hogy hívnak?

Antonio. És magát?

Samuel, Samuel Marx.

God bless you, Samuel Marx.

God bless you, Antonio.

(Antonio füttyülve folytatja az áriát.)

A vak rendületlenül hegedül. A hangjegyek be-beréselődnek a falakba, a résekbe, és mint az apró egerek, belakják a lakást.

(Minnie egy pár férficipővel érkezik.)

Nézd, mit találtam! Vadonatúj!

Úristen, mennyibe került?

Találtam.

Újonnan?

Hát, ha úgy hagyták ott, újonnan, akkor újonnan.

Elloptad?

Mit képzelsz, te?

Vagy ami még rosszabb...

Ki ne mondd!

Elcsábultál?

Hova csábultam volna el?

Találkoztam az olasszal. Antonióval. Épp hogy betették a lábukat Amerikába, elhagyta a felesége.

Antonio? A pizzás?

Pizzás és tortellinis.

Annak annyi szeretője van, mint égen a csillag! Három nővel is hempergett, mire elérték Amerikát. Hárommal. A hajón. Egy gyermeke a hajón született, három pedig a hajón fogant. Szegény asszonyok teljesen összezavarodtak. Attól féltek, hogy elítélik őket embercsempészetért.

Hárommal?

Hárommal. Mint a tricolor. Állítólag kiállt a hajó orrába, és üvöltözött Istenel. Az Antonio.

Neked adom, Istenem, a zöldet, és büszkén hordom tovább a kéket, a pirosat és a fehérét. A csillagot és a szalagot!

Félt nagyon az amerikai istentől. Nem mondták el neki, hogy isten csak egy van.

Ide nekem a csillagot és a szalagot! A szalagokat!

Aztán meg elájult, úgyhogy a felesége csak a szárazföldön tudta megverni a három nő miatt. Vedd fel, a sarki cipésztől kaptam, jó szívvel adta. Azt mondja, látja, mennyire szeretsz engem.

Szeretlek téged?

A sarki cipész mondja, nem én.

Hát, ha a sarki cipész mondja, én elhiszem.

Ha a sarki cipész mondja, én is elhiszem.

És te mit mondasz?

Én azt mondom, hogy vedd fel a cipőt, lássuk, jó-e a méret.

Odakint a vak rendületlenül hegedült.

Na most, Frenchie felvette a cipőt, de valahogy nem bírt megállni a lábán.

Mindig kibillent. Vagy előre vagy hátra.

A réseken bekúszó hangjegyek ráragadtak a cipőjére...

... a cipője talpára...

... elkapták a cipőfűzőjét is...

Nem bírok leállni! Mi történik?

Hova mész, Sam?

Én nem tudom, nem én csinálom, esküszöm, nem én csinálom.

A réseken egyre több és több hangjegy préselte át magát. Már nemcsak a cipőket lepték el, hanem Frenchie derekát is.

Azt hiszem, kilazult a derekam. A csípőm.

A cipőd?

A csípőm! Jézusereje, ne hagyj el!

A hangjegyek már egymáson is átgázoltak. A vékonyka rések meglazultak, így egyre szélesebb utakat törtek maguknak. A vak csak hegedült, és hegedült, Frenchie pedig teljesen elvesztette a kontrollt a teste felett.

Hiszen te táncolsz!

Mit csinállok?

Táncolsz!

Én táncolok? Ugyan!

De-de, táncolsz.

Azt se tudom, mi az a tánc!

Táncolsz!

Táncolok! Úristen, táncolok!

Nem is tudtam, hogy tudsz táncolni!

Én sem!

Ez volt a harmadik alkalom, hogy elvesztette a kontrollt a teste fölött. Az első, a hányás és a második, a hosszantartó ölelés között nem volt nagy különbség, lévén, hogy egy időben történtek még a hajón.

Tudod, Minnie, én csak az első héten hánytam a hajózás miatt. Utána már azért hánytam, mert megláttalak.

Tessék?

Megláttalak, és rosszul lettem.

Ne felejsük el, hogy apának nem erőssége a beszéd.

Se a nyelvtan, se a szókincs.

Megláttalak, és rosszul lettem. És én addig hánytam tőled, amíg meg nem érkeztünk Amerikába, mert amikor megérkeztünk Amerikába, akkor már nem féltém attól, hogy nem szeretsz. Mert addigra már tudtam, hogy szeretsz. És most itt van ez a cipő a sarki cipésztől, és bevallom, egy kicsit szé-
dülök már tőle.

Egy kicsit már én is kezdek szé-
dülni tőled.

A családi legenda szerint, ha nem abban a rozoga házban élnek, ahol kellő mennyiségű repedés van a falakban, akkor a hangjegyek nem tudták volna bepréselni magukat, és akkor apánk és anyánk nem estek volna véglegesen egymás karjaiba.

Minnie, én döntöttem.

Miről döntöttél?

Feleségül foglak venni.

Na, és ha én nem akarom?

Nem akarod?

Hát persze hogy akarom!

1884: Frenchie és Minnie elkezdnek együtt hinni és együtt remélni. Az amerikaiak istene mondta rájuk az áment.

Ha lesz gyerekünk, ő már amerikai lesz. Igazi amerikai.

Szegény anyánk csak később jött rá, hogy azért, mert valaki Amerikában született, még nem lesz amerikai. Legalábbis az olyan amerikaiak szerint, akiknek az anyjuk, az apjuk, a nagyapjuk és a nagyanyjuk is Amerikában született.

A táncoló cipőkből nem lehet megélni, úgyhogy apa szabóként helyezkedett el Manhattan egy nem annyira szegény területén, mint ahol ők laktak.

Nyitva vannak?

Természetesen, sir. Miben segíthetek?

Ön szabó?

Természetesen, sir. Miben segíthetek?

Varratni szeretnék. Ruhát.

Természetesen, sir. Milyenben segíthetek?

Pillantson bele a nagykönyvbe. John Stith Pemberton.

Igen, sir. Ezek szerint járt már nálunk.

Ezek szerint.

Megkérdezhetem, mikor történt a méretfelvétel?

Valami gond van?

Attól tartok. Vagyis gond nincs, de valami van.

Mi van?

A nagykönyvben van egy szám.

Igen?

És ott áll ön.

Igen?

Persze, csak így szemre, de mintha olyan, hogy azt hiszem, hogy ez a szám, meg az, hogy ön úgy-ahogy, az úgy nem nagyon stimmel.

Kövér vagyok?

Természetesen, sir. Mármost nem kövér, de a méretet újra felvinném. Csak ha nincs ellenére.

Maga francia?

Franciaországból származom.

Akkor magának elhiszem, hogy meghíztam. Akkor? Újra vesz?

Természetesen, sir.

Nem tagadom, elhanyagoltam magam mostanában. Sok a munka.

A munka jó, sir, ha sok, főleg, ha jól is keres vele az ember. Mármint isten ments, hogy turkáljak a zsebében, mármint abban a zsebében, amelyikben pénz is van, már ha ott tartja, sir.

Ott tartom.

Akkor isten ments, hogy turkáljak benne!

Mit mondott, hogy hívják?

Nem mondtam, sir.

Miért nem mondta?

Nem kérdezte, sir. Ahhoz, hogy elkészüljön ez az öltöny, nincs szükség a nevemre, az önére viszont annál inkább.

Akkor hogy hívjam, ha magához akarok szólni?

Eddig is nagyon jól megoldottuk, sir, a feleségem szerint úgy is jobb, ha csendben maradok, mert néha elszólom magam.

Hogyan szólja el magát?

Hülyeséggel.

Tehát házas.

Két éve, sir.

Gyerek?

Egy hónapos, sir, és sokat sír.

De gondolom, neki van neve.

És hogy hívják?

Manfred, sir.

Jól van, Frenchie.

Frenchie?

Francia, nem?

Igen, sir.

Akkor Frenchie.

Így lett Frenchie-ből Frenchie.

Maga tetszik nekem, Frenchie. Van nálam valami. Tudja, mi ez?

Nem, sir.

Ez egy olyan dolog, ami még soha nem volt.

De itt van, sir, a kezében tartja.

Most már van, itt van, de korábban nem volt. Fél éve még nem volt. Pár hónapja még nem volt. Mint a maga gyereke, Frenchie.

Mint a kicsi Manfred.

Mint a kicsi Manfred. Ez Frenchie, kérem szépen, kóladió.

John Stith Pemberton. 1865 áprilisában egy ütközet során szablyával okozott mellkasi sérülést szenvedett. Fájdalmait morfiummal próbálta enyhíteni, és hamarosan a szer függőjévé vált. 1866-ban, miközben megoldást keresett függősége megszüntetésére, fájdalomcsillapítókkal kezdett el kísérletezni, amik ópiummentes alternatívaként szolgálhattak volna a morfium helyett.

Utána kokacserjével kísérleteztem.

Ebben az időben a drogfüggőség, a depresszió és az alkoholizmus jellemző volt a polgárháborús veteránokra, de a társadalom nem tulajdonított különösebben nagy jelentőséget ennek. Pemberton készítményét nőknek és olyan ülőmunkát végzőknek hirdették, akik súlyos levertségben szenvednek.

Az ital elkészítéséhez szükséges utasítássor leegyszerűsítve abból áll, hogy a bázis szirupot szénsavas vízzel keverjük össze.

Pemberton ezután úgy döntött, hogy az italt nem gyógyszerként, hanem üdítőitalként árulja tovább.

Ajándék! Mert szimpatikus nekem. Az lesz a neve, hogy Coca-Cola. Két c-vel, és hullámos betűkkel fogjuk a palackokra írni. Annyira amerikai, mint a szabadság!

III. SZABADSÁGSZOBOR – MANFRÉD HALÁLA – A KÉTELY

1886! Pörögnek az események! Amerika büszkén kihúzza hátát, mikor felfedik a szabadság szimbólumát!

A Coca-Colát!

A Szabadság-szobrot!

350 darabban szállították, 214 csomagban, összeállítása négy hónapig tartott. 1886. október 28-án az Egyesült Államok elnöke, Grover Cleveland leplezte le több ezer néző előtt.

A nőként ábrázolt Szabadság egy fáklyát tart a jobbában és egy táblát a baljában.

Látod ezt, Minnie? Milyen hatalmas! És büszke! Büszke amerikai! Látod, Manfred?

Sam, azt hiszem, baj van.

A büszke nő!

Sam, nagyon nagy baj van... Manfred...

Mi az?

Nem lélegzik.

Mi történt? Semmi. Nem lélegzik. Az előbb, amikor idenéztem, még rendben volt minden, most meg... nem tudom, nem tudom, mi történhetett. Jeges lett a tekintete.

Segítség, halló, segítség!

Mindenki a szobrot nézi. A Szabadság-szobor bálványként int az emberek felé, mindenki boldog és mosolyog, mindenki ünnepel.

Segítség, halló, segítség!

Itt a Coca-Cola, a friss Coca-Cola!

Szabad a bejárás a szoborhoz! Vegyék és igyák!

Segítség, halló, segítség!

Maga orvos?

Mióta nem lélegzik?

Nem tudom, én tényleg nem tudom, nem történt semmi, nem csináltam semmit, és ő sem csinált semmit.

Hívjanak mentőt!

Meg tudja menteni? Meg tudja menteni? Mondjon már valamit, meg tudja menteni?! Válaszoljon már, az istenért! Válaszoljon!!! Miért nem válaszol?

Sam, miért nem válaszol? Legalább te válaszolj! Mondj már valamit az isten szerelmére! Mondj már valamit!

Egy láthatatlan kéz megfogja Minnie Marx vállát, és leülteti a földre.

Bevándorlók?

Sam Marx bólint, merev tekintettel nézi a földet. Nem pislog, nem szól.

A papírjaik rendben vannak? Hol született a gyermek?

Manfred Marx Amerikában született 1886-ban, szeptemberben. Aznap halt meg, amikor felavatták a Szabadság-szobrot.

Manfred amerikai. Itt született.

Akik itt halnak meg papír nélkül... kiviszik őket a városból, és tömegsírba rakják őket. Az egyik szomszédom az udvarán temette el a feleségét.

Rendben vannak a papírjaink.

Biztos?

Biztos.

Csak segíteni akarok. Ha bármi adódik, ha bármi olyan adódik... itt a névjegykártyám.

Miért?

Csak segíteni akarok.

Maga ügyvéd?

Ügyvéd vagyok. Brooklynben lakom.

Nem érdekel a pénze, uram.

Persze, senkit sem érdekel a pénz.

Jöjjön el hozzám, ha.

Hogy kell eltemetni?

Tessék?

Hogy kell eltemetni?

A gyermeket?

Bárkit. Hogyan kell?

Hány éves?

Húsz.

Még nem halt meg senkije?

Samuel Marx rázza a fejét, merev tekintettel nézi a földet. Nem pislog, nem szól. Még nem halt meg soha senkije.

Azt hitte, az amerikai álmhoz nem kell lehajtania a fejét, azt hitte, Amerikában ébren álmodik az ember, és a Jóisten is ébren tart mindenkit.

Lehet, jobb lenne hazamenni.

Manhattanben laknak?

Jobb lenne hazamenni, Németországba. A feleségem német. Hol van Minnie? Minnie, hol vagy?

Egy láthatatlan kéz megfogta Minnie Marx vállát, felhúzta a sokkot kapott nőt a földről, és elindította, az isten tudja, hogy hova.

Minnie, hol vagy?

Minnie Marx az óceán partján töltötte az éjszakát. Onnan nézte a felkelő Nap sugarait.

Miközben felkelt a Nap, Manfred örökre a felhők fölé költözött.

Egy halvány fénysugár mutatta útját a csillagokig.

Az emberek azt hiszik, hogy a halottaik fentről figyelik őket, ahogy ők tovább küszködnek a poros Földön, miközben egyszerre nyelik a szmogot és a könnyeiket.

De mit láthat egy alig pár hónapos csecsemő?

Mit láthat egy alig pár hónapos csecsemő, aki még azelőtt távozott, hogy bármit is megtanult volna az életről?

Csak azt szeretném mondani, hogy nincsen... hogy nincsen udvarunk. Társasházban lakunk, egy kis lakásban. Udvar nélkül.

Nincsen udvaruk?

Nincsen, sir. Sajnálom. Még csak egy kis földdarab sincsen, amire azt mondhatnánk, hogy udvar.

Mióta élnek abban a házban? Ahol nincs udvar.

Három éve. Nem gondoltunk bele, hogy egyszer jól jönne majd egy udvar. Azt szeretném kérdezni, sir... mi lenne, ha esetleg ez az állapot, hogy nincs udvar hogy ez az udvar nélküli állapot arra ösztökélne, hogy visszamenjünk a szép európai kertes házukba, ha, mondjuk, így döntenénk, akkor Manfrédot hogyan? Szabad lenne Manfrédot felvinni a hajóra ilyen állapotban?

Több hét az út, Mr. Marx.

Manfrédot akkor sem viheti fel a hajóra.

Nemsokára indul egy hajó. Pár óra, és indul vissza Európába.

Vissza akar menni?

Csak ha Manfrédot is...

Attól tartok, Mr. Marx, a hajóra nem vihetik fel a halott fiúkat.

És ha csak alszik? Sokat és egyfolytában?

Inkább oldjuk meg más módon az ügyet.

Nincs más ötletem, sir. Szegény vagyok, és buta. És a nyelvet sem értem még pontosan.

Nem is fogja soha...

Nem akadály.

Fölöslegesnek tűnhet ez a figura. De Apának és Anyának segített papírokat szerezni, hogy eltemethessék Manfredot.

Mit kér érte cserébe?

Semmit.

Életem legnehezebb időszakában talákoztam egy emberrel. Ügyvéd volt, és őszinte. Segített, de nem kért cserébe semmit.

A bevándorlás nem kéjutazás.

Sokba kerül.

Annak, aki eléri a partot, vámot kell fizetnie.

Apa és anya megfizették a vámot.

Megpróbálták nem gyűlölni Amerikát.

Hisz ők akarták.

És ha nem akarták volna, ők sem találkoztak volna egymással.

Az életük mellett szerelmük is mérlegre került.

Egyszerre csak azon kapták magukat, hogy nem tudják, mit is akarnak egymástól.

Mit is akarnak Amerikától.

És azt se tudták, mit akarnak saját maguktól.

A kétely hangja kegyetlen.

Nincs tekintettel semmire.

Se igazságra, se valóságra.

Mi van, ha a hajó tehet mindenről?

Vagy az óceán?

(Minnie)

Kint a nyílt vizeken minden olyan romantikusnak tűnt.

(Frenchie)

Kint a nyílt vizeken minden olyan félelmetesnek tűnt.

Mi van, ha csak beképzelttem?

Mi van, ha csak megijedtem?

Ha csak az tetszett benne, hogy nem vagyok egyedül?

És miközben méláztak, fülük szélén végigsimított a szellő.

Manfred?

Minnie?

Frenchie? (*Csend*) Manfred?

Egy hajókürt zökkentette ki őket a bambulásból.

Mikor hazaértetek, és egymás szemébe néztek, elszégyellték magukat.

Honnan jött egyáltalán a gondolat?

Hogy ők ne illenének össze?

Azok után, amit együtt a hajón átéltek: hányás, szédülés, aztán a parton: csípőrészálás, repülő cipők és falat vajú hangjegyek...

IV. AZ ÖT FIÚ SZÜLETÉSE

Most képzeljék el, hogy egy filmet néznek. És a filmben a szerelmes pár éppen hazaér. Vagy egy hotelszobában huppannak le az ágyra, egyre megy. Az a lényeg, hogy a képzeletükben, amit most maguk elé vetítenek, abban a térben, amit látnak, legyen benne egy hatalmas ágy.

Egy franciaágy.

Vagy egy németágy.

Mert egy francia–német pár pár pillanattal később egymásnak esnek.

És ahogy az a filmekben lenni szokott...

Kivéve a pornóban...

A kamera lassan és érzékletesen elfordul a párról, hogy megcsodálhassa az adott szoba egyik sarkát, esetleg függönyét.

A pornót meg ugye pont azért nézi az ember, hogy a szoba sarkán kívül végre mást is lásson.

A Marx családban felgyorsultak az események!

Egymás után, mint egy futószalagról, gyorsan huppantak bele Frenchie ölébe a kis Marxok. Szegény anyánk alig bírta az iramot. Egy kufirc, egy szülés, egy kufirc, egy szülés, egy kufirc, elszédülés.

1887

És megszületett az első!

Hogy dögölne meg minden férfi, aki ezt teszi egy nővel! Áhhhh...

Chico.

Fiú! Fiam született!

1888

És megszületett a második!

Hogy dögölne meg minden férfi, aki ezt teszi egy nővel! Áhhhh...

Harpo.

Fiú! Fiam született!

1890

És megszületett a harmadik!

Hogy dögölne meg minden férfi, aki ezt teszi egy nővel! Áhhhh...

Groucho.

Fiú! Fiam született!

1892

És megszületett a negyedik!

Hogy dögölne meg minden férfi, aki ezt teszi egy nővel! Áhhhh...

Gummo.

Fiú! Fiam született!

1901

És megszületett az ötödik!

Hogy dögölne meg minden férfi, aki ezt teszi egy nővel! Áhhhh...

Zeppo.

El fogok ájulni.

És elájult.

Anyánk egész délután arra várt, hogy apánk térjen már magához a sokkból.

Nem belőled jöttek ki ebben a rohamtempóban, ne játszd itt a primadonnát! Tessék, fogd meg őket, neveld, míg hagyják! Mert nemsokára már nem hagyják. Akkor meg már hiába kezdesz el gondolkodni, hogy hol rontottad el.

Anyá, mi az, hogy Ku-Klux-Klán?

Na tessék, erről beszéltem! Hol hallottad ezt a szót?

A KKK tagjai egymást esküvel a legszigorúbb titoktartásra kötelezték, és titkosan, álarcban gyilkolták meg az általuk gyűlölt feketéket.

A KKK-tagok nemcsak a színes bőrűeket üldözték, hanem a bevándorló katolikusokat is.

Meg a bevándorló zsidókat.

Meg a bevándorló spanyol ajkúakat.

És így került sorra mindenki.

Mindenki, aki bevándorló.

Aki bevándorló a KKK-tagjai szerint.

Vagyis mindenki, aki akár csak 5 perccel is, de később érkezett Amerikába, mint ők.

Frenchie, bújtass el, de kurva gyorsan!

Antonio!

Három szellem üldöz, Frenchie! Nem vagyok bolond! Nem messze innét kukákat borogattak és égettek. Még a mosómedvék is szétszéledtek. Mondom! Három szellem, ilyen lepedős szellem. Azt kiabálták utánam, hogy puta meirda tu puta espanol!

De hát te nem is vagy spanyol.

Hát ez az! Én olasz vagyok, Frenchie, olasz! Annyira vagyok olasz, mint amennyire te német.

Az én vagyok.

Annyira vagyok olasz, mint amennyire Minnie német, te meg francia, Frenchie. Nagyon!

Mondd meg nekik, hogy olasz vagy.

Mondtam nekik, meg sem hallották. Semmit sem hallanak a lepedők miatt. Takarja a fülüket. Pedig üvöltöttem: Antonio! Pizza és tortellini! Tortellini és pizza! Tortellini és tortellini! Pizza és pizza! Erre még dühösebbek lettek. Frenchie, én még nem láttam olyan embert, aki ne nyugodott volna le, ha

olasz kajákat kezdenek el emlegetni. De ezek csak őrjöngtek. Én meg csak ordítom, hogy: Pasta, gelato, Szentatya! Segíts, kérlek, zavard el őket!

De hát én zsidó vagyok, Antonio.

Énmiattam buzi is lehetsz, Frenchie, de itt most az életem a tét! Nem kurvára mindegy, hogy azért ölnek-e meg, mert buzi vagy, vagy azért, mert zsidó?

Apának volt egy trükkje.

Antonio, van egy trükköm.

Varázslat?

Varázslat.

Hallod? Ezek már ők! A Kusz-usz-kán.

Kapaszkodj belém, Antonio!

Normálisak vagytok? Samuel Marx, teszed le azon nyomban az Antoniót!

Mit csinálunk, Frenchie?

Táncolunk, Antonio, táncolunk!

Apánk derékon ragadta az Antoniót, és a táncoló cipőivel kitáncolta magát az etnikai konfliktusból.

Kapaszkodj, Antonio!

Kapaszkodok, Frenchie.

A táncoló cipők az épület falára szálltak.

Felszteppelték apát és Antoniót a tűzlépcső mellett egészen a harmadik emeletig, ahol éppen nyitva volt az ablak. A nyitott ablakon bekukucsáltak.

Szex!

A másik olasz szomszédunk éppen továbbörökítette a génjeit.

Szex!

Közben a Ku-Klux-Klán megérkezett a ház elé.

Szex!

Halkabban basszatok, hé! Itt van alattunk a Kusz-kusz-kán!

Szex!

Hol vagy, Frenchie?

Minnie!

Apa, nem tudott leállni.

Már megint a cipő! Mehetnékje van!

A két épület között egy zsinór volt kifeszítve.

Azon száradtak a fehérneműk.

Apa cipője végigsiklott a kötélén.

Az összes ruha leesett a földre.

Egyenesen a klántagokra.

Neszték nektek, lepedők!

Bátor lett az Antonio.

Fasza vagy, Frenchie!

Szerencsétlen KKK-tagokat teljesen ellepték a környékbeli bevándorlók fehéreneműi.

A cipők, apával együtt, rászálltak a földön fetrengőkre.

És végigtáncoltak rajtuk.

Antonio kurjongatott.

Apa táncolt.

Megdöglesz, Kusz-kusz-kán!

Szerencsétlen fickók a lepedők alatt nem kaptak rendesen levegőt. Ledobták magukról a textilt, és lám, mi történt...

Hát, ez egy fekete!

Hát, ez egy zsidó!

Hát, ez egy meleg!

Te, Antonio, honnan tudod, hogy meleg?

Látszik az rajtuk, Frenchie, nekem elhited, olasz vagyok.

A lepedőtlen fekete meglátta a lepedőtlen zsidót.

A lepedőtlen zsidó meglátta a lepedőtlen meleget.

A lepedőtlen meleg meglátta a lepedőtlen feketét.

A lepedőtlen, lelepleződött klántagok döbbenetesen néztek egymásra.

És felkiáltottak:

United Colors of Benetton!

Majd egymást kezdték el kergetni.

Jobb, ha futsz, Kusz-kusz-kán, mielőtt seggbe basz az Antonio!

Antonio! Nyughass!

De apa cipői továbbra sem tudtak leállni.

Már megint a cipő! Mehetnékje van!

Apa végül pontban éjfélkor ért haza.

Hullafáradt volt, és holsápadt.

Minnie...

Igen?

Miközben keringtem, mint gólyafos a levegőben, véletlenül megtanultam az alkotmányt.

Hogy mit csináltál?

Megtanultam az alkotmányt.

Mit csináltál?

Megtanultam az amerikai alkotmányt.

Jézusmária, de minek?

Nem tudom, Minnie, de nagyon félek.

Apa annyira félt, hogy nem amerikainak nézik, hogy egy éjszaka alatt az agya beszippantotta a teljes amerikai alkotmányt.

Apa, mi az, hogy alkotmány?

Alkotmány alatt általában a társadalom működésével kapcsolatos érdekek és célok egy alaptörvényben megjelenő összességét értjük. A preambulum leírja az alkotmány öt célját. Ami:

Az államok közti jobb összhang megteremtése.

Igazság és béke biztosítása.

Támadások elleni védekezés.

A nép jólétének előtérbe helyezése.

A szabadság biztosítása.

Miért tudom én ezt, Minnie?

Kész, költözünk! Pakolni, gyerünk, egykettő. Eddig türtem, Frenchie.

Anya idegei teljesen kikészültek.

New York nem New York többé. Vagyis nem úgy New York, mint mikor megérkeztünk.

Gyűlölnek itt mindenkit, aki más.

Pedig New Yorkban mindenki más.

Ettől lett New York New York.

A fehérek gyűlölik a feketéket, a keresztények gyűlölik a zsidókat.

A protestánsok gyűlölik a katolikusokat.

És mindenki gyűlöli azokat, akik később érkeztek Amerikába, mint ők maguk.

A szomszéd sem vesz már minket emberszámba.

Korszakváltás.

Kalap, kabát, indulás!

Pá-pá, Manhattan!

Pá-pá, New York!

Dal: All That Jazz

V. CHICAGO 1.

Üdv, retkes Chicago!

New Yorkhoz képest egy szürke város.

Szürke, ami még jobban felnagyítja a különbségeket.

És az éhséget.

Anyá, mióta itt vagyunk Chicagóban, valahogy másféléket álmodom, mint mikor New Yorkban voltunk.

Chicagóban másról álmodik az ember.

Chicagóban arról álmodik az ember, hogy New Yorkba mehessen. Vagy Los Angelesbe.

De mi Chicagóban vagyunk.

Bandaharcok.

Menekülés a rendőrség elől.

Nem mintha elkövettünk volna bármit is...

Dühös főbérlok.

Durva kocsmák.

Festett nők.

Feslett, nem festett.

Gyilkos madámok.

Meg a szüfrazsettek.

Meg a szüfrazsettek!

Felélénkült a nők választójogát követelő mozgalom, élükön Alice Paullal.

Levadászták a magányosan lődörgő férfiakat az utcákon.

Engem pont azon a napon kergettek meg, amikor elkezdtem szőrösödni.

Tiltakozó felvonulásokat tartottak a nagyobb városokban.

Mint például Chicagóban.

Mint például Chicagóban.

Nő vagyok, és felvonulok.

Menetelek, hogy megtehessem azt, amit eddig nem tehettem meg.

Nem engedték?

Jogilag nem. És másképp se.

Megalakul a militáns Nemzeti Nőpárt.

Chico azonnal jelentkezett, hogy be szeretne lépni.

Azonnal.

Rögtön.

Meghallottam, hogy „nőpárt”, és éreztem, hogy oda kell mennem.

Bespriccelte magát illattal.

Khmmmm... khmmmm...

Bebeszelte magának a hódítás sikerét.

Egy meggy mag meg még egy meggy mag... Kipp-kopp, ki kopog...

Belépett az ajtón.

Hahó, csókolózni jöttem!

És szembetalálta magát egy serpenyővel.

Aztarossebbes kurva anyád!

A militáns Nemzeti Nőpárt tagjai félreérthetetlen módon tudomására hozták, hogy ő...

Én...

Nem nő.

Nem vagyok nő.

Akkor?

Mi akkor?

Takarodj vissza a gittegyletbe! Érdekel egyáltalán a politika?

Dehogyan érdekel. De nem is az van kiírva az ajtóra, hogy „Érdekel a politika, amit nők csinálnak”. Az van kiírva az ajtóra, hogy „nőpárti”.

És valóban.

Az egyik kis szüfrazsett elírta.

Ki nem tud itt helyesen írni?

És még ezek akarnak szavazni...

Zeppónak ehhez képest sokkal nagyobb sikere volt a nőknél.

Anyánk kedvenc fia.

Anya, én úgy szeretlek.

Én is, drágám.

Gyermekkorának krónikája életveszélyes menekülések és szökések sorozatából állt.

És a fogadásokból.

Addig nem tudott nyugodni, amíg nem tett fogadást minden lóra, ami aznap versenyben volt.

Ha ma veszítek, akkor holnap nyeresre számíthatok, és ha ma nyerek, akkor holnap is nyerhetek.

Tehetségét inkább a lóverseny-fogadások esélyszámítására használta, mint a törtek szorzására.

Nem ment neki az iskola.

Nem megy nekem az iskola.

Ott is hagyta.

Ott is hagyom.

Úgyis kirúgták.

Úgyis kirúgtak, akkor meg? Akkor lennék hülye, ha ennek ellenére minden nap beülnék az iskolapadba.

Balhéi az állandó és szüntelen *keresés* körül forogtak.

A fiatal Gummo ír, német, olasz vagy bármilyen más nemzet akcentusát hibátlanul magára öltötte. Így próbálta elkerülni a negyeden belüli ellenségeskedéseket.

De mégis gyakran lilára verték.

Szegény Gummo mindig összetévesztette az utcasarkokat. Valamikor azért verték meg, mert az írek között a londoni sznobok akcentusával beszélt.

Vagy mert boldog Szent Patrik-napot kívánt egy skót kismamának.

Vagy mikor nem kívánt boldog Szent Patrik-napot egy ír kismamának, mert azt hitte, hogy skót.

Máskor meg, mert a németek között adta a franciát.

Vagy a franciák között a németet.

Vagy mert spanyolnak nézett egy portugál nénit, akinek csak segíteni akart átjutni egy forgalmas utca egyik oldaláról a másikra.

Vagy mert oroszul kívánt egészséget egy lengyel borbélynak, aki lehajtott egy kupicával, mielőtt nekilátott volna az első vendégének aznap.

Nem volt olyan közösség, amelyik ne utált volna valakit. Olyan is előfordult, hogy egy nemzet önmagát gyűlölte a legjobban. Például a kelet-európai kis-államokból kivándoroltak.

Velük volt a legnehezebb. Ha látták, hogy szegény kis Gummót egy másik nemzethez tartozó valaki megverte, ők is azonnal odarohantak pár rúgás és ütés erejéig. Nem akartak lemaradni.

Gummo azt hitte, elég, ha mindenkinek megtanulja a nyelvét, vagy legalább is megtanulja, hogyan imitálja a másik nyelvét, hogy az otthonosan érezhesse magát a társaságában. De azzal nem számolt, hogy sokakból éppen az otthonosság érzete az, ami előhossa az agressziót.

Gummo végül olyannyira összezavarodott, és megijedt, hogy többet nem volt hajlandó megszólalni.

Igazad van, öcskös, a szavakat nem érdemes elfecsérelni!

Groucho.

Természeténél fogva komoly és elgondolkodtató ember volt.

Elgondolkodtatok már valaha azon, hogy vajon hová tűnnek a szavak, ha kiradírozzuk őket? Belegondolt már ebbe valaki – valaha? Mert én belegondoltam.

Az elméje szüntelenül zakatolt.

Sosem volt szüksége társaságra.

Jól kijövök magammal.

Unta az embereket.

Mit unta...! Megvetette őket.

Nem vettette meg őket. Csak félt tőlük. Mindenkitől. Chicago túl durva volt neki.

Nem tehetek róla. A természet és a saját gondolataim sosem hazudnak. Vagy csak ritkán. Annyira ritkán, hogy szinte soha.

Anyánk bele is betegedett a gondolatba, hogy örök életére egyedül marad szegény Groucho.

Az lenne a legnagyobb boldogságom!

Harpo.

Szelíd, de tette kész ember.

Szelíd voltam, és tette kész.

Viszont gyakran unatkozott.

Valójában, szinte mindig unatkozott.

Szinte mindig és nagyon unatkoztam.

Olyankor, mikor nagyon unatkozott, mindig egy széken üldögélt.

Egy széken üldögéltem, és hintáztam előre-hátra.

Előre-hátra hintáztott.

És az előre-hátra hintázó szék, az előre és hátra közepén, pont a kettő peremén, megállt.

A szék nem mozdult.

Se előre, se hátra.

Megállt.

És ilyenkor az idő is megállt.

Ez volt Harpo trükkje.

Megállítottam az időt!

Ilyenkor nem unatkozott.

Sőt, egészen lázba jött. Ilyenkor megmutatkozott az igazi, a tette kész énje.

De mivel az idő állt, ezt senkinek sem tudta megmutatni.

Se anyának, se apának.

Anya, apa! Megállítottam az időt!

Ilyenkor, mikor az unalmától megszabadult, apa és anya nem tudtak válaszolni. És mikor anya és apa – vagy bárki más – nem tudtak válaszolni, akkor Harpo egyedül érezte magát. Nagyon egyedül.

Magányosnak.

Úgyhogy Harpo kénytelen volt választani az unalom és a magány között.

Az emberiség, a történelem és a fronton harcoló katonák örömeire pedig Harpo az unalmat választotta.

És az idő telt tovább.

Anya, apa... én tényleg megállítottam az időt.

Elhisszük, drágám, de majd állítsd vissza!

Minnie, itt sem jobb, mint ott, ahonnan jöttünk. A gyerekeink teljesen szét hullanak. Az egyik minden pénzünket elszórja sportfogadásokon, a másikat nem láttam már három hete, és amikor véletlenül hazatéved, mindig pia- és pi... nő szaga van, nem érdekli semmi, csak a pi... nők, a harmadik már maga sem tudja, kicsoda, minden pillanatban másnak mutatja magát, és olyan erős az akcentusa, hogy néha már én sem értem, mit akar mondani, főleg mióta egyáltalán nem beszél, a negyedik nem csinál semmit, csak ül, miközben világbékére vágyik, amiben nem léteznek emberek, az ötödik meg... azt hiszem, teljesen becsavarodott.

Állj!

És ez volt az a pillanat, amikor apánk kétségbeesése nemcsak, hogy átragadt anyánkra, de olyannyira eluralkodott rajta, hogy úgy döntött, eddig és ne tovább.

Rendbe kell szednie a gyerekeit.

Sőt. Nem csak a gyerekeit. Az egész országot!

VI. WASHINGTON

Minnie, hova csomagolunk?

Megyünk Washingtonba. Munkát ajánlott az elnök.

Az elnök?

Valójában megírta az elnöknek, hogy mostantól kezdve ő, Minnie Marx lesz az új személyi asszisztense, és ez nem vita tárgya.

Csss! Anyának munkát ajánlott az elnök.

Melyik?

Az amerikai, te hülye.

Ki most az amerikai elnök?

Csak Mr. Presidentnek neveztük. Olyan gyorsan cserélődnek, teljesen felesleges koptatni a nevükkel a memóriát.

Mr. President lánya, Alice így emlékezett vissza a korabeli hangulatra.

A fogyasztói társadalom fejlődését egyre nyomasztóbb légkör jellemezte, miközben a Fehér Ház dolgozószobái tele vannak cimborákkal...

(Zeppo)

Alice?

Igen?

Csodaországból?

Nem.

Gyere, és szeress belém!

Nem megyek, és nem szeretek.

Kérlek.

Nem.

Szépen kérlek. Tudom, hogy egy politikus lánya vagy, de engem ez egyáltalán, de egyáltalán nem zavar. Tudod, engem a szex sokkal jobban érdekel, mint a lélek.

Te meg ki vagy egyáltalán?

Egy kiábrándult részeg. Mondd, Alice, milyen az élet Csodaországban? Ebben a kurva nagy és kurva fehér házban?

Alice erre már nem válaszolt. Hanem folytatta semmitmondó naplóbejegyzését:

Alig lehetett levegőt venni a dohányfüsttől, a kezekben kártya és pókerzseton.

Valaki kártyát mondott?

Chico...

Jé, egy nő! Na, mi a helyzet?

Én csajom, ne zavarj össze a sármoddal.

A kisöcsém. Néha modortalan. Miről beszélgettek?

Amerikáról.

Imádom Amerikát!

(Mr. President)

Szarok bele!

(Minnie)

Elnök úr! Tessék lejönni onnan! Beszakad a vitrin, és agyon nyomja Amerika Alapító Atyáit!

Én, Minnie, ma mulatni akarok, és mulatni is fogok! Szivar, whiskey, kártya, kártya, kártya. Emeled vagy tartod?

Emelem.

Tartom.

All in.

A kurva anyád!

Nem megmondtam nektek délután, hogy jól el lesztek picsázva a pókerben?! De megmondtam nektek délután, hogy jól el lesztek picsázva a pókerben, de ti nem hittetek, nem hittetek nekem! És ez a ti hibátok.

Hogy?

Hogy nem hisztek nekem. Pedig én úgy, de úgy szeretlek titeket! Ti vagytok az én kedves kis népemből egy darabka, egy szeletecske, egy falatka, egy rész kis zsidócsalád, és velem együtt vagytok egy egész. Én népem, én népem, én igen nagy népem! Gyónjátok meg nekem bűneiteket, és én megbocsátok, ha ellenem vétkeztetek. Mi az? Miért pirosodtál el? Pirosodtál, miért pirosodtál el?

Részeg vagyok.

Nem kifogás.

De nagyon. Nagyon részegek vagyunk.

Semmi puccskísérlet?

Nincs, uram.

De biztos?

Biztos, uram.

Akkor jó. Még sosem mondtam nektek, drága alattvalóim.... kollégáim... népem... ne értsetek félre, de mégiscsak én vagyok az elnök. Az amerikai. Van valami, amiről jobb, ha tudtok.

Igen?

Igen.

Mi lenne az?

Nem lenne, hanem mi az. Így helyes a kérdés.

Mi az?

Ekkora a faszom.

És ezzel elájult.

És ezzel elájultam, és bevertem a fejem, miközben szívrohamot kaptam, és ott és helyben, benn a Fehér Házban, tök mindegy, melyik elnök voltam, de meghaltam.

A kurva életbe!

Mr. President váratlanul meghalt.

A kurva életbe!

Gyorsan, fussatok a Mr. Alelnökért!

Gyorsan, gyorsan!

Woodrow Wilson azonnal felébresztik az éjszaka közepén.

(Woodrow Wilson)

Mi a picasa?

Meghalt Taft.

Úgy tűnik, anya emlékezett az elnök nevére.

Anya soha nem felejtett el semmit.

Ki az a Taft?

William Howard Taft, uram. Az Amerikai Egyesült Államok elnöke. Volt.

Ja, igen, tényleg. És mi van vele, rosszul van? Én mondtam neki, hogy ne keverje a piát.

Meghalt.

Taft meghalt?

Pár perccel ezelőtt, uram.

Egy csomó pénzzel lóg nekem. Ki fogja megadni, ha ő halott?

Úgy tudom, uram, nincsenek anyagi gondjai.

Persze hogy nincsenek, de attól még tartozik. Ez nem a pénzről szól, hanem a becsületről. A férfiasságról. A lojalitásról. Ez olyan, mint nőknél a szülés. Presztízskérdés.

Uram, fel kell kelnie, és le kell tennie az esküt. Mától ön az Amerikai Egyesült Államok elnöke.

Biztos?

Igen, uram.

Ezer százalék?

Ön az alelnök, uram.

És ez nem maradhatna így?

Nem, uram.

Van magánál Biblia?

Parancsoljon.

Ugye, tudja, hogy ateista vagyok?

Tudom, uram.

És azt is tudja, hogy buzi vagyok?

Azt is, uram.

De ha hozzáérek, remélem, nem égeti meg a kezem.

Nem hiszem, uram.

Hú, de idegesítő maga, Marx!

Köszönöm, uram. Ezt már nagyon sokan mondták, uram.

Mondhatom? Mondom.

Le kell térdelnie.

Így jó?

Jó.

Hűséget fogadok a Zászlómnak és a köztársaságnak, amelyet jelképez: egy és oszthatatlan Nemzet, amely szabadságot és igazságosságot nyújt mindenkinek.

Ez nem a jó szöveg, uram.

Mert?

Nem emlékszik?

Úgy nézek ki, mint aki igen?

Tavaly módosították a szöveget.

Ki a faszom?

Maga.

Az én kurva anyám. Diktálja, mit mondjak És ne élvezze ennyire a helyzetet!

Nem élvezem, uram.

És ne hazudjon nekem!

Diktálom, uram... Majdnem bedőltem magának, uram... Tudom, mire megy ki a játék...

Mire?

Azt akarja, hogy én mondjam el előbb a szöveget, hátha akkor én leszek az elnök...

Eszembe se jutott...

Ismerem már magát, uram...

Nem akarok elnök lenni. Ennél már csak egy szarabb pozíció van a világon, és most nem az oroszokra gondolok. Tudja, kire gondolok?

Tudom, uram.

Kire gondolok?

A pápára, uram.

A pápára.

Ne aggódjon, uram, pápának lenni sokkal, de sokkal rosszabb, mint amerikai elnöknek lenni. Öné csak a második legrosszabb munka a világon, nem az első.

Így van. Mert ha megjelenik a Szentatya, mi az első dolog, ami mindenkinek eszébe jut?

Hogy a Szentatya nem dughat.

Hogy beszél, az istenért!?

Maga mondta ezt, uram, pár napja, amikor ráhugyzott a pókerasztalra. Jut eszembe, ki kell tisztíttatni a pókerasztalt.

Inkább vegyen egy újat! Kettőt. Inkább vegyen kettőt!

Felkészült, uram?

Felkészültem?

Fel.

Akkor essünk túl rajta.

Jól térdel?

Soha jobban. Hűséget fogadok az Amerikai Egyesült Államok Zászlájának és a köztársaságnak, amelyet jelképez: egy és oszthatatlan Nemzet az Isten színe előtt, amely szabadságot és igazságosságot nyújt mindenkinek.

Tökéletes volt, uram.

Akkor most már alhatok tovább?

Mint a bunda, uram.

Jó éjszakát! Nem megy haza?

Mostantól mindig maga mellett leszek.

Nem kezdhethné holnap a mellettem levést?

Attól tartok, nem.

Meddig kell elnöknek lennem?

Négy évig, uram, vagy amíg le nem lövik.

Attól tartok, nem lesz akkora szerencsém...

Nem is volt...

VII. AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚ

Az első világháború kitörésekor az USA semlegesnek nyilvánította magát, de hadianyagot szállított az Antantnak, főleg Nagy-Britanniának. Woodrow Wilson elnök átvette a külügyminiszteri funkciókat is.

Ami azt jelentette, hogy anyáknak kétszer annyi munkája lett.

Háromszor.

Mert időközben apa is besegített.

Próbált besegíteni.

Mr. Woodrow Wilson President figyelmeztette Németországot, hogyha tengeralattjárói amerikai hajókat is megtámadnak, a hadüzenetet kockáztatják.

De anyáknak volt ennél nagyobb baja is.

Anya, ha Amerika is beszáll az első világháborúba, én oda megyek.

Gummónak ez volt az első mondata Chicago óta.

Hová?

A háborúba. Bármi jobb, mint színésznek lenni.

Miért mondod, hogy első világháború? Lesz második is?

Van akkora pechünk.

Vigyázz magadra, öcsi! Meg ne öljön az ellenség! Különben én ölök meg, ha megengeded nekik, hogy kinyírjanak.

Vigyázz magadra, öcsi!

Gyere ide!

Indulnom kell.

Gyere!

Apa, már várnak.

Nem kell hanyatt-homlok belerohanni a halálba, rendben? Háborúba méész. A nagy háborúba. Olyan háborúba, ami még sosem volt, mióta ember él a Földön, egy olyan háborúba, ami biztos nem ismétlődik meg még egyszer. A világháború Európában van. Európa pedig Amerikán kívül van. Ott van az ellenség egyik fele. De az ellenség másik fele is Európában van. Az eu-

rópaiak sokkal jobban hasonlítanak egymásra, mint ahogy azt ők magukról gondolják. Ne keverd össze őket! Te már amerikai vagy. Még mindig zsidó, de legalább már amerikai. Tudod, kik vannak még Európában? A szüleim. Franciák. Ők a jó oldalon állnak. Anyád szülei németek. Ők a rossz oldalon állnak. Ha most Európában lennénk, anyád és én ellenségek lennénk. Ezért jó Amerikában élni, mert itt nem vagyunk ellenségek. Itt mi összetartozunk. Fénykép. Apám és anyám. Ha esetleg látod őket, mutasd meg nekik ezt a képet, és mondd meg nekik, hogy élek. És azt is mondd meg nekik, hogy ha nem akarnak a németek ellen háborúzni, szálljanak fel egy hajóra, de minél hamarabb. Nem lehet tudni, ki nyer. Vagy hogy nyer-e egyáltalán valaki. Onnan fogod tudni, hogy ők azok, mikor belenézel a szemükbe, engem fogsz viszontlátni a tekintetükben.

És Gummo elment.

Gummo.

Anyá!

Gummo, Manfred.

A gyász és a fájdalom gyakran rúgta gyomorszájon anyánkat.

És tökön apánkat.

Olyankor reflexszerűen az óceán felé indultak.

És olyankor, mikor reflexszerűen az óceán felé indultak, nekünk kellett őket finoman visszaterelni a kontinens pereméről.

Le ne essél, édesanyám, a világnak is van vége, és mi, a fiaid nem szeretnénk, ha elvesznél a végtelen mélységben.

Néha láttuk rajta, hogy elveszett, de nem a világ mélységében, hanem önmagában.

Vastag burok.

Mint a magzatot.

A születéskor.

De ez a burok, ez, ami ilyenkor körbevette anyánkat, nem a születést óvta, hanem a halált idomította és édesgette egyre közelebb magához.

Az Atya, a Fiú és a Szentlélek.

Mikor anyánk elfelejtette zsidó származását, ezt ismételte.

Az Atya, a Fiú és a Szentlélek.

Új istent keresett magának.

Már nem tudott hinni a régiben.

Új parancsolatoknak akart engedelmessé válni.

Már nem tudott hinni a régiben.

Új életre volt szüksége.

Mert már nem tudott hinni.

Míg Gummo a háborúba, addig mi a háború *elől* menekültünk.

Azért, hogy elkerüljük a besorozást, Countryside közelébe költöztünk, és ott gazdálkodni kezdtünk.

(Antonio)

Szilánk ment a lábamba!

(Gummo)

Ez egy repesz.

Segítség!

Repez. Gránaté.

Artériát talált?

Szerencsére nem. De ne mozogj!

Félek, signor, hogy soha nem látom viszont a feleségemet. A feleségeimet. Mi lesz majd azokkal a szerencsétlen asszonyokkal? Olyan sokan vannak, mint égen a csillag. És a gyerekek? El se tudja képzelni, milyen szapora egy ember voltam én. Nem számítottak a körülmények, állandóan basznom kellett. Ne értse félre, signor, de én szó szerint bárkit megbaszok. Elcsábulás fajta vagyok, de nem tehetek róla, higgye el! Isten hibája ez is, mint ahogy a háború is Isten hibája. Hogy hagyhatta ez az átkozott Isten, hogy gránátokat dobogáljunk egymásra ismeretlenül?

Antonio?

Si, signor, honnan tudja? Sam? Samuel Marx?

A fia vagyok.

Melyik? Mindegy is... Apád itt van?

Nincs, signor.

Kár, rég láttam, mindig szívesen elbeszélgettem vele. Azt hiszem, meg fogok halni.

Dehogy fogsz meghalni, Antonio!

Szarrá bombáznak minket, signor.

Ide figyelj, Antonio, figyelsz?

Ez most fájni fog. Gondolj valami szépre!

Szépre gondolok. Pizzára gondolok, signor, pizzára és tortellinire.

Fájt?

A retkes zsidó kurva anyját az ilyenek! Hát nem fájdalmat okoznak szegény Antoniónak? Nem elég sorscsapás az összes feleségem? Ments meg, uram, minket!

Jobb?

Jön bele vissza az élet. A vérem. Nézze, signor, halkán, ott kúszik az ellenség! Közlegény, látja? Egy magyar. Olyan a színe, mint az enyém, mint az olasz, de engem nem csapnak ám be. Gyomron lőtték. Már akkor itt volt, amikor idehuppantam a robbanástól. Biztos, nagyot vétkezett, ha így bünteti az Isten. Olyan nemzetből származik ő is, hogy sose volt igazi hazája. Akiket szeret az Isten, azokat egy pillanat alatt öli meg.

Hogy hívnak?

Ne beszéljen vele, signor.

Hogy hívnak?

János.

Magyar vagy, ugye?

Az vagyok.

Hány éves?

Tizenhat.

A legjobb kor, signor, kár, hogy nem élheti végig. Ave Maria, János!

Meg fogok halni, ugye, uram?

Mint a kutya, signor.

Antonio.

Ő kérdezte, signor, én csak nem hazudtam.

Tudom, hogy meg fogok halni. Az előbb, az előbb láttam magam előtt Máriát, és láttam, ahogy betakar, és vigasztalni próbál. Nagyon félek a haláltól, uram.

Ne gondolj ilyenekre, János! Hogy néz ki a hazád?

Dal: Szép vagy, gyönyörű vagy, Magyarország!

Mennünk kellene, signor.

Menj!

Nem jön?

Nem megyek.

Ha visszajut Amerikába, signor, látogasson meg! Már ha én is visszajutok.

Megvárom veled a halált.

Ne legyen bolond, uram.

Gummo egy napig ült a közlegény mellett, míg végre eljött érte a halál.

Hé, Gummo, mesélj, mit láttál?

Milyen volt a háborúban?

Szerintem a remény belülről fakad, ha szabad az ember, és ha van világ a fejében. Mostantól csak nevetni akarok.

VIII. ALKOHOLTILALOM – AL CAPONE – CHICAGO

A világháború után az embereknek egy erős és magabiztos vezetőre volt szükségük!

Woodrow Wilson.

Kerüljük el azt, amit nem szeretnénk, hogy megtörténjen. Egy újabb háborút. Egy újabb mészárlást. Egy újabb felesleges pusztítását az emberiségnek... És torzítását a léleknek... Ki akarná ezt még egyszer átélni? Vagy akár először? Az új szlogen: „Amerika dolga az üzlet”. Minden másra ott van Európa.

A gazdasági fellendülés elsősorban a nagyvárosokat érintette.

Úgyhogy visszamentünk Washingtonba.

Sajnos nem.

Nem?

Úgyhogy visszamentünk Chicagóba.

Chicagóba?

Chicagóba.

A faszomat!

A sűrke város.

Ahol már mindent ismertünk.

Bandaharcok.

Menekülés a rendőrség elől.

Nem mintha csináltunk volna bármit is...

Dühös főbérnök.

Durva kocsmák.

Festett nők.

Feslett, nem festett.

Gyilkos madámok.

Meg a szüfrazsettek.

De nem egészen...

Időközben elszabadult a pokol.

A bandaharcokból mézárások lettek.

A rendőrség menekül.

Nem mintha tehettek volna bármi egyebet.

1920. január 17-e sötét nap volt az amerikai mentálhigiéniá számára.

Az ország teljes területén betiltották az alkoholos italok fogyasztását.

Előállítását...

...és terjesztését.

Kezeket fel, mit dugdosol!

Az alkoholtilalom legnagyobb következménye a szervezett bűnözés iparrá válása volt.

Én semmit!

Apa, ki az az Al Capone?

A Sebhelyesarcú.

A chicagói gengszter.

Markában tartotta egész Chicagót.

Mit dugdosol, kisgyerek?

Már egy éve felnőtt férfi vagyok.

Mit dugdosol, felnőtt férfi?

Semmi közöd hozzá.

Ne kekeckedj! Mi van a kezvedben?

Semmi.

Mi van a zsebedben?

Semmi.

Mutasd!

Fura egy figura maga.

Te dugdosol, és én vagyok a fura figura?

Így neveztük el őt.

Fura bácsi.

Mutasd! Gyerünk, mutasd!

Fura bácsi felé tartotta a papírtasakot.

Aha, mégiscsak van itt valami.

Mondom, hogy semmi.

De hát érzem.

Fura bácsi jól rámarkolt a valamire a zacskóban. Egy SEMMI felirat volt, szivacsból kivágva.

Én mondtam.

Fordulj a fal felé, terpeszállás. És ez?

Ott is van valami.

Érzem, hogy van itt valami.

Ezt most jól érzi.

És elővett a zakójából egy VALAMI feliratú szivacsot.

Minnie, ki az a fura bácsi, aki Harpo valamijét markolássa?

Hey, signor!

Antonio!

Ronda egy város, mi? Viszont tele van új nővel. És asszonyokkal. Üzletet is nyitottam.

Pizza és tortellini?

Pénzmosás és fegyverkereskedelem, signor.

Antonio!

Ne lebegtesd a lelkiismeretét az arcom előtt, Frenchie! Tudod, hány gyermek van nekem? És hogy még mennyi van kilátásban? Chicago tele van új nővel. Akik még nem ismerik az igazi Antoniót.

A meglévőket sem tudod eltartani.

Ez Amerika, signor. Nem ezért jöttünk ide, és túrtuk a vad óceán morajlását? És mi van a te gyerekeiddel, Frenchie?

A gyerekek? Jól vannak. Felnőttek. Lefoglalják magukat az étellel. Ott vannak, ők azok. Akik azzal a Fura bácsival beszélgetnek.

Hogy mi vagy, öcskös?

Al Capone fia.

Te? Az enyém?

A magáé? Hát, ha maga a nagy Al Capone, akkor a magáé.

Én vagyok a nagy Al Capone.

Mint kiderült, a Fura bácsi Mr. Al volt.

Akkor azt hiszem, jobb, ha most menekülőre fogom.

Állj! Ismeritek azt a szót, hogy showbiznisz?

Kinézett bennünket magának.

Kicsit.

Tudjátok, mit jelent?

Azt, hogy eladni a lelket.

Dehogy! Azt jelenti, boldoggá tenni másokat, miközben magunkat is boldoggá tesszük. Boldoggá és persze gazdaggá! Az önök fiai egytől egyig betömhetnek egy bizonyos piaci rést.

Beálltunk Al Capone bandájába.

Vagyis hát, megalapítottuk Al Capone bandáját.

Mi voltunk Al Capone bandája.

Al Capone bandája, amin keresztül a bandavezér a szórakoztatóipari térképre is felkerült.

Ahogy mi is.

Valójában miattunk került fel.

Mikor ezeket a fiúkat nézik az emberek, elfelejtik az életüket.

A rosszat.

A csúnyát.

A borúsat.

Az egyik legismertebb számunkat a néhai Mr. President úrtól loptuk.

„Ekkora a faszom. Elájultam, bevertem a fejem, miközben szívrohamot kaptam, és ott és helyben, benn a Fehér Házban, tök mindegy, melyik elnök voltam, de meghaltam.”

Imádták az emberek!

Komédiások lettünk.

A Capone-bűnszervezet körülbelül ezer tagot számlált, az alvilági tevékenységek közül érdekeltek voltak a szeszcsempészetben, a szerencsejátékban és a prostitúcióban.

De ezekhez nekünk semmi közünk nem volt.

Semmi.

Mi csak szórakoztunk.

És szórakoztattunk.

Szépen lassan mindenki megtanulta a nevünket Chicagóban.

Marx testvérek.

Marx testvérek.

Marx testvérek.

Még nem jött el a televízió korszaka.

Úgyhogy még csak a rádió mondta be, hogy istenek vagyunk.

Fellépés fellépés hátán.

Elég hamar rákaptunk a hírnév ízére.

Bármit megtennénk a hírnévért.

Bármit.

Tényleg bármit.

Ki akar azzal a tudattal meghalni, hogy úgyis elfelejtik?

Óriásplakátok és ingyenitalok az illegális lokálokban.

Még csak a kicsit lepukkantabbakban, de lokálokban!

És ingyen.

(Pincér)

Mit adhatok?

(Zeppo)

Kezdetben egy asztalt és hozzá egy társaságot.

Ó-ó, tudom, ki maga!

Ó-ó, dehogyan tudja!

Tényleg nem tudom... Sajnálom, uram, nem engedhetem be. A dress code kötelezően előírja a nyakkendő viselését.

Köszönöm, én anélkül is el tudom fogyasztani a vacsorámat.

Délután két óra van, uram.

Ha nagyon akarja, ebédelhetünk is.

Nyakkendő nélkül sajnos nem.

Nem mehetek be, mert nincs rajtam nyakkendő?

Így van, uram.

Nézzon már oda! Ott ül egy kopasz! Annál az asztalnál, látja?

Látom, uram.

Őt hogy-hogy beengedték haj nélkül? Azt nem írja elő a dress code, hogy a „legfelül semmi” nem elfogadható? Na, nem kell ennyire remegnie zavarában, fiatalember, mindenkivel előfordul a köpni-nyelni-nem tudok. Szerintem maga tényleg tudja, hogy ki vagyok.

Tudom?

Elnézését kérem, uram, de itt szabályok vannak.

Szabályok? De hát ez Amerika!

Ami – épp a szabályai miatt – annyira különleges a világ más országaihoz képest.

Úgy látszik, maga tényleg nem tudja, hogy ki vagyok. Ezzel szemben, én pontosan tudom, hogy maga kicsoda.

Valóban?

Valóban. Maga egy senki. Én pedig színész vagyok, érti? Színész!

Bármi jobb, mint színésznek lenni.

És híres vagyok.

Bármi jobb, mint színésznek lenni.

Én színész vagyok és híres. És maga?

Az biztos, hogy most mindenki magát nézi, uram.

Paraszt vagyok, mi?

Ezt nem én mondtam, uram, hanem Ön mondta, uram.

Uram, uram, a kurva életbe már! Na, mennyi?

Mi mennyi, uram?

Dollár. Mennyi? Mennyi kell? Lefizetés.

Nem fogadhatom el, uram.

Ó, dehogynem.

(Zeppo megpróbál pénzt dugni a Pincér zsebébe.)

Nézze, uram, nincsen rajta a listán!

A listán?

A listán, uram.

Hát, csak ennyi a baj? Hát, akkor miért nem ezzel kezdte? Ez igazán nem probléma. Írjon fel!

Sajnálom, uram...

Ne aggódjon! Én híres színész vagyok, nyugodtan felírhat a listára.

Nem.

Rendben. Még egyszer, utoljára megkérdezem, de jól gondolja meg, hogy mit fog válaszolni. Biztosan nem enged be?

Elnézését kérem, uram, de a szabály az szabály.

Bármi jobb, mint a világon lenni.

Hát jó.

(Zeppo félholtra veri a Pincért. Csurom véres lesz.)

(Zeppo)

Én gyűlölöm ezt a kurva showbizniszt.

Zeppónak mindig úgy tűnt, hogy mindenki más árnyékában áll.

És emiatt állandóan verekedésekbe keveredett.

Senki le se szar. Ezért keveredek mindig verekedésekbe.

Melyeket – Harpóval vagy Grouchoval ellentétben – ő nyert meg.

Puhány pöcsök vagytok, drága testvéreim.

Tőlünk legalább nem fél mindenki.

Mer’? Ki fél?

Mindenki.

Ki az a mindenki? Ha, ki az?

Zeppo már megint elhányta magát a piától.

Blááááá.

Valakinek haza kellene vinnie. Így nem maradhat itt éjszakára.

Miért nem?

Ki fog száradni.

Ivott eleget.

Lenyeli a nyelvét.

Kilóg a szájából.

Ráül egy hajléktalan.

Már miért ülne rá egy hajléktalan?

Fogalmad sincs arról, mire képesek a hajléktalanok.

Mire képesek?

Mindenre.

Ráülni emberekre?

Pláne.

Abba még nem halt bele senki, hogy ráült egy hajléktalan.

Beviszi a rendőr, bent tartják éjszakára, tudod, milyen Zeppo.

Hirtelen és vehemens.

Nekiesik a rendőrnek, és ott marad évekre. Egyébként is, mindenki tudja, hogy nem lehet legálisan ennyire részegnek lenni.

Én vagyok a világtörténelem leghíresebb statisztája. Felesleges díszlet, ami mindig merev és fásult. Adjál még! Adjál még! Piát! Adjál már, miért nem adsz? Te seggfej. Bláááá. Úristen, de szarul vagyok.

És elájult.

Vigyetek haza!

És újra elájult.

Miért nem viztek haza?

Megint elájult.

Legközelebb, ha kinyitom a szemem, otthon akarok lenni.

És elájult.

Nagy nehezen felsegítettük.

Volt valahol egy pálinkám.

Anyánk kedvenc fia.

Sehol nem találta a helyét.

Nem találom a helyem, anya.

Nem baj, kisfiam. Nem kell felnőned addig, amíg nem akarsz.

Anyánknak nem volt más választása...

Nincs más választásom.

Átvette az irányítást.

Átveszem az irányítást.

Ő lett a menedzserünk.

És ezt meg is mondta a nagy Al Caponénak.

És ezt meg is mondom magának.

Hogy mostantól ő a főnök.

Mostantól én vagyok a főnök, Mr.

A nagy Al Capone, a rettegett bandavezér, a chicagói gengszter, a sebhelyes arcú annyira ledöbbsent azon, hogy egy nő így beszél vele, hogy egy közepes erősségű infarktus után padlót fogott.

Padlót fogtam, de nem haltam meg.

Magatehetetlenül feküdt, miközben bal bokáját egy, a csatornából arra tévedt patkány kezdte szaglászni.

Így kapták el a nagy Al Caponét, miközben a járdát koptatta teljes testfelületével.

És az Alcatrazba zárták.

És az Alcatrazba zártak.

IX. AZ ELSŐ TURNÉ – FORD – VISSZA NYC-BE

Halló, itt Mrs. Manager, akarom mondani, Minnie Palmer.

Anyamadárból átment anyacápává. Minnie Marxból Minnie Palmerré.

Legalábbis munkaidőben így nevezte magát.

A Marx testvérek mától: a The Marx Brothers.

The Marx Brothers.

És lesz egy turnéjuk!

És volt egy turnénk.

Egy országos turnéjuk!

Egy országos turnénk.

A legelső.

Texasban volt az egyik állomás.

Houston, jelentkezz, phhh, vétel.

Itt Houston, phhh, veszed az adást? Phhh, vétel.

Veszem az adást, Houston, phhh, vétel. Mennyi idő van még a holdra szállásig? Phhh, vétel.

Kurva sok, phhhh, vétel.

Amerika megismert minket.

1922 volt.

Az év, amikor megtört a jég.

És amikor az elsüllyeszthetetlen Titanic elsüllyedt.

Az tíz évvel korábban volt.

És a The Marx Brothers végre célba ért.

Pörögnek az évek és a városok.

Állandóan úton voltunk.

A '20-as évekre Amerika színházi kedvenceivé váltunk.

Éles és bizarr humorunk átszelte az egész országot.

Egész Amerika a hasát fogta, vagy a földön fetrengett a röhögéstől.

És ahogy keresztül-kasul szeltük az országot, úgy tűnt, hogy a beígért gazdasági fellendülés is gyökeret eresztett.

„Amerika dolga az üzlet.”

Az emberek kezdtek hozzászokni, hogy józanul kell bemenniük a munkahelyükre.

És józanul kell hazamenniük a feleségükhöz.

És a gyerekeikhez.

És egyszer csak azon kapták magukat, hogy van pénzüik.

Mivel nem tudták itálra költeni, megmaradt.

Tisztos amerikai állampolgárok lévén pedig úgy kezdtek el menekülni a megtakarításaiktól, mintha az fertőzne.

Mindenki költekezett.

A gépkocsik pedig milliószámra kerültek le a futószalagokról.

A gazdasági fejlődés húzóágazata az autógyártás lett.

Henry Ford épp átvágja a szalagot legújabb detroit-i gyára megnyitó ünnepségén.

Ahol egyébként leleplezi leges-leges-legújabb masináját.

Henry Ford gyűlöli a zsidókat.

Gyűlölöm a zsidókat, hölgyeim és uraim! Köszönöm, hogy itt vannak, köszönöm, hogy itt lehetnek!

Ford most mutatja be az új autót.

Csss, kuss!

Íme a zsidólapító masina! Bármilyen zsidót kilapít! Beül a volán mögé, nekimegy a zsidónak, és már lapul is!

Arra is lehet használni, hogy simán elvigyen A pontból B pontba?

Ez zsidólapító masina! Nem erre tervezték!

De lehetne erre használni?

Igen, hogyne... ahogy a Mona Lisát is lehet lábtörlőnek használni... Atyám!

Én zsidó vagyok.

Henry Ford maga mellé ültette a kis zsidó férfit, és kihajtott velük a városhatáron túlra.

Szereti a férfi nemi szervet?

A péniszt?

A sajátomat?

Másét.

Hát...

Szereti, ugye?

Tiszteletben tartom.

Tiszteletben tartja?

Elfogadom, hogy másnak is van, nem csak nekem.

Ez eléggé úgy hangzik, mintha rajongana érte.

Nem rajongok, csak tiszteletben tartom. Mármint, nem teszek benne kárt, nem illetem csúnya szavakkal. De őszintén szólva, a női nemi szervvel is így vagyok.

A vaginával?

Attól az még női nemi szerv marad, hogy latinul mondja.

Tiszteletben tartja? Hm? Tiszteletben tartja?

Elfogadom, hogy neki van, nekem pedig nincs.

És ez nem frusztrálja?

A vagina?

Az, hogy a nőknek női nemi szervük van, magának meg férfi nemi szerve van.

Mire akar ezzel kilyukadni?

Én semmire, csak kérdezem.

Kezd egy kicsit kínossá válni a helyzet.

Persze hogy kezd kínossá válni, hiszen férfi meg női nemi szervekről beszélgetünk, hogyan volna ez kínos?

A város határában kiszállnak az autóból.

Húzza le a nadrágját!

Miért?

Csak húzza le.

Nem húzom.

Nem meri?

Nem akarom.

Mit rejteget a nadrágja alatt?

Semmit!

Semmit?

Vagyis hát, a férfi nemi szervemet.

Húzza le, hogy elhiggyem!

Nem.

Ha nem húzza le, okom van azt feltételezni, hogy valamit titkol.

Szemérmes vagyok.

Milyen?

Félénk.

Csak le kell húzni a nadrágját, mit van úgy oda? Ha nem bizonyítja be, hogy nem nő, okom van azt feltételezni, hogy nem férfi.

Nős vagyok, van három gyerekem.

Kifogás mindig van.

Én nem értem, mi ez...

Ne értse, mutassa!

Szegény kis zsidó ember ott álldogált egy amerikai mező szélén a város határában, míg ez a másik percekig csendben nézegette a péniszt.

Jól van, most már elhiszem. Jöjjön, hazaviszem.

Hazavitte. A kis zsidó ember pedig szégyenében megölte a postást. De isten igazságos volt. Az nem lehet, hogy megalázzák, és még börtönbe is vigyék. Valami igazság kell legyen ebben a kurva életben. Úgyhogy nem vitték börtönbe. Még előtte felkötötte magát.

Henry Ford új acélművei pedig munkahelyek százazreit teremtette meg.

Az acél kattogott.

A sav mart.

És, aki elfáradt a futószalag mellett, annak harangoztak.

Az amerikai gazdaság nagy fölénybe került a többi tőkés országgal szemben.

USA!

USA!

USA!

A pénzköltés megemelte az emberek adrenalin- és feromonszintjét.

És amikor az embereknek elfogyott a saját pénzük, elkezdtek más pénzt költeni.

Az alkoholfüggőséget tehát sikeresen felváltotta a mértéktelen költekezés.

Na, ezt nevezem én felelős és jól átgondolt fiskális politikának!

A bevételi többlet eredményeként az amerikai bankok világszerte nagy hiteleket nyújtottak cégeknek és államoknak, s e hitelek nyomán tovább nőtt az amerikai export.

A bankok egyre nagyobb és nagyobb épületekbe költöztek.

Már nem tudták tárolni azt a pénzmennyiséget, ami befolyt hozzájuk.

És ekkor...

A turnénk során, két állomás között...

Délnyugaton...

Valahol a sivatag közepén...

Ahol csak azért álltunk meg, mert apánknak valami eszébe jutott.

Valami eszembe jutott, álljunk meg!

Az éjszaka kellős közepén.

A legsötétebb órában.

Apánknak, életében először...

Olyan ötlete támadt, amiből nem lett baj.

Fiúk, vissza kell mennetek New York Citybe. Be kell venni a Broadwayt!

Egy tisztességes zsidó családban, még ha ex-európai, új-amerikai zsidó családról is van szó, mindig az van, amit az anya mond.

De egy tisztességes zsidó családban, még ha ex-európai, új-amerikai zsidó családról is van szó, az anya tudja, hogy mindig az van, amit az anya mond, de azt is tudja, hogy az apának mindig úgy kell éreznie, hogy az van, amit az apa mond.

Úgyhogy anyánk egyetértett.

Egyetérttek. Apátoknak igaza van. Visszamegyünk. És elfoglaljátok a Broadwayt!

Elfoglaljuk a Broadwayt!

Lemondtuk a turné összes hátralévő állomását.

Számszerűsítve: mind a tizenötöt.

És elindultunk vissza.

New York City-be.

Dal: New York-New York – repríz

X. NEW YORK – A NAGY VILÁGVÁLSÁG – AZ ANYA HALÁLA

Mi a baj?

Csss, halljátok?!

Csend van.

Nem fúj a szél.

Manhattanben mindig fúj a szél.

Ha nem fúj a szél Manhattanben, az olyan, mintha nem kelne fel a Nap.

Remeg a cipóm talpa.

Nekem meg a gyomrom.

Rossz előérzet.

A galambok egyszerre röppenek fel a Time Square-ről.

Valamit megéreztek a levegőben.

Veszély.

Dübörög a föld.

Földrengés?

Roszsabb.

Sokkal, de sokkal rosszabb.

Milyen nap van ma?

Csütörtök.

Csütörtök?

1924. október 24., csütörtök.

Emberek morajlása hallatszik a sarkon túlról.

Egyre hangosabbak.

Nem érzem jól magam.

Le kell dőlnöm egy kicsit.

Hívjunk orvost?

Biztos a stressz.

Hívjatok orvost!

Meg a sok munka. Rám férne már egy kis szórakozás. Vicces, nem? Zsibbadok.

Anya?

Mi a teendő, ha...?

Kérje meg az érintett személyt, hogy mosolyogjon. A stroke tünete lehet, ha az arc egyik oldala megereszkedik.

Anya?

Anya, mosolyogj!

Mosolyogj!

De hát, mosolygok.

Mi a teendő, ha...?

Kérje meg az érintett személyt, hogy emelje fel mindkét karját.

Anya?

Anya, emeld fel mindkét karod!

De hát felemelem.

Anya?

Anya, ismételd meg, amit mondok!

De hát ismétlem. Azt ismétlem, amit mondasz.

Anya, nem értem, mit mondasz.

Ha a fenti jelek bármelyikét észleli, azonnal hívja a segélyhívót!

Azonnal hívja a segélyhívót!

Azonnal hívja!

AZONNAL!

1929, anya meghal.

Anya meghal.

Anya?

Akut agyi érkatasztrófa.

Azaz?

Féloldali zsibbadás és féloldali bénulás.

Jól vagy?

Lój vagyok.

Beszédzavar.

Stroke.

Anya, miért haltál meg?

Minnie meghal.

Ez biztos csak valami vicc.

Mint a filmekben.

Majd feltámad, vagy kiderül, hogy nem is halt meg, csak félreértés volt.

Áprilisi tréfa, októberben.

Egy fura átverés.

Anya, biztos, hogy meghaltál?

Anya, miért haltál meg?

Minnie, miért haltál meg?

A stroke hirtelen, váratlanul kezdődik, de a legtöbb esetben kialakulása hosszú ideje fennálló kóros elváltozások következménye.

A stroke-ra való hajlam örökletes.

Mit csinál az ember, mikor megáll a világ a szívében?

Iszik.

Verekszik.

Meg akar halni.

És teljesen összeomlik.

Akárcsak a részvénytőzsde.

A „fekete csütörtök”.

Aznap reggel, nyitáskor az amerikai tőzsde 11%-os eséssel indult.

Vedd ki a pénzed!

Add el, add el!

A pánik a következő napon tetőzött további 11%-os eséssel.

Családok milliói mentek tönkre, dollármilliárdok szálltak el, a bedőlt részvényeket már semmilyen áron sem lehetett eladni.

Üzemek zártak be. Vállalkozások csődöltek be. A termelők kezén mérhetetlen mennyiségű felesleg maradt, amit nem lehetett értékesíteni, mert nem volt vásárlóerő.

Az embereken kitört a gyász.

A depresszió.

A kilátástalanság.

Eltettük anyát.

Szia, anya.

Szia, anya.

Szia, anya.

Szia.

Minnie!

Apa, enned kell valamit.

Nem!

Anya felköltözött Manfredhoz.

Mi pedig odaköltöztünk apához.

Nem akartuk, hogy baj legyen.

Hogy rosszabb legyen.

De sokkal, de sokkal rosszabb lett minden.

Lassan és néha könnyes szemmel jutottunk el a deszkáig.

A kameráig.

Most már a kameráig jutottunk el lassan, és néha könnyes szemmel.

XI. HOLLYWOOD – II. VILÁGHÁBORÚ (1930–1950)

A '29-ben kirobbant nagy gazdasági világválság következtében – többek között – a színházak is bezártak.

De a mozik nem.

Nem, a mozik nem.

Hollywood továbbra is dübörög.

Sőt!

A kilátástalan anyagi gondokkal küzdő tömegek tömeges öngyilkossága arra sarkallta a központi kormányzatot, hogy még több pénzt öntsön a filmiparba.

Valahogy el kellett hitetni az emberekkel, hogy érdemes túlélni ezt az életet.

Hogy van miért végigvonszolni magukat a napokon és hónapokon.

Úgyhogy átmentünk Hollywoodba.

Ahol dőlt a pénz.

És a pezsgő.

És a kokain.

Annyi pénzt kerestünk, hogy sehogy sem tudtuk elkölteni.

Pedig próbáltunk szabadulni tőle. Minden erőnkkel.

És igyekezetünkkel.

De nem ment.

Sem a nők...

Sem a whisky...

Sem a fogadások nem vittek el annyit, mint amennyi befolyt a családi kasszába.

Gummót annyira kikészítette ez a rengeteg pénz, hogy inkább megint odament...

Odaszökött.

Megint odaszökött – a háborúba.

A másodikba.

Apa, ha Amerika beszáll a második világháborúba is, én oda megyek.

De apa nem válaszolt.

Apa nem érti már az emberi beszédet.

De, érti. Csak nem hallja. Nem hallja már az emberi beszédet.

És amikor nem hallotta, amit mondtunk neki, akkor arra gondoltunk, amit szerettünk volna, hogy halljon.

De Gummo nem gondolt a háborúra, csak odament.

Odaszökött.

Odaszökött.

Vissza.

Vissza.

Európába.

Mi pedig továbbra is próbáltunk szabadulni a pénztől itt, Amerikában.

Harpo annyira félt ettől a rengeteg pénztől, hogy egy nap kitalálta, hogyan szabadulhatnánk meg tőle.

Kitaláltam!

Mit?

Hogy hogyan szabadulhatnánk meg az összes pénzünktől! Csinálunk egy filmet. Egy olyan filmet, aminek mi leszünk a kizárólagos producerei. Belepumpáljuk az összes pénzünket, és csinálunk egy oltári nagy bukást.

Nagyon pontosan elterveztünk mindent.

Valójában még sohasem dolgoztunk annyit, mint ezen a filmen.

Olyan témához nyúltunk és akkor, amit és amikor még nem tudtak megemészteni a nézők – legalábbis mi azt hittük.

Itt van Amerika, és itt van Japán. Ha a térképet nézem, ez a két pont az, ami a legtávolabb van egymástól. Ha ledobjuk Japánra, mi itt, a túloldalt tök jól elleszünk. Úgy kell nekik, hogy a világ rossz oldalára születtek! Úgy kell

nekik, hogy miután a világ rossz oldalára születtek, nem költöztek át a világ jó oldalára. Felírtátok?

Fel.

Bocsi, hol lesz?

Rajta van a térképen.

Hol?

Remélem, azért Amerikát felismered.

Azt fel, persze! Ki ne ismerné fel Amerikát?

Hányszor kell még elmondani, hogy ne kávézz a kibaszott térkép fölött?

Csak a fáradtság miatt.

Tudom, mire van a kávé. Bassza meg!

Bocs-bocs-bocs.

Ezt nem hiszem el.

De legalább ne Kubára!

Hozz egy rongyot! Fogd meg!

Mit csinálsz?

Csak lecsepegtetem.

De minek, baszd meg, minek csepegteted le? Hozz egy kurva rongyot, és töröld le, nem kell csepegtetni! Mi vagy te, KGB, baszd meg? Hogy csepegtetsz itt, az eszem megáll, komolyan mondom. Ne hajtogasd, baszd meg!

Ha hajtogatod?

Ha lobogtatom.

Nem zászló az, hogy lobogtasd, baszd meg, hanem világtérkép, rajta a kibaszott célpontokkal Japánban! Tudod, mi az a szájbakúrt Japán, ugye?

Ország.

Ország, baszd meg! Az, Japán egy ország, gratulálok. Legalább ezt tudod. És hol van az a kurva Japán, na hol?!

Itt.

Itt van, igen. És csak azért is csinálja.

Nem direkt. Összeragadt.

Az agyad meg a faszod ragadt össze, baszd meg.

A két sarka.

Ez nem sarok, ez szél. Széle. Tedd már le!

Jól van, nem kell idegbetegnek lenni.

De, baszd meg, de, kell. Mert kihozod belőlem az állatot. Nem csoda, hogy felrobbantatom azt a kurva atomot. Hát, ha ennyi fasszal vagyok körülvéve, hogy lehetne ezt másképp kibírni? Állj csak meg! Azt honnan szedted?

Találtam.

De hol?

Hátul volt a raktárban.

Ez az egy volt?

Ez, miért?

Nincs még egy?

Nincs. Mer'?' Kéred?

Biztos nincs még egy belőle? Just in case?

Just in case sincs. Egy van. Mindig is egy volt.

Mi az?

Lufi.

Azt látom.

Akkor minek kérdezed?

Olyan, mint a Föld.

Nem olyan az. Föld alakú és Föld színű.

Állj!

Kéred? Tényleg odaadom.

Valami nem stimmel vele.

Lehet, kicsit ereszt.

Mutasd, hol van Japán!

A helyén. Itt, Amerika mellett.

Már miért lenne Japán Amerika mellett? Kurvára a másik oldalon van.

Hát, a másik oldalon.

Hány oldala van a Földnek?

Hát így egy nagy, nem? Mármint, így befogja a teret, mármint önmagát, így befogja, hogy egy ilyen valami, ilyen izé, egy nagy forma, ami egy és önmaga. Mutasd a másikat! A térképet, hajtsd ki! Japán a túloldalon van.

Ott, igen, de itt nem.

De ott miért nem, itt meg miért igen?

Ugye, tudja, uram, hogy az a térkép, az egy sík, ez pedig egy gömb? Lévén a Föld, a bolygó, amin élünk, gömbölyű.

Hogy a picsába ne tudnám, baszd meg?

Japán itt van tőlünk nem messze.

Mihez képest nem messze?

Hát, mondjuk Európához képest nem messze.

A kurva életbe. Akkor mégsem vagyunk olyan messze, mint amekkora pofám volt.

Nem, egyáltalán nem.

És akkor nekünk is bajunk lesz?

Lehet.

És ezt miért nem mondták?

Mondtuk.

Mikor?

Hónapok óta minden nap.

És én nem értettem, vagy ti nem tudtátok jól elmondani?

Mi jól elmondtuk.

Szemléltettük is.

Mivel?

A falhoz basztunk egy bögrét.

Az az volt? Azt hittem, hogy csak ideges voltál, és nem tiszteled a tárgyakat, baszd meg.

Biztosak voltunk a botrányban.

A botrányosan nagy bukásban.

De helyette: botrányosan sok pénzt kerestünk.

A picsába!

A nézettség az egekben volt. Napról napra döntöttük az újabb és újabb rekordokat.

Abban reménykedtünk, hogy legalább a politika betiltja.

De nem tiltotta. Imádta.

Washingtonban, a többi városhoz képest, csak fél évvel később vették le a műsorról.

Az egész kibaszott kongresszus ezt nézte.

Meg a szenátus is.

Roosevelt, az Amerikai Egyesült Államok első kerekesszékes elnöke állítólag több mint 15-ször látta.

Azóta akadálymentesítettek az amerikai mozik.

Az Európából Amerikába vezető utat viszont nem akadálymentesítették.

Gummo nem jött haza.

Igyekeztünk nem gondolni a halálra, mert amikor a halálra gondoltunk, apánk mindig megérezte, hogy a halálra gondolunk.

És kezdődött előlről a régi nóta.

Búskomorság és reflexszerűen neki az óceánnak.

És olyankor, amikor reflexszerűen az óceán felé indult, nekünk kellett őt finoman visszaterelni a kontinens pereméről.

Le ne essél, édesapám, a világnak is van vége.

A legutolsó alkalommal, pirkadatkor ment.

Valószínűleg egyikünk a halálról álmodott azon az éjjel.

De nem tudjuk, hogy melyikünk.

Mióta Hollywoodba jöttünk, nem emlékszünk az álmainkra.

A saját álmainkra.

Csak egymáséira.

De azt nem tudjuk, hogy ki kiére emlékszik. Ezért reggelente elmeséltük egymásnak az álmainkat, amiket nem mi álmodtunk, de mi emlékeztünk rá, és megpróbáltuk kitalálni, hogy vajon ki melyiket álmodhatta.

Szóval, egyikünk a halálról álmodott az éjjel.

Antonio haláláról.

Azt álmodta valamelyikünk, hogy Antonio Al Capone személyi szakácsa volt a börtönben.

Az Alcatrazban.

És Antonio, puszta újítási szándékból, pár ananászkarikát rakott az öreg Al Capone sonkás-kukoricás pizzájára, és ettől Al Capone annyira dühös lett, hogy puszta kézzel megfojtotta a szegény Antoniót, majd a halott Antoniónak még a szemét is kinyomta a két hüvelykujjával.

Szóval búskomorság, neki az óceánnak.

A legutolsó alkalommal, pirkadatkor ment.

És mentünk utána mi is.

(Ügyvéd)

Megismer még?

(Frenchie)

Tessék?

Megismer?

Talákoztunk már?

Csak egyszer. Illetve kétszer. Röviden.

Nem emlékszem.

Akkor talákoztunk, mikor még nem volt udvaruk.

Milyen udvarunk?

Manhattanben?

Nem volt udvaruk. És én adtam. Évekkel ezelőtt. Nagyon régen.

Maga az?

Megismer?

Nem, de maga az. Magától kaptuk a papírokat is. Mi történt magával?

Nyomorékká tett az idő.

Harcolt a háborúban?

Nem kell ahhoz háborúban harcolni, hogy az ember megnyomorodjon. Harcoltam – a feleségemmel, a gyerekeimmel, mindenkivel.

Apa nem emlékezett a férfi nevére.

Nem emlékszem a nevére.

A férfi pedig nem mondta meg, hogy hívják.

De annyi kiderült, hogy a háború után elhagyta a felesége. A férfi vonat elé ugrott, és elvesztette mind a két lábát és az egyik kezét.

Idővel biztosan meg fogja szokni, hogy túlélte.

Megtenne nekem egy szívességet?

Mi lenne az?

De ezután a férfi nem szólalt meg többé, csak a vizet nézte. És valamire gondolhatott, amire apa válaszként csak sóhajtott egy nagyot...

Mi még sohasem hallottuk sóhajtani apát.

Apa a férfi mögé lépett...

Akkor? Indulhatunk?

És elindultak.

Elöl a férfi, akinek volt udvara, amikor nekünk még nem volt, és mögötte apa.

És mentek, egyenesen.

Előre.

Egészen az óceán közepéig.

És ott megálltak, és nem mentek tovább.

Így választotta el az óceán végérvényesen apát Európától.

Vagy kötötte össze vele.

Vagy kötötte össze vele.

XII. TELEVÍZIÓ – NYUGDÍJAS ÉVEK: '50, '60

Apa halála után már szabadon lehetett gondolni bármire. Még a halálra is.

Zeppo gondolt rá a legtöbbet.

Zeppo mindig is vágyott a sikerre.

Zeppót, gyerekként, sokszor érte csalódás. És a zűrös manhattani és chicagói évek sem tettek jót az érzékeny lelkének.

Minden kritikát ostorcsapásként élt meg.

Minden észrevételt.

Megszokta, hogy mindig mindenholnan kilógott.

Mindig mindenholnan kilógtam.

Hogy korábban mindig mindenért őt okolták.

Mindig mindenért engem okoltak.

Mindig mindenért őt okoltuk.

Nem én voltam, Zeppo volt! Ő törte össze...

És mivel mi már akkor is jó színészek voltunk, Zeppo viszont egy kicsivel gyengébb, hiába mondott igazat, a mi hazugságunk hitelesebb volt, mint az ő igazsága.

Zeppo öngyilkos lett.

Öngyilkos lettem.

Nem akarta, hogy újra megszégyenítsék.

Nem tudta megvárni, míg a lelke megszereti önmagát.

Nem tudtam megvárni...

Zeppo temetése kora hajnalban volt, estére meg is őszültünk. Mind a hárman.

Összetartó család a miénk.

Te Chico, te hány éves vagy?

Chico volt köztünk a legidősebb.

Hatvanhárom.

Hát, akkor isten éltesen, te hatvanhárom!

Ez micsoda?

Televízió.

Nem kérem.

Mindenkinek van... Gyere, ülj le ide mellénk!

De nem akarok.

Akkor mit akarsz csinálni?

Semmit.

Azt a TV előtt lehet a legjobban.

Elmegyek sétálni.

Hova?

Sehova. Csak megyek.

Nem mész te sehova.

Hát, pont ezt mondom, hogy sehova.

Jó.

Jó.

Akkor... most mit csinálunk?

És azzal bekapcsoltuk a televíziót.

Zenei Medley Part 1.

Aznap este pizzát rendeltünk.

Si, signor. Egy szempillantás, és ott vagyok.

És tényleg itt volt.

Aznap este Antonio velünk maradt.

Nincs kedvem visszamenni dolgozni, signor!

Öreg lett az Antonio.

Öreg... Már a pizza meg a tortellini sem a régi.

Úgyhogy együtt néztük tovább a televíziót.

És nem hittünk a szemünknek.

Apa táncoló cipőit.

Anya halála óta nem láttuk őket.

Egy fura frizurájú fiatalember fizikai állapotát veszélyeztették.

Ide-oda rángatják a csípőjét.

Szegény, csak kapkodja a levegőt, hogy tartani tudja velük a tempót.

A lányok meg csak sikongnak.

De nem világos, hogy vajon rémületükben sikongnak – nehogy a cipők kicsinálják a fickót –, vagy mert élvezik a mutatványt.

Ülünk a televízió előtt szótlanul, és nézzük, ahogy apánk öröksége Elvis Presley-t a csúcsra repíti.

Ezzel hivatalosan is árvák lettünk.

Legközelebb egy Vietnamból hazatérő hadirokkant lábán láttuk.

De csak az egyiket.

Mert a hadirokkantnak már csak egy lába volt.

Zenei Medley Part 2.

A hetvenes éveket már egyikünk sem élte meg, pedig azt mondták, az az évtized kurva jól sikerült...

Várjatok! És Groucho?

Groucho!

Baszki, tényleg!

Grouchóról megfeledkeztünk.

Groucho 1974-ben megkapta az Oscart.

Nem, 1974-ben Groucho átvette az Oscart.

Mi kaptuk meg. Ő és mi. A The Marx Brothers. Groucho csak átvette.

Igazság szerint ez nem is volt igazi Oscar-díj.

Nem?

Nem.

Kár.

Csak tiszteletbeli.

A tiszteletbeli, az jobb vagy rosszabb, mint a sima?

Jobb, mintha meg se nyerte volna.

Ezt nem nyertük, testvér, ezt adták.

Szánalomból?

Vagy sajnálatból.

Együttérzésből.

Gyorsan. Mielőtt még ő is meghalna.

És végül sikerült?

Mi sikerült?

Meghalnom.

Sikerült.

Az mindenkinek sikerül.

THE END

Tallér Edina

CSAK TENYÉRNYSI VÉR

MONODRÁMA

Dosztojevszkij *A szelíd asszony* (fordította: Kiss Dezső) című elbeszélése nyomán írta Tallér Edina. Rendező: Viktor Balázs. Szereplő: Gerner Csaba. Ősztől a DANTE Közösségi Alkotótér műsorán

Helyszín:

Show-műsorok kulisszájára emlékeztető csilli-villi, reflektorokkal megvilágított stúdió. Vagy csak egy szűk szoba. Ha égnek a fények, ragyogó tévéstúdió, ha kialszanak, szűk szoba.

MŰSORVEZETŐ: Jó estét, hölgyeim és uraim! Rég találkoztunk, ugye? Hogy vannak? Jól vannak? Csak rám figyelnek, ugye? Rám hangolódtak? Minden elcsendesedett önök körül? Megvan a belső béke? Figyeljenek jól, mert ma is történelmet írunk! Aki nálunk itt, ebben a műsorban fellép, és eddig híres volt, az mostantól még híresebb lesz, ha ismeretlen volt, holnapra már a sarki fűszeres is tudni fogja, ki az illető! És hogy ki az illető? Képzelnék el egy férjet, aki imádja a feleségét. Egy férj, aki minden nap hajnalban kel, egész nap dolgozik, oszt-szoroz, és minden körülmények között kedves az ügyfelekkel. Két dolog számít az életében: imádott felesége és az üzlet. Az üzlet, amely a szép és nyugodt családi élet záloga. Zálogos. Az emberek megmentője. Mindent ennek a két dolognak vet alá, munkát, időt, *életet* nem spórolva áldozza fel magát a szerelem és hivatástudat oltárán.

FŐHŐS: Igen, kérem, én vagyok... Hol vagyok? Ez vagyok... Ez vagyok én.

MŰSORVEZETŐ: Hóhó, lassan a testtel, uram! Önnek még nem adtam szót!

Be kell tartanunk a műsor játékszabályait. Akkor tehát jöjjenek a játékszabályok röviden! Ahhoz, hogy nézőink pontos képet kapjanak a körülményekről és azok főszereplőjéről, mi mindent megteszünk. Önök nélkül nincs igazság, nincs béke! Hogy ki is ez az ember, és mit érdemel, csakis önök dönthetik el.

Tehát. Ránk hangolódtak? Igen? Nem hallom! Igen? Mondom: igen? Nem hallom! Igeeeen! Akkor vágjunk bele! Képzelnének el egy férjet, aki mindent a feleségéért tett. Imádja őt, bármit megtenne érte. Am egyszer csak, egyik percről a másikra, minden megváltozik. A fényt árnyék követi, a napsütést borulás... Képzelnének el egy férjet... Egy összetört férfit. Egy férfit, aki ereje teljében van, alig múlt negyvenéves, most érkezik a csúcra... de nem... Egy férj, aki a felesége holtteste előtt áll... Brrr! Hátborzongató, nem? *Kérdés:* ön mit tenne, ha holtan találná az utcán a házastársát? Felelősnek érezné magát? Igen vagy nem? Igen vagy nem? Igen vagy nem? (*A Műsorvezető provokálja a nézőket, ösztönzi őket a szavazásra, vagy épp ellenkezőleg, elbizonytalanítja azt, aki szavazna*) Ettől több infóra lesz szükségünk! Menjünk tovább! Képzelnének el egy férfit, aki öngyilkos asszonya teteme előtt áll. Mi történt? Hogy történhetett? Mi vezetett idáig? Milyen lehet az élete egy olyan asszonynak, aki gyönyörűsége és fiatalsága hajnalán eldobja magától az életet? Vajon milyen lehetett a lelke annak az asszonynak, aki ilyen borzalmat el tud követni? Elvetette magától az életét, örök bánatra kárhozattva ezzel mindazokat, akik szerették, és örök kárhozatra ítélve önmagát, hisz az öngyilkosok pokolra kerülnek. Igen. Igen. Igen. Igen. Igen. Igen. Vagy nem? Vagy nem? Vagy nem? Vagy nem? Vagy nem? Kik ezek az emberek? Ki a bűnös? Mi legyen a büntetése? A válasz az önök kezében van! Kezdjük!

Helyszín:

Ugyanaz, ám kialudtak a fények. Csak a Főhöst világítja meg egy reflektor.

FŐHÓS: Két asztalt toltak össze, arra fektették. Holnap reggel hozzák a korporsót. Fehér. Gyönyörű. Majdnem fél millióba került. De most nem is erről akartam beszélni... Bocsánat! Mindent rendjében el fogok mondani... Igen. A rend a fontos! Én egyáltalán nem vagyok egy szereplésre alkalmas ember... Ezt mindenki látja. Nem? Látja, tudom én, hogy mindenki látja, tudom ám én pontosan, hogy ki vagyok... Nem tudom, hogyan kell meggyőzni valakit... nem a szavak embere vagyok... Ez nem is fontos. Egyszerűen úgy mondok el mindent, ahogy tudom... Hisz épp az a legszörnyűbb az egész dologban, hogy mindezt csak én tudhatom. Én élem át... Hogy a legelején kezdjem, úgy kezdődött, hogy egész egyszerűen beállított hozzám a lány, hogy valami holmiját elzalogosítsa. Pénz kellett neki. Ő is csak egy ügyfél volt, olyan, mint a

többi nő, aki efféléért hozzám jár. Később már nem olyan volt. Később már megkülönböztettem őt a többitől. Vézna, szóke, törekeny kislány... Mindig zavarban volt, ha velem beszélt... Idegen voltam neki akkor még... Már úgy értem mint ember és nem mint zálogos. Zálogosként jól ismert. Állandó ügyfelem volt. De alighogy a kezében volt a pénz, máris sarkon fordult, szó nélkül. A többiek vitáznak velem, alkudoznak, többet kérnek, könyörögnek. Ő egy szót sem szólt, elfogadta azt, amit adtam neki... Először a dolgai tűntek fel, amelyeket hozott. Aranyozott ezüst fülbevaló, kis, olcsó medál, csupa apró emléktárgy, ami alig ér valamit. Ő is tudta, hogy ezeknek nem volt nagy értéke, de az arcáról leolvastam, hogy az ő szemében sokkal nagyobb a becse mindegyik kis apróságnak. Ez volt ugyanis mindene, ami a szüleitől maradt, mint ezt később megtudtam. Egyszer el is mosolyodtam a holmiján. Sosem szoktam ilyet csinálni! Az ügyfeleket mindig tiszteltem, nem beszélek sokat, udvarias és konkrét vagyok. És diszkrét. Igen, konkrét és diszkrét vagyok! Egyszer viszont szegényke egy kopott, nyúlborrel bélelt bundácskát hozott. Nem tudtam megállni, hogy egy megjegyzést ne tegyek rá, csak egy tréfás megjegyzést! Mondom: „Ez meg mi? Melyik testrészedet fedné ez el vajon? Azt azért megnézném.” Ennyi volt! Semmi több! Egy aprócska kis viccecske. Oh, édes Istenem, hogy elpirult! *(Beleéli magát az emlékebe, ahogy visszagondol a lányra, szinte csorog a nyála)* Az a szép nagy, kék, álmodozó szeme hirtelen felvillant. De egy szóval sem válaszolt, összecsomagolta a maradékot, és elment. Megsértődött a kicsikém. Ez volt az első eset, hogy más szemmel néztem rá, és egész különös gondolatok, egészen fura gondolatok kezdtek megmozdulni az agyamban... Feltűnt, hogy milyen szörnyen fiatal... Csodálatos. Izgatóan fiatal. Olyan fiatal, hogy tizennégynél többnek nem néztem volna... Tényleg, akkor még nem töltötte be tizennyolcadik évét, még három hónap hiányzott hozzá. De szép is volt... De különben nem ezt akartam elmondani... Másnap megint eljött. Egy díszes szivarszipkát hozott. Egész jól nézett ki, sőt, szivaros ember szemében talán meglehetősen értéke is lehetett. Nekem viszont értéktelen. Én csak aranytárgyra adok kölcsönt, naná, nem vagyok hülye, csak aranyra, másra nem! Persze hogy nem! De ez mindegy is. Annyi a lényeg, hogy akkor újból visszatért hozzám, én meg, bár meglehetősen szigorú voltam vele, azért mégis adtam némi pénzt neki a szivarszipkáért. De nem tudtam megállni, hogy kissé bosszús hangon meg ne jegyezzem: Csak a te kedvéért adom ám, egy másik zálogos ilyesmit a kezébe se venne. Azt, hogy a te kedvedért, különösen kihangsúlyoztam.

Akartam, hogy érezze, mire lennék képes érte. Újból elpirult. Megérezte ő is, mire lennék képes... Elkezdett már akkor működni a kémia. (*Belegondol, a „nyála csorog”*) Nem szólt egy szót sem. A pénzt nem dobta vissza, gyorsan a zsebébe tette. Hát igen. A szegénység az szegénység. Ez után a találkozás után nem tudtam másra koncentrálni, csak rá! Csakis őrá! A nagy kék szemekre, a vézna kis testére. Hogy el tudott pirulni, édes Istenem! Türelmetlenül vártam, mikor jön el megint. Vártam rá. Mikor ismét megjelent, különös udvariassággal üdvözöltem, és beszélgetni próbáltam vele. Jól nevelt vagyok, jó a modorom, ezt tudom magamról! Azonnal észrevettem, milyen jó ő is, és szelíd természetű. Ezt biztató jelnek vettem. A jók és szelídek nem állnak sokáig ellent. Őket a legkönnyebb meggyőzni, könnyű őket megszerezni... Ha nem is tárják fel az első pillanatban a szívüket, de nem értenek ahhoz, hogyan térjenek ki egy beszélgetés elől. Egyébként akkor már tisztában voltam azzal, hogy nincs mitől félnem, úgyis visszajön. Mindig visszajön. Mi mást tehetne? Nincs még egy zálogos rajtam kívül a városban, aki a szivarszipkáira meg az értéktelen kismütyűrjeire egy fillért is adna. Tehát beállított hozzám, sápadtan és izgatottan. Egy szentképet hozott. Idáig jutott szegényke. Isten anyjának képe volt, a Szűz Anya a gyermekkel, régi, aranyozott, ezüsttel kiveret rámajú szentkép. Alig ért valamit. De láttam, hogy a kis lelke nagyon kötődik ehhez a képhez. Ezüstből volt a keret. Mondom neki, hagyja inkább nálam a rámat, és a képet vigye vissza, mert egy szentképet zálogba tenni mégiscsak, hogy is mondjam... Vagy tudod mit?, mondtam neki. A képet úgy, ahogy van, a magam szentképei közé fogom állítani. Megveszem tőled! Többet adok érte, mint amit ér. Elutasította. Azt mondta, egészen biztosan visszajön a képért, kiváltja, csak adjak neki valamennyit, bármennyit, egy kis időre, kölcsön. Nem kell a nagy pénz, adjam csak a felét?, kérdeztem. Egy szóval sem válaszolt. Odaadtam neki a felét.

Én is voltam ám már szorult helyzetben, mondom neki. Sőt, ennél csúnyább bajt is megúsztam, lehet, hogy nem gondolnád rólam, hisz most az a mesterségem, ami. De én is voltam szorult helyzetben. „És most bosszút akar állni ezért a többi emberen, ugye?”, kérdezte erre hetykén. A kis pimaszka! Kimutatta a foga fehérjét. Ohó, gondoltam magamban, hát ilyen lány vagy te!

Látod, látod, feleltem erre félig tréfásan, félig titokzatosan. Annak az erőnek vagyok én egy része, amely a gonoszt akarja, és ehelyett a jót cselekszi. Figyeltem, hogyan reagál. Az ajka szélén megint valami gúnyos

ráncot láttam. Látod, kicsikém, nem ismersz te még engem. A zálogos, az zálogos, de van mögötte egy művelt, érző ember. Én!

Elérzékenyülve nézett rám. „De különös ember maga!”, erre gondolt szerintem. Vagy inkább arra, hogy: „Nem gondoltam volna, hogy ilyen művelt emberrel van dolgom.” Látod, látod, folytattam, nincs olyan foglalkozás, ahol az ember jót ne cselekedhetne.

Oh, milyen jól emlékszem e pillanatokra! Olyan naiv őszinteséggel nézett a világba, nézett rám, ahogyan csak a fiatal, romlatlan lányok tudnak! Óh, ez az őszinteség! Éppen ez az, ami bennünket, sokat élt, sokat látott embereket foglyul ejt. Az ártatlanság, romlatlanság csodálatos!

MŰSORVEZETŐ: Úgy tűnik, egyre pikánsabbá válik a történet. Vajon mire lesz elég a fellobbanó láng? Tényleg működik a kémia? Készen állnak? Szívek, szemek, fülek kinyitva? Igen? Nem hallom! Azt kérdeztem: igen? Még mindig nem hallom! Igen? Na. Ne feledjék, a döntés ma is az önök kezében van! Ma este itt ítéletnek kell születnie! Ma este itt válaszokat kell kapnunk. Ma este itt fény derül az igazságra. Vajon mire elég a szerelem? Folytassuk!

FŐHÓS: Most akkor... folytassam?

MŰSORVEZETŐ: Igen!

FŐHÓS: Oly reménytelen és felesleges már minden.

MŰSORVEZETŐ: Hogy lenne az? A nézők kíváncsiak arra, hogy mi történt!

Minden szem önre szegeződik! Ön egy csillag az égen!

FŐHÓS: Még aznap, mikor nálam járt, és olyan közel kerültünk egymáshoz, elszántam magam. Nyomozni fogok utána, és konkrétan feltérképezem az esélyeimet. Pontos híreket szereztem felőle, és megismerkedtem a csupasz valósággal. Szörnyű viszonyok között tengődött! De hát az ifjúság mindig nagylelkű és könnyed, még az élet legreménytelenebb pillanataiban is. Szóval, az a lényeg, hogy amikor megtudtam, milyen kiszolgáltatottságban és szegénységben él, akkor egészen biztos lettem a dolgomban. Máris magaménak éreztem őt, és egy pillanatig sem kételkedtem a fölötte való hatalmamban. Csodálatosan kéjes érzés, ha az ember nem kételkedik többé!

Amit róla megtudtam akkor, néhány szóban foglalom össze. Szülei már három évvel ezelőtt meghaltak, és ő két nagynéniféleségnél lakott. Mind a kettő utálatos, az én kicsim megtűrt személy volt csak abban a házban, majdhogynem cseléd. Szóval a viszonyok kedveztek a terveimnek. Ebben a helyzetben, amelyben ő élt, kétségkívül magasabb rendű lénynek kellett látszanom, mint akikkel akkoriban együtt lakott. Az, hogy zá-

logüzletem volt, a nagynéniknek imponált, egész egyszerűen el akarták adni a lányt. Komolyan mondom! A szomszédban lakott egy kövér, vén trotyli, valami kereskedő, aki már egy ideje figyelte az én kicsikémet. Fúj! Undorító, vén kéjenc! Kerülgetni kezdte a nagynéniket, és megkérte az én kicsim kezét. De már az ötvenes éveket taposta, szerintem legalább öt évvel öregebb volt nálam. Az én kicsim természetesen megrémült. Szegény kicsim! Ilyen vén trotylihoz kényszerítették volna! Fúj! Mikor már mindent tudtam az én kis drágám körülményeiről, végleg elszántam magam. A nagynéniket lefizettem, hogy utasítsák el a vén trotyli lánykérését, zöld utam lett. Meg voltam elégedve magammal. Elmentem hozzájuk. Kihívtam a lányt a kapuba. A lány kijött. Kíváncsi volt, mit keresek én ott. Anélkül, hogy hosszasan kerülgettem volna a dolgot, kijelentettem, hogy nagy szerencsének és megtisztelésnek tartanám satöbbi, satöbbi. Hozzátettem, ne csodálkozzék, hogy ilyen váratlanul és így a kapu előtt akarom ezt a dolgot elintézni, egyenes és őszinte ember vagyok, és régóta figyelem már élete körülményeit. Ez, amit mondtam neki, igaz is volt!

Bűn-e, hogy ezt előre kiterveltem? Bűn-e, hogy ügyes voltam?

Nagyon meg voltam elégedve magammal. A legjobb helyen voltam, a legjobb időben. És hogy ezt magamnak köszönhetem, hát köszönöm! Az vesse rám az első követ, aki nem így cselekedett volna az én helyzetemben.

MŰSORVEZETŐ: Az önök kezében a döntés! A zálogos megmentette vagy kihasználta a lányt? Szavazzunk! Megmentette? Kihasználta?

(Számolgatja a szavazatokat.)

FŐHŐS: Önmagam fölött akarok ítéletet mondani, és ezt meg is teszem.

A mellettem és ellenem szóló érveket egyaránt föl kell hoznom, s meg is teszem. Megvolt a jogom ahhoz, hogy így cselekedjem! Igenis, meg! Egyenesen a szemébe mondtam, hogy az én házamban soha éhséget szenvedni nem fog, de göncökre, színházra és szórakozásra gondolnia sem szabad, legfeljebb egyszer, később, ha már célomat elértem. Ez a szigorú hang valósággal megrészegített, mert hiszem és vallom: a szigorúság, a szabályok viszik előre az életet. Hozzátettem még azt is, hogy a zálogházzal csupán csak azért foglalkozom, mert egy bizonyos, magam elé kitűzött célt akarok elérni, és hogy e kérdésbe még egy egészen különös körülmény is belejátszik. Senki sem gyűlölte jobban a zálogházamat, mint én magam. Ki kell jelentenem, én bosszút akartam állni az emberek, amiért lenéztek. Független akartam lenni, hatalmas, gazdag, erős,

elismert. Ez igaz, szóról szóra igaz! Be akartam bizonyítani, hogy ez vagyok én. Nem egy szaros kis zálogos, hanem gazdag, befolyásos, hasznos része a gépezetnek. A társadalom krémje vagyok! Ez a gyönyörűség, ez a csodálatos, tündöklő fiatalság koronázhatta meg az én elképzelésemet, az én arculatomat! Az én legjobb verziómat! Mindenki, mindenki olyan életről álmodozik, amelyet én akartam! Igen, ezt akartam. Sok pénzt, elismerést, befolyást és fiatal feleséget! Az vesse rám az első követ, aki nem ugyanezt... Nagyon jól tudtam, hogy az a kövér kereskedő a szomszédban mindenképpen visszataszítóbb nálam, és hogy én, aki a kapu előtt kérem meg a kezét, szabadítóként jelentem meg előtte. Ezzel tökéletesen tisztában voltam.

MŰSORVEZETŐ: Szabad pálcát törnünk a férfi fölött? Nem szerelemből cselekedett. Vagyis nem csak szerelemből. De egyébként is, a szerelem felmentés-e bármire? Gondolják át! Ez a végső döntéskor nagyon fontos lehet. Folytassa!

FŐHŐS: Azért, álljunk csak meg! Egy szóval sem mondtam azt, hogy ez a házassági ajánlatom ránézve jótétemény, sőt, ellenkezőleg, azt mondtam neki: te teszel velem jót, és nem én veled! Emlékszem, ekkor egy pillanatra mintha futó ráncot vettem volna észre az arcán. Egészen véve nyert ügyem volt. És ez talán baj? Ha már erről beszélünk, a legutolsó baromságot sem akarom elhallgatni. Mialatt ott álltam előtte, még az is eszembe jutott, és mondtam is magamnak: Karcsú férfi vagy, jó természetű, jó modorú, s bátran mondhatjuk, nincs mit titkolni rajta, szép ember is. Igen! Ez így, egy az egyben átvillant az agyamon. És? Ez talán bűn? Egyszer végre ebben a bűdös életben menőnek éreztem magam, ez talán bűn?

A korombeli nők vagy rondák vagy kövérek. Vagy rondák és kövérek. Öregek! Vagy ha nem azok, hanem csinosak, okosak, szépek, akkor rám se néznek! Egy sikeres, csinos negyvenes nő le se szar engem! Azoknak én nem kellek. Ebben a gyönyörűségben, ebben a romlatlan, ártatlan harmatos szépségben minden megvolt, amire egy magamfajta férfinak szüksége van. Felnézett rám, rajongott értem, erősnek, okosnak látott. Talán bűn, hogy elfogadtam a vonzódását?

Már ott, a kapu előtt igent mondott...

MŰSORVEZETŐ: Hohó, ne rohanjon előre, barátom! *(A közönséghez fordul)* Ön szerint bűn? Bűn, hogy menő akar lenni a főhős? Bűn, hogy sikerre, pénzre, fiatal nőre vágyik? Bűn, hogy a társadalom krémjéhez akar tartozni?

FŐHÓS: Hosszan elgondolkozott, amíg végül kimondta az igent. Olyan sokáig gondolkozott, olyan végtelen hosszú ideig, hogy már meg akartam kérdezni: Na, mi van, min gondolkodsz ilyen sokáig? Olyan komoly volt az arca, hogy már akkor is mindent leolvashattam volna róla... Kissé sértett ez a hosszú gondolkodás. Vajon tényleg azon gondolkodik, hogy melyikünket válassza, engem-e vagy azt a vén trotyli, dagadt kereskedőt? Talán büszke, gondoltam. Rendben van. Szeretem a büszke embereket. Sőt, a büszke emberek különösen szépek, ha, mondjuk ki, ha már az ember biztos a hatalmában, amellyel a kezében tartja őket.

MŰSORVEZETŐ: Hát, barátom, te aztán nem könnyíted meg a saját dolgot... Szavazzunk! Önök kit választanának a lány helyében? Kereskedő vagy a zálogos? A szomszéd kereskedőt vagy a főhősünket választanák? Gondolják át nyugodtan. Vén trotyli vagy főhős? Főhős vagy vén trotyli? Zálogos vagy kereskedő? A döntés az önök kezében van! Lássuk! (*Szavazás.*)

FŐHÓS: Nem tudok megnyugodni. Hogyan is tudnék. Valami szakadatlanul kopácsol a fejemben. Ott fekszik ő. Hallott. El fogják vinni. Nem akarom elhinni. Mi történt? Mi történhetett velünk? Ki akarok menni innen! Mit csináltam rosszul? Hol rontottam el? Hall engem valaki? Hol vagyok? Hall engem valaki? Én vagyok a legnemesebb lelkű ember a világon, ebben reménykedtem. De ezt magam sem hittem el. Pedig hát milyen piszokból kellett őt kimentenem! Ezt csak beláthatta és megbecsülhette volna, nem? Hogy negyvenöt éves voltam, ő pedig alig tizennyolc? És? És akkor mi van? Talán én vagyok az egyetlen, akit a nagy korkülönbség egészen rabul ejt? Talán én vagyok az egyetlen, akit felizzgat a fiatalság? Nem használtam ki őt! Megbecsültem őt! Feleségül vettem! Szerintem helyesen cselekedtem, nemes és hasznos cselekedet volt. Most mégsem hagy nyugodni a kérdés... Ki voltam én, és ki volt ő? Az én kicsikém. Az enyém... Az esküvőt csendben akartam megtartani, vendégek nélkül, csak két tanú. Nyomban az esküvő után vonatra szállni, valahová elutazni, egy olyan helyre, ahol amúgy is üzleti dolgom volt, kellestem a hasznossal, ingyen lett volna a szállás meg az étkezés, csak az útiköltség, és ennyi. Néhány hétig egy szállodában tanyázni, hancúrozni. De ő erről hallani sem akart. Jegyben szeretett volna járni, ragaszkodott hozzá, hogy menjek el a házhoz, látogassam meg a nagynénjeit, ismerjem meg a családot. Így kénytelen voltam nagy tisztelettel, mint jegyesem rokonaival, beszélgetni a nyanyákkal és tőlük a leány kezét tisztes formák között megkérni. Sőt, a két vén banyának külön-külön egy rakás

pénzt is ajándékoztam, csak hogy segítsenek nyélbe ütni az üzletet. Illetve a házasságot. Természetesen, az én kicsimnek erről nem volt szabad tudnia, nagyon megbántotta volna. A két nagynéni nyomban úgy megpuhult, akár a vaj.

A legelejétől kezdve, akárhogy próbált is uralkodni magán, a szó szoros értelmében a karjaimba repült. Valahányszor esténként elmentem hozzájuk, lelkesen fogadott, gyermekes hangján mesélni kezdett gyermekkoráról és ifjú éveiről, családi otthonáról, apjáról és anyjáról. Mindig lehűtöttem a lelkesedését. Ez illett a tervembe. Azt akartam, hogy még hatalmasabbnak lásson, szigorúnak, megingathatatlanak, bátornak, erősnek. Egy megingathatatlan, bátor, erős férfi nem csivitel, nem rajong. A fődolog a szigorúság volt, a szigorúság legyen az első benyomás, amelyet benne ébresztek. Egész rendszert építettem fel magamnak, egész szisztémát az arculatomról. Nem hibáztathatom magam ezért. Akkoriban nagyon sérült voltam. Nem sokkal korábban sokszor megsértettek, megaláztak. Nem túlzás, ha azt mondom, a sárból és mocsokból jöttem vissza. Szükségem volt sikerélményre. Be akartam bizonyítani a világnak, hogy mennyire vagyok szigorú, bátor és megingathatatlan. És akkor jött ő. És nekem ő volt a világ! Az én drága kicsikém. Ugye csak alszik? Óh, add Istenem, hogy csak aludjon! Add Istenem, hogy minden jóra forduljon!

Szenvedek. Beteg vagyok. Nincs önbizalmam, segítségre, megértésre, bátorításra szorulok... Ha már egyszer ítéletet akarnak mondani felettem, akkor mindent el kell mondanom pontosan...

MŰSORVEZETŐ: Hát mondja!

FŐHŐS: Hogy is mondjam el? A dolog ugyanis nem olyan könnyű. Mihelyt elkezdem magamat igazolni, nyomban nehézségekbe ütközöm. Látszólagos ellentmondásokba...

MŰSORVEZETŐ: Ne, aggódjon, a műsoridőnk véges, de az idő végtelen... Magyarázkodjon csak nyugodtan. Itt maradhatunk tőlem örökre.

FŐHŐS: Igen. Örökre. A fiatalság például nem törődik az idővel és megveti a pénzt. Én viszont nyomban a legfőbb súlyt a pénzre helyeztem. Minden kertelés nélkül és kegyetlenül, könyörtelenül elmondtam neki, hogy az ifjúság nagylelkűsége elragadó ugyan, de egy fityinget sem ér. Olcsó nagylelkűséget mutatni igazán könnyű. Eleinte vitába bocsátkozott velem, mégpedig milyen hevesen! De aztán egyre csöndesebb lett, végül egészen elnémult, csak különös, nagy szemével csodálkozva meredt rám, és figyelmesen hallgatta végig a szavaimat.

Melyikünk is kezdte el tulajdonképpen a boldogtalanságot? Van itt valaki? Hall engem valaki? Hol vagyok? Hol van a szerelmem? Miért vagyok itt? Hol van az én kicsikém?

MŰSORVEZETŐ: Önt egy súlyos trauma érte nemrég. Emlékszik?

FŐHÓS: Igen. Meghalt valaki.

MŰSORVEZETŐ: Így van. Meghalt valaki. Ki az illető, emlékszik?

FŐHÓS: Talán én?

MŰSORVEZETŐ: Nem. Ennyire nem egyszerű. Erőltesse meg magát! Ugye, emlékszik, ki halt meg?

FŐHÓS: Miért vagyok itt?

MŰSORVEZETŐ: Nem az a kérdés, hogy miért, hanem, hogy meddig.

FŐHÓS: Az első naptól kezdve szigorúan akartam vele bánni. Mikor még a menyasszonyom volt, megmondtam neki, hogy elvárom, az üzletemben dolgozzék, zálogtárgyakat vegyen át, és pénzeket fizessen ki, amire ő akkor egy szóval sem válaszolt. És előre bejelentettem, hogy mindennemű mulatságról le kell mondania, ezt az elhatározásomat mégis enyhítettem annyira, hogy megígértem neki, egyszer havonta elmegyek vele színházba. De a fene egye meg azt is, felesleges pénzkidobás volt csak. Mindannyiszor szótlánul mentünk, és szótlánul tértünk haza. Miért hallgattunk mi kezdetől fogva? Az első időben nem is volt közöttünk viszálykodás. Csak csönd. Igaz, én kezdtem. Most már tudom, hogy voltam az, aki ezt a hallgatagságot elkezdte. Ő nem tehet semmiről. Sőt, ő néhányszor megpróbált ezen az állapoton változtatni, szenvedélyesen a nyakamba borult, de ezek a szenvedélyes kitörései számomra túl soknak tűntek, betegesnek és hisztérikusnak éreztem ezeket a heves érzelmeket. Én tartós és egészséges boldogságra vágyódtam. Úgyhogy az ilyen esetekben mindig hűvös maradtam. Igazam is volt, a lány tényleg hisztérikusan viselkedett. És ilyen jelenetek után másnap mindig perpatvar támadt közöttünk. Illetve annyi csak, hogy még makacsabb volt mindkettőnk hallgatása, és még kihívóbbak az ő pillantásai.

Igen, ez a szelíd arc napról napra dacosabbá vált. Néhány hónap után már undort ébresztettem benne, éreztem. Pontosán megfigyeltem. De miért? Hogyan is tehetette azt, hogy ő, akit olyan szennyből és olyan szegénységből emeltem ki, aki még röviddel ezelőtt a padlót súrolta, most az orrát fintorgassa szegénységünkön? Az én takarékoskodásomon? Az én terveimen? Mert a mi életünk nem is szegénység volt, hanem takarékosság! Ahol helyén valónak láttam, ott valóságos fényűzést engedtem

meg. Például, ami a fehéreneműt, a tisztaságot illeti. Egy férfi legjobban azzal köti magához a nőt, ha tiszta marad. Igen!

MŰSORVEZETŐ: Nem mondja komolyan! A konyhára annyi pénzt adott, amennyiből épp hogy éhen nem haltak, nem vitte el szórakozni sehová a lányt, nem is volt hozzá soha egy kedves szava, de a szaros gatyáira különös hangsúlyt fektetett?

FŐHŐS: Jó, lehet, hogy ez hiba volt... De egy igazi, szerető asszony a szeretett férfinak még bűneit és legnagyobb hülyeségeit is isteníti, nem? Senki sem tudja a hülyeségeinket olyan ügyesen igazolni, mint egy asszony, mert egy jó asszony százszor jobban ismeri urának minden erényét és gyengéjét, mint a férfi önmagát! Az asszonyokban nincs semmi eredeti, mindent csak a férfiakhoz képest csinálnak, a világ így működik!

MŰSORVEZETŐ: Így működik a világ?

FŐHŐS: Így tud csak jól működni a világ! A férfi élni született, a nő pedig éltetni! Tökéletesen tisztában voltam azzal, hogy egy asszony, főleg egy ilyen tizenéves csitri, egyáltalán nem bírja megtenni, hogy a férjének teljesen alárendelje magát. Mert ez a csodálatos nagylelkűség igazi érett női vonás! Lehet, hogy az én feleségem nem volt más, csak egy kis hozományvadász... De az elején semmi okom sem volt arra, hogy a szerelmében kételkedjem. Hiszen annyiszor borult a nyakamba! Tehát szeretett. Nem követtem el semmiféle gáztettet, miért is ne szeretett volna, nem igaz? Ez volt az igazság! És az igazság mindig igazság marad! Nem lett volna szabad ennek megtörténnie, ez az igazság!

MŰSORVEZETŐ: De megtörtént. Ez az igazság.

FŐHŐS: Az emberek lenéznek engem. Megvetéssel néz egy ilyen zálogosra az egész társadalom. Azt mondják, a szegénységből gazdagodom meg. És? Talán én vagyok az egyetlen, aki a szegénységből gazdagodik meg? Álszent, beképzelt, mocskos ez a világ! De az én tervem olyan tiszta volt, akár a nap. Büszkén, ridegen élni, nem alázkodni meg, nem vegyülni a társasággal, ezzel a szépelgő, ítélkező, sznob társasággal. Lenéztek engem, azt mondják a hátam mögött, hogy kihasználom a szegényeket, rajtuk akarok nyereszkedni, én csak egy alávaló zálogos vagyok. De nélkülem a szegények éhen halnának. Az én pénzemből élnek! Meg akartam leckéztetni azokat az embereket, akik lenéztek, nem akartam közösködni velük. Én akartam lenézni őket. Följük akartam kerülni. Ez volt az én tervem. De ez a terv valahol elromlott. Valamit nem végeztem el jól. Talán bocsánatot kéne kérnem.

MŰSORVEZETŐ: Most épp azok, akiket meg akart leckéztetni, azok fognak ítéletet hozni maga felett. Tudja? Nézzen körül! Itt van az egész díszes társaság. És nekem pillanatokon belül el kell indítanom a végső szavazást... Tikk-takk-tikk-takk... Hopp! De egy pillanatra álljunk csak meg! Nem érzik úgy, hogy kicsit tényleg elgondolkodtató, amit az imént mondott az úr... A szegények éhen halnának nélküle, nem? Ki az, aki kölcsönadna a szegényeknek a zálogoson kívül? Ez azért enyhítő körülmény is lehet, nem? Önök szerint segít a szegényeken a zálogos, vagy nem? Igen vagy nem? Igen vagy nem? Igen vagy nem? Induljon a szavazás. *(Számolja a szavazatokat.)*

FŐHÓS: Nem! Kimondom én inkább az igazi igazságot, bátran és merészen szembenézek vele! Csak ő a hibás mindenben, csakis ő! Ez a tizenéves fruska azt hitte, ítélkezhet felettem. Megtudott aljas emberektől bizonyos részleteket korábbi életéről, és azt hitte, hogy mindennel tisztában van, azt hitte, mindent tud. Egyik nap csak este jött haza, az ágyára ült, gúnyosan végigmért. A legutóbbi két hétben egészen megváltozott. Vad, támadó, féktelen teremtmény lett, aki szinte vágyódott a viharos jelenetek után, sőt, valósággal kiprovokálta őket. Igaz-e, hogy magát többször is az utcáról szedték össze az ismerősei, kérdezte tőlem, villogó szemmel. Igen, igaz. Volt egy nehéz periódusa az életemnek, amikor otthontalan-ná és céltalanná váltam. Szóval koldult? Kérdezte. Csak arra várt, hogy nevetessen megaláztatásomon. Igaz-e az, hogy három éven keresztül, mint egy csavargó, kószált az utcákon, hogy koldult a járókelőktől, sőt, néha a szabad ég alatt töltötte az éjszakáit, kérdezte a lány.

Még többet mondok, igen gyakran töltöttem az éjszakát a hajléktalanok menhelyén! Úgy van, igaz! Igen sok megaláztatásban volt részem, és igen, mélyre süllyedtem, de sohasem erkölcsileg. És mindez ma már csak a múlt! Ó, igen, ön ma már előkelő személyiség, válaszolta hetykén és gúnyosan. Ez nyilván célzás akart lenni a zálogházra. Épp a legjobb pillanatban csöngetett egy ügyfél, és én kimentem a másik szobába. Később, egy óra, múlva, mikor már felöltözött, indulóban volt, odaállt eléem, és így szólt. De miért nem szólt minderről egy szót sem házasságunk előtt? Nem feleltem neki, ő pedig elment hazulról. És innen kezdve megváltozott minden. A szelíd asszony lázongani kezdett. A zálogtárgyakat, amelyeket hozzánk hoztak, a való értéküknél magasabbra értékelte. Még aznap megtudtam a dolgot, és nyugodt hangon, de okosan és szilárdan beszéltem a feleségemmel. Ő az ágyon ült, lesütött szemmel, jobb lába hegyével a szőnyeget simogatta (jellemző szokása volt). Kijelentettem

neki anélkül, hogy a hangomat felemeltem volna, hogy az én pénzemről van szó, és jogom van ahhoz, hogy nemtetszésemet fejezzem ki, ha valaki megkárosít.

Hirtelen egész testében reszketve felugrott, és, higgyék el, nem túlzok, toporzékolni kezdett, mint egy őrült. Olyan volt abban a percben, mint akit dühroham száll meg, olyan volt, mint egy megveszett állat. Sohasem gondoltam, hogy ilyen jelenetben lesz valaha részem. De azért nem vesztettem el önuralmamot, a szempillám se rezdült, változatlanul nyugodt hangon kijelentettem, hogy lemondok az üzletben való segítségéről. Az asszony hangosan a szemembe nevetett, és elhagyta a lakást. Eszefelé hazatért. Én nem szóltam hozzá egy szót sem. Másnap reggel már korán eltávozott hazulról, harmadnap szintén. Erre bezártam az üzletet, és elmentem a régi rokonai lakására. A nénikéssel házasságunk óta nem beszéltem, nem engedtem őket a házamba, és én magam sem jártam hozzájuk. Az öregasszonyok kinevettek. Úgy kell magának, mondták. Nem sértődtem meg. Kellett a segítségük. Egy rakás pénzzel fizettem le őket. Elég lett volna az a pénz hat hónapi kosztra meg még egy-két színházra is, de nem sajnáltam. Két nap múlva beállított hozzám az egyik öregasszony, és azt mondta, egy férfi van a dologban. Egy olyan férfi, akit én valaha ismertem... Ez a fickó ártott nekem legtöbbet az életben. A régi életemre emlékeztetett. A szégyenletes régi életem tanúja volt. A nagynéni azonban közölte velem, hogy a feleségem már találkát is adott neki. Hát ezért jár el a maga felesége, mondta. És nekem ez a história, mire kifizettem a nagynéni, a végére körülbelül egyévnnyi megtakarításomba került! Nem baj.

Két nap alatt sikerült megszerveznem, hogy kihallgassam a feleségem és az alávaló gazember találkozását, egy ajtó mögé bújva, revolverrel a zsebemben. A feleségem az asztalnál ült, a szokásosnál sokkal csinosabban öltözve. A férfi tette neki a szépet. Egy teljes óra hosszat hallgattam őket. Nyilván a férfi azért jött, hogy minél hamarabb nyélbe üsse az dolgot, elcsábítsa a feleségem. De erre az ellenállásra nem számított. Az én drága feleségem minden közeledését visszautasította. Először azt hittem, hogy a részéről mindez csak kacérkodás. De nem így volt, ő tényleg ellenállt. De akkor miért csinálta mindezt? Akkor miért ment oda? Csak az irántam való gyűlöletből? Gyűlölt engem... Mindenáron módot keresett arra, hogy engem valahogyan megsértsen, de a döntő pillanatban mégis meghátrált a piszok elől. Ez a paprikajancsi végül úgy állt előtte, mint egy elázott kutya. Tudtam, hogy gyűlöl a feleségem, de azt is jól láttam,

hogy a lelke romlatlan. Hirtelen véget vettem a jelenetnek, kinyitottam az ajtót. A férfi felugrott, én kézen fogtam az asszonyt, és kértem, jöjjön velem.

MŰSORVEZETŐ: Ajaj! Álljunk csak itt meg egy szóra! Az ön drága felesége mindennek ellenállt? Nem kacérkodott? Ellenállt? Tényleg így gondolja? Érdekes. De akkor miért ment oda? Nem tudta, hova megy? Hisz a nénikék elárulták, hogy nem először találkozott ezzel a férfival... Mi a garancia arra, hogy korábban is ellenállt? És egyáltalán! Tisztességes asszony találkozgat titokban férfiakkal? Önök szerint? Ez így rendben van? Szavazzunk! Az asszony ártatlan? Igen vagy nem? *(Szavazás eredményétől függetlenül)* Hát barátom... ez az eredmény kicsit más színezetet adott ennek az eseménynek, de alig várjuk, hogy halljuk, mi történ azután!

FŐHÓS: Karonfogva vezettem, és ő szótlánul tűrte. Mikor már otthon voltunk, akkor sem tudott még magához térni. Leült egy székre, és merev pillantását rám szegezte. Rendkívül sápadt volt. A revolvért szótlánul kivettem a zsebemből, az asztalra tettem. Felváltva, hol a revolverre néztem, hol rám. Félig felöltözve az ágyamra dőltem. Az asszony még körülbelül egy óráig mozdulatlanul ült a széken. Azután eloltotta a lámpát, és ruhástól ledőlt a fal mentén álló díványra. Ezúttal történt meg először, hogy nem feküdt mellém az ágyba. Másnap reggeli után bezártam a pénztárt, kimentem a piacra, vettem egy vaságyat és egy spanyolfalat. A spanyolfalat az előszobában állítottam fel. Az ágyat neki szántam. Tudta, hogy mindent láttam és mindent tudok. Este a revolvért, mint rendesen, az asztalon hagytam. De nem nyúlt hozzá. Szótlánul az új ágyba feküdt, mint aki megadja magát. Házaseletünk megszakadt. Az asszony le volt győzve, de nem volt fölmentve. Az éjszaka félrebeszél, s másnap reggel láza volt. Hat hétig nyomta az ágyat.

MŰSORVEZETŐ: De mit akart folyton ezzel a revolverrel? Miért hagyta az asztalon?

FŐHÓS: Aki egy szakadék szélén áll, azt vonzza ez a szakadék.

MŰSORVEZETŐ: Maga meg akart halni?

FŐHÓS: Nem. Azt akartam megtudni, hogy ő meg akar-e ölni. Másnap reggeli hét és nyolc óra között ébredtem fel. Az asszony az asztal előtt állt, és kezében a revolvért tartotta. Nem vette észre, hogy már ébren vagyok, és figyelem őt. Fegyverrel a kezében felém indult. Gyorsan behunytam a szemem, mintha még aludnék. Minden mozdulatát sejtettem. Síri csend uralkodott a szobában, és én hallottam ezt a csendet. Odaállt az ágyam elé, fölém hajolt. Hirtelen kinyitottam a szemem. A revolver csöve már

a halántékomon volt, az asszony egyenesen a szemembe nézett. A pillantásunk találkozott. Ez a pillantás nem tartott tovább egy másodperc töredékénél. Minden lelki erőmet összeszedtem, arra kényszerítettem magam, hogy a szemem újból becsukjam, és többé ki ne nyissam, egyáltalán meg se rezzenjek, bármi történjék is. Nem történt semmi. Tudtam, hogy diadalmaskodtam. Az asszony mindörökre le volt győzve.

Van itt valaki? Hol vagyok? Hall engem valaki? Hol vagyok?

MŰSORVEZETŐ: Tudja jól, hogy hol van.

FŐHÓS: Igen... Rémlik... Nem tudok aludni... Ez is csak egy álom, igaz?

MŰSORVEZETŐ: Nem. Önt nagy trauma érte. Emlékszik?

FŐHÓS: Igen. Hat héten keresztül ápoltuk őt éjjel-nappal, én és a kórházi ápolónő, akit felfogadtam. Nagyon sok pénzbe került, de nem takarékoskodtam. Orvost is hívtam hozzá, egy vagyonba került minden látogatása. Minden pénzt megért nekem a gyógyulása. Sőt! Mikor valamenynyire összeszedte magát, még arra is vigyáztam, hogy minél ritkábban kerüljek a szeme elé, nehogy felizgassam. Mind a ketten hallgattunk. Később beszélni kezdtünk ugyan, de csak egészen közönyös dolgokról. Láttam rajta, hogy akkor boldog, ha nem kell egyetlen felesleges szót sem szólania. Így mind a ketten hallgattunk. De én azért gondolatban folyton a jövőre készültem.

MŰSORVEZETŐ: Hát... ezt túlgondolkodta...

FŐHÓS: Ez nem vicces!

MŰSORVEZETŐ: Tudom.

FŐHÓS: Kicsit nagyobb tiszteletet érdemlek. Nagyobb tiszteletet érdemel a bánatom.

MŰSORVEZETŐ: Hogy mit érdemel, azt nem mi döntjük el. Hanem ők. Takk-tikk, takk-tikk, ketyeg az óra...

FŐHÓS: Hogy én az asszony betegsége alatt mit álltam ki, azt senki emberfia el nem képzelheti! Mi lesz, ha az asszony azzal a tudattal hal meg, hogy én egy gyáva, önző, kicsinyke féreg vagyok? Nem akartam, hogy meghaljon, és ezt gondolja rólam. Szerencsére lassan lábadozni kezdett, és én megnyugodtam. Így múlt el a tél. Titokban figyeltem őt. A házból szinte sohasem tette ki a lábát. Minden este, vacsora után elmentem vele sétálni, de e rövid séták alatt, csak úgy, mint azelőtt, mind a ketten hallgattunk. Egész télen, szinte soha nem méltatott egy pillantásra sem. Ezt is szégyenlős természetének tudtam be. Mert betegsége után igen szégyenlősnek, szelídnek és erőtlennek láttam.

Aztán, mikor kitavaszkodott, lehullt szememről a lepel. Egy délután történt. Szokásos szótlán óráinkat töltöttük épp, amikor egy nagyon szókatlan dolog történt. Énekelni kezdett a feleségem! Nem hangosan, nem jókedvűen, hanem inkább melankolikusan és erőtlenül, de mégiscsak... Énekelt. Dudorászott. Az én jelenlétemben! Ez meg hogy lehet? Talán már teljesen megfélelkezett rólam? Annyira rosszul esett ez a magatartás, annyira megsértett a nemtörődömsége, hogy nagy sebbel-lobbal kirohantam a lakásból. Talán fél év már elég is volt neki ahhoz, hogy elfeledje, mit tett velem? Elfelejtette a szégyent, amit éreznie kellene? Az, hogy az asszony az én jelenlétemben énekelni kezdett, annyit jelentett, hogy tökéletesen megfélelkezett rólam. Ezt súgta a szívem. De a szerelmem iránta elöntötte a lelkemet, és legyőzte a józan eszemet. Hazamentem, benyitottam a szobába, épp ugyanott ült, mint ahol hagytam, egy szót sem szólt. Hirtelen megremegett egész testem, és a lábai elé borultam. Ő felugrott, én azonban rendkívüli erővel fogva tartottam mindkét kezét. Elhúzta előlem gyönyörű kis lábacskáit, ekkor én a padlónak azt a helyét kezdtem csókolni, ahol előbb a lába pihent. Észrevette ezt, és szégyenkezésében hirtelen elnevette magát. Hisztérikus rohamot kapott. Láttam, mint rángatódzik a két keze, de én nem törődtem vele, és egyre azt suttogtam, hogy szeretem, és hogy nem kelek fel. Engedd, hogy a ruhád szegélyét csókoljam! Engedd, hogy egész életemben imádjalak! Azt mondogattam neki, hogy tengeri fürdőbe utazom veled, két hét múlva, bezárom az üzletet, el fogom adni az egészséget, új életet kezdünk, elutazunk. Rémműlten hallgatott végig. Az aggodalma szinte percről percre nőni látszott. De én nem törődtem az aggodalmaival, csak az az egyetlen, leírhatatlan kívánság élt bennem, hogy a lábai előtt heverjek, a padlót csókoljam, a lába nyomát, hogy imádjam. Semmit nem kívánok többet tőled, mondtam neki, nem kell felelned, egyáltalában nem kell törődnöd velem, csak azt engedd, hogy egy sarokból csodáljalak, bánj úgy velem, mintha a tulajdonod volnék, a kutyuskád!

Sírva fakadt. Pedig én már azt gondoltam, hogy nyugton fog hagyni, szőlte el magát csendesen.

Ezen az estén borzasztón kifárasztottam, ezt tökéletesen belátom, de azt hittem, mégiscsak sikerül mindent jóvá tennem. Tudom, hogy félt tőlem, de hát hogyne félt volna! Lassan egy év óta elidegenedtünk, és ez a váratlan kitörés... Tudom én... De nem törődtem a félelmével, hittem a jövőben, egészen elvakított mindaz az új, amit a jövőtől reméltem. Mindent bevallottam neki. Elmondtam, hogy mi volt annak idején. Amit az

az alávaló gazember az én gyengeségemnek akart feltüntetni. Elmondtam neki, hogy annak idején tényleg egy lezüllött fickó voltam. Nem volt munkám, nem találtam a helyem. Tengődtem, rossz társaságba keveredtem. De ez már a múlt. Minden megváltozott bennem és körülöttem. Ő csak hallgatott, szemében riadalom és csalódottság tükröződött. De miért? Mit képzelt? Annyira elvesztettem az önuralmamot hogy még azt is elárultam, mennyire elragadott a múltkor, amikor az ajtó mögött végighallgattam az ő szócsatáját, az ártatlanság párbaját azzal a rohadékkal, hogy mennyire gyönyörködtem finom értelmében, csillogó elmésségében és ugyanakkor gyermeketeg ártatlanságában. Erre elsötétült az arca, elfödte azt a kezével, és zokogásra fakadt. Ekkor megint leborultam előtte, s a lábait kezdtem csókolgatni, mire új hisztérikus roham következett. Ez mikor is történt? Tegnap? Vagy egy hete már? Mikor romlott el minden? Amikor utoljára találkoztunk... Az mikor is? Tegnap? Tegnapelőtt? Vagy ma?

Odaállt elé, összekulcsolta a két kezét, és kijelentette, hogy ő bűnös asszony, hogy ő ezt nagyon jól tudja, hogy az ő nagy bűne gyötörte a lelkét egész télen, és még ma is gyötri. Hogy ő nagyon nagyra becsüli az én nagylelkűségemet. Hűséges felesége leszek, tisztelni fogom önt. Ezt mondta. Erre én, mint egy örült, felugrottam, és karomba zártam! Megcsókoltam, csókkal borítottam el az arcát, az ajkát, mindenét, úgy, amint a férj hosszú távollét után a feleségét csókolni szokta... De minek is mentem el hazulról, ha csak két órára is? Oh, Istenem! Vagy miért nem jöttem haza öt perccel előbb?

Én csak azt tudom, hogy amikor a ház elé értem, teste még nem hűlt ki. Legjobban az rendített meg, hogy akkor is az összes ember, valamenynyien engem néztek. Eleinte összevissza kiabáltak, később hirtelen valamenynyien elhallgattak, és utat nyitottak nekem. Ekkor láttam meg. Ott feküdt a kövezeten. Az emberek körülvettek, bámultak, ugyanúgy, épp úgy, mint most. Csak egy szürke emberre emlékszem, aki egyre mondogatta nekem, csak egy tenyérnyi vér folyt a szájából, csak egy tenyérnyi! És megmutatta egy kövezetkockán a vérnyomot. Úgy emlékszem, hogy ujjammal megérintettem a vért, beszennyeztem az ujjamat a vérrel, aztán hosszasan elnéztem a véres ujjat, az az ember pedig egyre mondogatta: Csak egy tenyérnyi vér, csak egy tenyérnyi vér!

Csak öt perccel késtem el. Mért halt meg ez az asszony? Túl sokat ígért nekem, és megijedt, hogy ígéretét nem tudja majd beváltani, és ezért a halálba rohant? Csak egyet szeretnék tudni. Vajon becsült-e engem? Nem

tudom. Becsült-e vagy sem? Nem tudom, nem hiszem... Csak öt perccel, mindössze öt perccel késtem el! Ha öt perccel korábban érek haza... Halálra gyötörtem.

MŰSORVEZETŐ: Nyugodjon meg barátom. Majd az egybegyűltek eldöntik az ön sorsát. Hölgyeim és uraim! Bűnös vagy ártatlan?

FŐHÓS: Mit törődöm én a ti törvényeitekkel! Mi szükségem van még a ti erkölcsétekre, szokásaitokra, az életre, a véleményetekre? Nem bánom, állítsatok törvény elé, legyetek bírám, és ítélkezzetek felettem! Miért törte össze a természet vak törvénye azt, ami nekem a legkedvesebb volt? Mi szükségem van még a ti törvényeitekre? Szegény asszony vak, vak, és nem hall semmit. Nem is képzeled, milyen paradicsomot varázsoltam volna köréd. A paradicsom a lelkemben volt, és én minden virágát eléd ültettem volna. Jó. Nem szerettél volna. Hiszen ez sem változtatott volna a dolgon. Minden úgy maradt volna, ahogy kívántad, és én nyugton hagytalak volna. Úgy bántál volna velem, mintha a jó barátod volnék, mindent elbeszéltél volna, mind a ketten örültünk és mosolyogtunk volna, és vidáman néztünk volna egymás szemébe. És így múltott volna el az életünk. Ha pedig másba szerettél volna bele, azzal sem törődtem volna. Vele sétáltál és nevetgélteél volna, én pedig az utca túlsó felén a szememmel kísértelek volna benneteket... Így lehetett volna. Minden-nel kibékülnék, csak egyetlenegyszer nyitná fel újból a szemét. Csak egy pillanatra, egyetlen pillanatra! Csak egyszer nézzen még úgy rám, mint tegnap, amikor elém állott és fogadkozott, hogy hűséges feleségem lesz. Azt mondják, hogy a nap élte a világegyetemet. Nézzétek meg a napot, amikor felkel, nem olyan-e vajon, mint egy hulla foltja? Minden halott, halottak vagytok ti is, elhagytok, ott csücsül körülöttetek a hallgatás. Befejeztem. Ítélezzetek!

Némedi Emese

EGY ELMENT, A TÖBBI MEG KÖVETTE

Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem, bemutató helyszíne: Spektrum Színház. Ősbemutató időpontja: 2024. március 17. Bertolt Brecht *Carrar asszony fegyverei* és *Az anya* című dráma nyomán, improvizációk alapján írta Némedi Emese. Rendezte: Némedi Emese. Színészek: Csorba Kristóf, Drunek Sára, Jánosi Botond, Pintér Janka, Timár Csenge. Történetív, songok, beszéd: Némedi Emese, Koós Csenge. Zene: Madarász Péter, Dögei Máttyás. Dramaturg: Koós Csenge.

SZEREPLŐK:

VÍG EDE

VÍG ÁGNES, Ede nővére

SZABÓ REBEKA, Ede jegyese

KOVÁCS BENCE, Ede legjobb barátja, Rebeka volt jegyese

OLÍVIA/ADÉL/IRÉN, idegenek

KATONA

KATONA 1

KATONA 2

Háború van a világban, ami mindent és mindenkit megváltoztat. Sötétedés előtt már lehúzzák az emberek a redőnyöket, és éjszaka járnak a piacra, csak az eszik sokat, aki közel van a tűzhöz. Az emberek napról napra élnek. A szerelmeseknek muszáj elfelejteniük egymást. Kölcsönbútorok vannak a házakban vagy már régről lopottak. Az emberek próbálják egymást megérteni. Nem beszélnek már jól a saját nyelvüket. Mindenki vigyáz az életére.

1. JELENET,

melyben Vig Ede és Vig Ágnes már nem tud megmaradni egymás mellett.

ÁGNES Nem volt hús a boltban, porlevest csináltam. Vagy na, zacskósat.

Meg nézd, sajtos téstát. A fizetésedből csak arra a csikorgós sajtra futotta. Tudod, ami csikorog a fogunk alatt, amikor rágjuk. Tiszta koncert

lesz ez az ebéd. Alig lehetett reszelni! Mállt szét a kezemben, meg aprólékká vált.

EDE Volt ma egy gyerek. Tegnap ment el az apja, behívták.

ÁGNES Na, de ettől olvadt jobban. Nem azért mondom, Ede, tudom, megnyit dolgozol. Csak ez a pénz! Hát már lassan nem ér semmit! Hát nincs is. Ez is olyan álom, hogy emlékszünk rá, hogy volt, aztán felébredünk. És na, ez a valóság. Hogy nincs. Se pénz, se álmok. Meg karamellizált alma.

EDE Megtalálta az apja puskáját. Amivel hétfévente az erdőbe ment. Vadász volt az apja. Most katona lesz.

ÁGNES Három fogás! Elvégre vasárnap. Te meg ma is dolgozol. Hát nincs mit tenni.

EDE Kipróbálta. És levitte a jobb kezéről az ujjait.

ÁGNES Rengeteget dolgozol. Vasárnap is!

EDE Utána akart menni, segíteni neki. De már nem tud, hát rokkant! Nem lehetett megmenteni.

ÁGNES Nincs mit tenni. Ez van. De milyen jó lesz, ha vége lesz! Jaj, de szép lesz, ha végre nyerünk!

EDE Mint a te kezeden a sajt, mállott szét! Olyan volt a keze, mint a te szaros sajtod!

ÁGNES De már nem tart sokáig. Ne beszélj így!

EDE Ne oktass engem! Nem tudsz te semmit! A gyerekeknek nincs apja, mert meghalni ment oda az az ember! Ágyúötletéknek! Mi meg itt a nagy jólétben háromfogásos vasárnapi ebédet zabálunk! Meg atyaúristen, karamellizált alma! Mit nyerünk meg? Mi? Mit?

ÁGNES Tudod te, miből van a karamellizált alma?

EDE Alma meg cukor melegítve.

ÁGNES Igen. Ez nem drága. Csak én szeretek úgy tenni, mintha az volna. Mert én szeretem, ha szép. Hogy neked jó legyen, szeretem a szépet!

EDE Mert felszínes vagy, egyszerűen nem érted –

REBEKA De szép az asztal, Ágnes!

ÁGNES Köszönöm.

REBEKA Voltam ma a városban, kedvesem. Megjavíttattam az órát, amit adtál nekem még a fordulóra. Alig volt pár pénz. Az az aranyozott, tudod. Olyan szépen élnek ott a városban az emberek! Elmentem a nagy torony alatt. Egészkor, déli harangszókor kijöttek a kis figurák, tettek egy kört. Olyan szépen vannak azok festve! Csak álltam ott, és néztem a csodát. Volt egy kiskatona meg egy tanár, egy piaci kofa, akkor a polgármester meg kis, pici gyermekek. És alatta csilingeltek végig a kis harangok.

Gyönyörű volt, kedvesem! Hát meg kell nézned! El kell oda mennünk. Csak legyen egy kis szabadság. Csak egy kis boldogság, na, hát mi történt? Mufurc vagy. Én meg itt hogy küszködök, de tényleg, Ágnes, ugye?

EDE Bejött a gyerek. Fel volt hasítva az egész keze. Nem is volt szinte. Nem látszott a vértől. Csonkok voltak az ujjai helyett. Azt mondja nekem, meg akarom keresni apát, hogy ne érezze magát egyedül. De nem mehet oda ugye csak úgy, mondja ő. Majd megtanulja a puskát használni. Olyan pici még, hogy nem is taníthatta az apja. A vadász. Olyan pici, hogy mintha nagyobb volna nála a puska. Az a francos puska! Ő megtalálta a felső polcon, mondja nekem, miközben kötözöm. Mellettem az orvos varrja. Nem is érte el, jól el volt az dugva. Felállt az asztalra, és arra rakta a széket. És úgy. Jó, hogy le nem esett! Kiment az erdőbe, a mélyére. Ahol az apja lőtt. És úgy hátradobta a puska, hogy a válla is kiment. Besült a puska. Szétvitte az ujjait. Nem tisztította ki. Sietett az apja, behívták. Vitték az éjszaka. Nem is hozta a maradványokat. Nem volt ott mit! Nem maradt semmi! Egyedül szaladt be. Loholt. Mert nehogy az anyja megtudja. Csak aggódna. Majd rejtegeti, azt mondta. Nyolc, kilenc körüli gyerek. Majd rejtegeti. Nem is érti. Itt meg karamellizált alma, meg órajavítás! Elvitted azt a bűdös órát, hogy siettél. A gyerek meg loholt. Nem volt mit megmenteni. Teljesen lehetetlen. És be se fogják majd hívni. Százéves lesz ez a háború. Tíz év, és vinnék. De nem mehet. Soha többet nem látja az apját. Soha! Neki ennyi volt.

2. JELENET,

melyben Víg Ede nem búcsúzik senkitől.

ÁGNES Ül csak le, éppen most eszünk.

BENCE Köszönöm!

Csend.

BENCE Nem olyan rossz. Minden szombaton kártyáztunk pénzben. Hétköznap a fejadagra. Megtanultam jól blöffölni. Meg éhezni. Mi van itthon?

Hogy vagytok? Hogy vagy?

REBEKA Jól.

Csend.

ÁGNES Hogy jöttél haza?

BENCE Megszöktem. Most tudtam. Későn így is.

ÁGNES Maradsz?

BENCE Holnap megyek a vonatra. Aztán hajóra szálllok.

Rebeka kimegy.

EDE (*Ágneshez*): Kimész?

ÁGNES Egyetek csak! Mindketten annyit dolgoztok –

Ágnes kimegy.

BENCE Együtt vagytok?

EDE Eljegyeztem.

Csend.

EDE Figyelj, te vagy a legjobb barátom és –

BENCE Legalább máshogy kérted meg a kezét, mint én annó?

Csend.

BENCE Tyúkok?

EDE Vannak.

Csend.

EDE Bence, én, te vagy a legjobb barátom –

BENCE Még mindig ott a sarokban, hátul?

EDE Ott.

BENCE Ott volt a legjobb játszani.

EDE Ott.

Csend.

BENCE Volt egy férfi, hatalmasakat tudott viccelni. Mindegyik iszonyat ortó. Azt mondja, két szar megy az erdőbe fát vágni. De ezek kemény szarok, nem valami puhány fickók. Amolyan hadviseltek. Mennek ketten, erre kiszól –

EDE Mi van ott?

BENCE Nem. Mehetek én is veletek? Ezt kérdezi.

EDE Nem igaz, hogy nem változott semmi. Látom a szemedben.

BENCE Sok minden van most abban.

Csend.

EDE Mi az út? Hogy van?

BENCE Ez nem olyan, hogy ki viszi el a balhét a megölt tyúkért. Ez nem olyan.

EDE Elmondod?

Csend.

BENCE Mit akarsz?

EDE Nem lehet már itthon ülni.

BENCE Te itt segítesz.

EDE Te meg ott segítettél. Akkor most cseréljünk.

BENCE Életet?

Csend.

BENCE Lemész a mezőn át a patakig. Ott követed a folyást egy napig. Lesz egy erdő, azon délnyugatnak, beleütközöl a táborba.

Ede dala, melyben érzéseiről vall:

Pizskáltak, hogy pelyhes a pofám,

És hogy a nővérem öccse vagyok csupán.

Az ember életében eljön az a pont,

Hogy a maga ura csak ő legyen.

Én kis szerelmem,

Szívem, jegyesem,

Mondanám, hogy szeretlek,

De most elmegyek.

Valamit építék, ami csakis kizárólag, egyedülállóan, effektíve, már most már azért ideje volna, mert azért elvégre, illene, hogy legyen végre az enyém.

Most elmegyek,

Van mit tennem,

Mert menteni itt csakis én tudok.

Más világot teremteni,

Régi hibát nem ejteni,

Hogy legyen benne áldott állapot.

Kérlek, ne sírj,

Ne is gyászolj,

Visszatérek én, meglátod, igen,

Visszatérek én, meglátod.

A búcsú nem szól végleg,

Értünk megyek és visszatérek.

Nővérekém, te büszkén nézz rám,

Bátor lett az öcséd, hoppá!

Merthogy mindig is az voltam.

Segítek, hogy boldog lehess,

Hogy kerüljön tyúkhúsleves,

Tennem kell, de gyorsan!

3. JELENET,

melyben Víg Ágnes mindentől elbúcsúzik.

KATONA 1 Víg Ede. Jelentkezzen katonai szolgálatát betölteni! Tizenöt perc

múlva jelenjen meg a templom előtt!

ÁGNES Nincs itthon még –

KATONA 2 Hol tartózkodik?
 ÁGNES Nem is tudom, ilyenkor még itthon szokott lenni –
 KATONA 1 Bújtatja?
 ÁGNES Dehogy, tudják, nem olyan ő. Ő nagyon tisztességes, őszinte –
 KATONA 2 Más bújtatja?
 ÁGNES Nincs neki rajtam kívül nagyon senkije. Őszinte ő, tudják –
 REBEKA Csak ketten vagyunk. Hárman.
 KATONA 1 Terel. Átkutatni.
 ÁGNES De hát nincs itt mit kutatni, nincs semmi, ami mögé el lehetne bújni. Olyan szegényen élünk itt –
 KATONA 2 Maga panaszkodik az általános életvitelére, miközben nemzetünk hős emberei a nemzetet szolgálván küzdenek a becsületért?
 ÁGNES Dehogy, én csak mondom, kérem, ott ne –
 KATONA 1, 2 Mit ne?
 ÁGNES Nincs itt semmi rejtékhely, kérem, az az anyámé volt –
 KATONA 1, 2 Rejtékhelyet tagad! Mindent át kell forgatni. Mindent!
 REBEKA Nem rejtegetjük. Ő a jegyesem. Becsületes.
 KATONA 1, 2 Durchsuchen Sie alles!¹ Krije se ovde negde!² Tirez le rideau!³
 ÁGNES Kérem!
 REBEKA Mindjárt megjön, biztosan!
 KATONA 1, 2 Polomiću lampu.⁴ Ich hole das Parkett ab!⁵ Je pousse!⁶ Ok rećem orman naopačke!⁷ Ich schlage das Fenster ein!⁸ Écartez-vous de mon chemin!⁹ Čupam im knjige iz kićme!¹⁰ Ich werfe den Spieß um!¹¹ J'arrache les photos du mur!¹² Kétszázhatvan kilométert utaztak a cigányok, nehogy már egy olyan nyerjen, aki nem tud főzni.¹³ Ekkora bika

¹ Kutass át mindent!

² Itt rejtőzik valahol!

³ Tépd le a függönyt!

⁴ Eltöröm a lámpát.

⁵ Felszedem a parkettát!

⁶ Lenyomom!

⁷ Felfordítom a szekrényt!

⁸ Betöröm az ablakot!

⁹ Takarodj az utamból!

¹⁰ Kitépem a könyvüket a gerincükből!

¹¹ Felfordítom az asztalt!

¹² Letépem a képeket a falról!

¹³ idézet: damu roland részegen balhézik hal a tortán (YouTube.com), 0:15.

nyaka volt. Nekem sincs vékony nyakam, de neki ilyen bikanyaka volt.¹⁴ Szökik a málna. Mi van?¹⁵ A zene, az jó.¹⁶ Mondjuk, mondjuk, mondjuk, mondjuk. Zárcsökkentés.¹⁷ Sőt, a pénzünkből csökkentenek le. Drágaság van.¹⁸ Lehet, hogy nem fog kijönni a víz.¹⁹ Hóli. Hóli.²⁰ Polomiću lampu. Ich hole das Parkett ab! Je pousse! Okrećem orman naopačke! Ich schlage das Fenster ein! Écartez-vous de mon chemin! Čupam im knjige iz kićme! Ich werfe den Spieß um! J'arrache les photos du mur! Ingyom-bingyom tálibe.

Elmennek.

ÁGNES Hol van?

REBEKA Biztos mindjárt megjön! Mindjárt!

ÁGNES Te tudod, ugye?

BENCE Elment.

ÁGNES Mit csináltak?

REBEKA Ágnes!

BENCE Nem jön haza.

ÁGNES Visszajött a régi, mehet az új, mi? Mit csináltak? Mit csináltak veled?

REBEKA Én semmit! Hol van?

BENCE Fontos, ugye?

REBEKA Igen.

BENCE Elment.

ÁGNES Hova?

BENCE A háborúba.

Csend.

REBEKA Minek? Neki itthon van mindene! Én itt vagyok! Ő is –

ÁGNES Utána kell mennem.

BENCE Biztos, hogy nem.

ÁGNES Egy levest nem tud megfőzni. Vízet forralni, hát az nem megy neki.

¹⁴ idézet: Fantom a faluban, avagy a tetétleni rejtély. (YouTube.com), 2:59.

¹⁵ idézet: (73) Itt a piros tojas. YouTube, 0:46.

¹⁶ idézet: A zene az JÓ. YouTube.com.

¹⁷ idézet: idézet: (73) LEGYEN TÁNC !!! Új Szalacsi és Bikicsunáj született a választás napján. Legyen zárcsökkentés... – YouTube, 3:18.

¹⁸ idézet: Tiszavasvári választ... (YouTube.com), 0:18.

¹⁹ idézet: „Bassza meg az Isten” (YouTube.com), 1:22.

²⁰ idézet: Holy, Holy, Orbán Viktor (YouTube.com), 0:30.

BENCE Ezekre ott, mondjuk, pont nincs szükség.
ÁGNES Nem fog neki menni. Megyünk!
REBEKA És ha hazajön?
ÁGNES Ez? Ez nem fog. Neked kötelességed.
REBEKA Ágnes –
ÁGNES Te már egyszer vártad, hogy hazajöjjön a szerelmed.
REBEKA És haza is jött.
Csend.
ÁGNES Ez volt a terved?
REBEKA Én nagyon szeretem a testvéredet.
ÁGNES Akkor gyere! Te igazán meg tudod győzni, ha odaértünk. Neked ez kötelességed! Te igent mondtál neki. Ti össze vagytok kötve!
BENCE Nincsenek. Ilyen kérdésben nincs kötelék.
ÁGNES Honnan tudja, merre kell menni?
BENCE Elmondtam neki.
ÁGNES Meg akarod ölni!
BENCE Ő kérdezte.
ÁGNES Meg fog halni. Ha nem segítünk, ha nem hozzuk haza, meghal.
REBEKA Mi az út?
BENCE Nem.
REBEKA Mi az út?
BENCE Nem fogtok eljutni.
ÁGNES Akkor gyere velünk.
BENCE Dezertáltam.
ÁGNES A legjobb barátodat küldted a halálba!
BENCE Nem hagyott volna békén, pontosan tudod –
REBEKA Akkor túrsz!
BENCE A mező végében ott a patak. Háromnapi járás, meg kell kerülni egy szakaszát, mert ellenséges katonák ellenőrzik. Be kell menni a közeli faluba. Utána vissza a patakhoz a falun át. Erdőbe botlunk, amin nem vághatunk át, mert támaszpont. Kerülővel megyünk, egyenesen be a városba, ott az alsó alagutakon keresztül, remélem, nem féltek a sötétben, az erdő peremén, ott van egy kunyhó, azon túl van a tábor.
REBEKA Velünk jössz?
BENCE Igen.
Ágnes dala, melyben érzéseiről vall:
Kis ház, és erkély, hinta, madárfészek, emlékek, szia!
Ülök az ágy szélére, szíven szűr a szürkesség.

*A szobán hiány csöndje ül, az ablakomban hold röhög.
Szia, fabáz, étkezéslet és lábasok, az ég véled!
A lábam zsibbad, kezem izzad, kapkodom a levegőt.
Fémes íz ül nyelvemen, a hátamban kést érzek.
És szia, pokróc, szia, kréta, képeskönyvek, viszontlátlak!
Tényleg elment, ezt kérdem, egy ilyen gyáva személy
Még fára mászni sem tudott, nem hogy mindent itt hagyott.
És most lelépek, elmegyek, hátra többet nem nézek!
Hozzáköt a szeretet, ez a sorsunk minékünk.
Viszlát, szia, pá, majd jövők!*

4. JELENET,

melyben Víg Ede embereket toboroz maga köré.

EDE Leülhetek?

Csönd.

EDE Jó estét!

Csönd.

EDE Szia!

Csönd.

EDE Ede.

Csönd.

EDE Neked mi a neved?

KATONA Goodby!.²¹

EDE Ez a neved?

KATONA Nem.

EDE Akkor ez valami becenév?

KATONA Nekem már nincs nevem.

EDE Mindenkinek van neve.

KATONA Nekem már nem kell az enyém.

EDE És hova valósi vagy?

KATONA Angol.

EDE Ó, Anglia. Gondolom, szép vidék lehet. Gondolom, sajnálod, hogy ott kellett hagynod.

KATONA Sajnálom.

EDE Én is sajnálom.

Csend.

EDE Mióta vagy itt?

KATONA Túl régóta.

EDE Nehéz az élet.

KATONA Schol se könnyű.

EDE Otthon nem volt az?

Csend.

EDE Azért gondolom –

KATONA Mit akarsz tulajdonképpen?

EDE Én eljöttem otthonról. A barátom, a legjobb barátom volt itt. Vagy valahol itt. Ő magyar, biztos ismered. Vagy na, nem biztos, csak mesélt. Mesélt sokat. Hogy milyen itt az élet. Hogy milyen a háború. Nekem van egy nagyon szép jegyesem. Szerelmem. Barna haja van, szép hullámos. Kicsit mélyebb, olyan reszelős hangja, igazi tüzes nő. Meg a nővérem, ő nagyon jó ember tulajdonképpen. Nagyon jól csinál zacskós levest. Van egy kis házunk, amiben vele élek, majd elköltözünk onnan a szerelmemmel, csak előbb. Nem lehet így élni, tudod. Hát persze hogy tudod. Eljöttem, mert ezt így nem lehet, úgy gondolom.

KATONA Mikor hívtak akkor be?

EDE Nem hívtak be.

KATONA Te önként jöttél ide?

EDE Igen.

KATONA De minek?

EDE Le fogom győzni a háborút. Le fogjuk, ha már akarsz te is csatlakozni.

KATONA A lázadókkal vagy?

EDE Nem.

KATONA Akkor?

EDE Hát egyedül.

Angol katona dala, melyben érzéseiről vall:

Ülnék a kertben, és nézném a fát, amit ültettem.

Tudván, hogy szerelmem alszik a házban, amit építettem,

Meginnék egy korsó sört az enyémeikkel.

A barátimmal innék még.

Aztán hazamennék a szerelmemhez a házba, amit építettem én.

KATONA Helló, helló, kicsibará!

EDE Szia!

KATONA Hú, de ijedt az arcod, most jöttél, mi? Na, mondom, mi van. Jobbra vannak a barakkok, alsó ágyat stoppolj, mert fent összegyűlik a meleg

fingszag. Abban aludni nehézkes. A tüdődnek. A tüdőkapacitásodnak. Túl sűrű. Fent viszont könnyebb kiverni. A babádra gondolni. Nekem van egy nagyon szép jegyesem. Szerelmem. Barna haja van, szép hullámos. Kicsit mélyebb, olyan reszelős hangja, pont akkora a melle, hogy belefér a kezembe. Igazi tüzes nő. Jobbra a menza. Gyere a végén, és akkor majd én szolgállok ki, jól jársz. Állj! Mi vagy?

EDE Ede –

KATONA Mi a rangod?

EDE Most jöttem.

KATONA Hát jól van, kicsibarád, de attól még valamid csak van. Kis valami lóvé.

EDE Én önként jöttem, hogy –

KATONA Hű, azt az anyja, jó hülye vagy! Nem hívtak, és jöttél? Azáldóját!

EDE Arra gondoltam, hogy egy barátom mesélte, itt milyen –. És, hogy változtatni kell ezen –

KATONA Tényleg nincs nálad semmi, ugye?

EDE Semmi. Még!

KATONA Aha, das ist sicher. Hören Sie, kommen Sie und spielen Sie einen. Was ist los?

EDE Mit csinálunk?

KATONA Na ja –

EDE De lesz, ha együtt, ha összefogunk –

KATONA In Ordnung, kleiner Freund, mach es.

Német katona dala, melyben érzéseiről vall:

Kufirc, cigi, kufirc, kávé, kufirc, kaja, húzás haza,

Kufirc, pia, kufirc, kaka, kufirc, szunya

Édesanya.

EDE Szia!

KATONA Čao!

EDE Figyelj csak, én önként jöttem ide azért, hogy legyőzzük a háborút.

KATONA Sve razumem, prijatelju. Ništa nisi izmislio, ali želiš da budeš heroj.

EDE Zászlókkal.

KATONA Sa zastavama?

EDE Ráírjuk egy zászlóra, hogy béke.

KATONA Mađarski?

EDE Vagy nem, tudod mit, mi vagy te?

KATONA Ja sam Srbin, jebi se.

EDE Illetve, hogy Színekkal. Meglengetjük a fehér zászlót. És rárajzolunk egy békejelet. És akkor bemegyünk a tömegbe többen. Nem tudom. Illetve tudom, így, és akkor –

KATONA Potpuno si glup. Doći ćeš ovde sam da pobediš rat. Želiš da pišeš mir na mađarskom. Pičkica tvoje majke, to je za tebe.

Szerb katona dala, melyben érzéseiről vall:

Mostanában van egy új fejlődésem,

Nem mennék fél lábbal a sírba,

Hátha jön még felhívás keringőre,

Ami hazavisz a házba,

Ami talán még otthon lesz.

Onnan elviszlek bálba,

Hol csókok tán forró lesz.

EDE Legyőzzük a háborút?

KATONA Persze!

EDE Csatlakozol hozzám?

KATONA Mi?

EDE Legyőzni.

KATONA Persze. Ott a puska, fogd meg!

EDE De nem, ezt lehet máshogy.

KATONA Egy módon lehet. Ha nyerünk. Gyerünk!

EDE Összeszedünk pár embert. Először csak. Őket meggyőzzük.

KATONA Évidemment, quelques personnes vont les pousser vers le bas.

EDE Aztán azok elmondják másoknak is.

KATONA Bien sûr. Et puis nos armes dans les casernes jusque-là?

EDE És akkor egyre többen leszünk. Százan.

KATONA Puis mille, et dix mille, n'est-ce pas?

EDE Aztán ezren.

KATONA Et puis nous allons nous tenir au milieu du champ de bataille et dire, arrêtez?

EDE És akkor majd beállunk a csatamező közepére, és mondjuk, hogy állj. Ott állunk ezren. És akkor felbátorodnak, és csatlakoznak hozzánk még a csatázók közül.

KATONA Ils déposent les armes et se joignent à nous en riant, n'est-ce pas?

C'est votre grand plan.

EDE És egyre többen leszünk a csatamezőn olyanok, akik nem akarnak meghalni.

KATONA Mert szerinted én szeretnék meghalni?

*Francia katona dala, melyben érzéseiről vall:
Legyen csend,
Tiszta víz,
Meleg étel,
Egy tiszta,
Esetleg megvetett ágy,
Jelenleg ez lenne jó.*

5. JELENET,

melyben Vig Ágnes megtanul egy fontos leckét.

OLÍVIA Mit akarsz?

BENCE Szállást.

OLÍVIA Css! Ennyit nem lehet.

REBEKA Honnan ismered?

OLÍVIA Bújtattam.

BENCE Hideg van. Járőrözés.

OLÍVIA Ennyit nem. Ahogy mondtad, járőrözés van.

BENCE Hozzad nem jönnek, ismernek.

OLÍVIA Sose tudni.

BENCE Majd éppen a tanárhoz jönnek be.

OLÍVIA Éppen igen.

REBEKA Mennyi ideig voltál itt?

ÁGNES Semmi baj, én nem is akartam aludni. Hátha még elérjük!

OLÍVIA Kit?

ÁGNES Az öcsémet. A háborúba indult, egyedül. Nincs fegyvere se. Vissza kell hoznunk.

OLÍVIA Biztos ő is behúzódot valahova, ma már nem találják meg. Járőröznek.

REBEKA Na, majd feltaláljuk magunkat máshol.

OLÍVIA Ne legyenek bolondok. Jöjjenek be.

Csend.

ÁGNES Igazán nagyon köszönjük. Tudja, tudom én, hogy ő már felnőtt, de nekem még nem. Meg ilyet nem lehet csinálni. El sem köszönt. Összevesztünk. De biztos tudja, milyen ez. A család.

OLÍVIA Emlékeim vannak csak. A férjemet elvitték. Három éve.

REBEKA Szóval egyedül él itt.

BENCE Egyedül. Teljesen.

ÁGNES Nagyon sajnálom.

OLÍVIA Meg lehet szokni.

Csend.

OLÍVIA Nem akar valami körözést kiadni? Vagy valamit? Hátha látták.

ÁGNES Nem!

REBEKA Veszélyes lenne!

ÁGNES Éppen behívták.

BENCE Éppen igen.

OLÍVIA Van itt egy keresőcsapat. Civilek. Függetlenek. Ellenesek. Nekik adhatnánk valami leírást. Bennük én megbízom.

BENCE Na, hát akkor már mi is, nem igaz?

ÁGNES Hallgass! Hol van ez?

OLÍVIA Nem lehet csak úgy bemenni. Nézze, maga írja le, hogy néz ki, én meg beviszem reggel, amikor indulnak, és akkor ott azt akár sokszorosítva körbeadják.

Csend.

OLÍVIA Írja meg. Vagy maga? Te? Neked a barátod. Na! Nem akarják?

Csend.

ÁGNES Én nem tudok írni.

OLÍVIA Nem? Te? Maga?

Csend.

OLÍVIA Akkor most felírok három egyszerű szót, és ezt másolják.

REBEKA Erre nincs nekünk időnk! A jegyesem a frontra megy. Ki kell pihennünk magunkat.

OLÍVIA Alszanak? Tudnak aludni?

Csend.

ÁGNES Megtanítana minket írni?

OLÍVIA Meg! Ág. Lég. Hal.

BENCE Minek kellenek ezek a szavak? Írd meg te a leírást az elmondásunk alapján, és kész!

Csend.

ÁGNES Nem lehetne más szavakat? Amikre esetleg szükségünk lehet később is.

OLÍVIA De. Teljesen mindegy, mivel tanulnak meg.

ÁGNES Hogy írják azt, hogy jegyes, például? Ez érdekel téged, ugye?

REBEKA Ez is.

BENCE De mondjuk, lehetne a barna. Mert barna az Ede haja.

OLÍVIA A legegyszerűbbekkel kell kezdeni, nem mindjárt a legnehezebbekkel.

BENCE És a barna nehéz?

OLÍVIA Hát annyira nem nehéz. De az, hogy ág, az egyszerű. Egy szótag. Nem lehet elválasztani.

BENCE Ezt nem értem.

ÁGNES Mint például a jegyeseket sem. A jegyések meg az ág így ugyanolyan.

BENCE Nem lehet elválasztani?

REBEKA El lehet választani?

OLÍVIA Nem.

ÁGNES Akkor lehet a jegyes szó is.

OLÍVIA Semmi értelme –

REBEKA Nem lehetne a *béke*?

ÁGNES Annak hasznát vehetjük később.

OLÍVIA Akkor a leírást én írjam meg.

ÁGNES Lehet?

OLÍVIA Lehet.

ÁGNES Köszönjük.

OLÍVIA Lássuk. A béke szó a *B*-vel kezdődik. Egy zászlórúd, és két cici. Lás-sam. Úgy. Az *É* betű egy zászlórúd, és három rács. A tetején egy kapanyél.

BENCE A vasat lelopták róla?

REBEKA Nem lehetne valami vidámabb példákat, de tényleg?

OLÍVIA Van okunk a vidámkodásra talán?

REBEKA Tehát zászlórúd és rácsok.

OLÍVIA Pontosan. A *K* egy zászlórúd, amiből kijön két varázspálca. Az *E* ugyanaz, mint az *É*, csak kapanyél nélkül. Na, tessék írni. Írd! Írd!

BENCE Írom! Írom!

KATONA 1 Vig Edét kereselem. Nyissák ki!

ÁGNES Itt?

REBEKA Minket itt nem találhat meg.

BENCE Engem nem találhat meg! Dezertáltam!

OLÍVIA Fel, fel a padlásnak a rejtett szekrényébe! Jó estét!

KATONA 1 Estét! Vig Edét keressük. Bújtatják.

OLÍVIA Nem ismerem –

KATONA 2 Bújtatja?

OLÍVIA Dehogy, azt sem tudom, kicsoda.

KATONA 1 Más bújtatja?

OLÍVIA Honnan tudnám? Biztosan, de nekem közöm sincs hozzá. Egyáltalán ebben a faluban nem is lakik ilyen nevű ember.

KATONA2 Terel. Átkutatni.

OLÍVIA De hát nincs itt mit kutatni, nincs semmi, ami mögé el lehetne bújni. Olyan szegényen élek itt –

KATONA 1 Maga panaszkodik az általános életvitelére, miközben nemzetünk hős emberei a nemzetet szolgálván küzdenek a becsületért?

OLÍVIA Dehogy, én csak mondom, kérem, ott ne –

KATONA 1, 2 Mit ne?

OLÍVIA Nincs itt semmi rejtkehely, kérem, az az anyámé volt –

KATONA 1, 2 Rejtkehelyet tagad! Mindent át kell forgatni. Mindent! Durchsuchen Sie alles! Krijе se ovde negde! Tirez le rideau!

OLÍVIA Kérem!

KATONA 1, 2 Polomiću lampu. Ich hole das Parkett ab! Je pousse! Okrećem orman naopačke! Ich schlage das Fenster ein! Écartez-vous de mon chemin! Čupam im knjige iz kićme! Ich werfe den Spieß um! J'arrache les photos du mur! Kétszáz kilométert utaztak a cigányok, nehogy már egy olyan nyerjen, aki nem tud főzni. Ekkora bika nyaka volt. Nekem sincs vékony nyakam, de neki ilyen bikanyaka volt. Szökik a málna. Mi van? A zene, az jó. Mondjuk, mondjuk, mondjuk, mondjuk. Zárcsökkentés. Sőt, a pénzünkből csökkentenek le. Drágaság van. Lehet, hogy nem fog kijönni a víz. Hóli. Hóli. Polomiću lampu. Ich hole das Parkett ab! Je pousse! Okrećem orman naopačke! Ich schlage das Fenster ein! Écartez-vous de mon chemin! Čupam im knjige iz kićme! Ich werfe den Spieß um! J'arrache les photos du mur!

Elmegy.

OLÍVIA Nem maradt semmim.

BENCE Miért nem köptél be minket?

OLÍVIA Akkor sem maradt volna semmim.

ÁGNES Semmije nem maradt.

OLÍVIA Nem.

BENCE Ezt csinálják.

REBEKA És eltűnnek?

ÁGNES Nem jön velünk?

OLÍVIA Mi?

ÁGNES Nem maradt semmije.

OLÍVIA De semmim.

Olívia dala, melyben érzéseiről vall:

*Volt néhány porcelán, a nagyanyám hagyta rám,
a szilánkja a talpamba beleáll,
volt sós kifli és két kulcs,
mik az ajtót tágra tárták.
Itt hagyom a házamat, és a kertem is.
Itt hagyom a szívemet, és ruháim darabjait.
Itt hagyom a munkám, ha még itt lehet hagyni,
Tudatlanul marad egypár gyermek, ennyi.
Az itt hagyott könyveim így ki érti meg?
Volt szép férjem, jó erényem,
van most semmim, nincsen senkim,
ha hívnak, hát miért maradjak itt?*

6. JELENET,

melyben Vig Ede szembenéz az igazsággal.

EDE Ede!

KATONA Bob.

EDE Ez valami becenév?

KATONA Mondjuk.

EDE Hogy?

KATONA Nagyon szerettem a babot. De a bab nem tetszett. Így lettem Bob.

Bob. Simán Bob.

EDE Értem. Simán Bob. Hova valósi vagy?

KATONA Mindenhová.

EDE Ilyen bohém, rapszodikus elégia és pátosz?

KATONA Világjáró. Kalandozó. Utazó.

EDE És hol voltál eddig?

KATONA Van kedved játszani?

EDE Persze.

KATONA Én vagyok a világ leggyengébb szkanderese.

EDE Áh, én vagyok a leggyengébb szkanderese.

KATONA Versenyezzünk, hogy melyikünk.

Szkandereznek.

KATONA Egy null. Tizenkettes a meccs. Mióta vagy itt?

EDE Most má egy hete, ha az idő fluxualitását nézem, és elgondolkodom tulajdon létemen.

KATONA Hú basszameg! Nem tudom, találkoztál-e akkor vele, van itt egy srác. Nem tudom, kicsoda, de elég gyámoltalannak tűnik, találkoztatok-e? És ilyeneket mond, hogy ő le akarja győzni a háborút. Tehát, hogy ennél irreálisabb hülyeséget én még nem hallottam. Ellenség van, nem háború. Vágod, szerintem, vágod, szerintem őt már így eltalálta egy golyó, vagy ilyen agyhalott.

EDE Biztos a fejét. Vagy a lelkét. Vagy csak le akarja győzni a háborút. De lehet, hogy le is fogja tudni győzni.

KATONA Hát. Én nyertem. Három-null. Szóval, hogy én ezt nem hiszem el, hogy figyelj. Őt nem besorozták, hanem így jött magától. Ekkora balfaszt. Na, és van egy nyugodt óránk, és mesélték a többiek, én nem tudom, hogy pofázik ebédszünetben, hogy ő le akarja győzni a háborút. Mondták neki, hogy hát fogjad meg a fegyvereket, menjél ki egyedül, aztán daráljál, fiam! És a csávó azt mondta, hogy nem, hanem hogy ő így a szavakkal meg valami fehér zászlóval. Hát az meg szerintem valami bandából jött. Valami fiúbandából. Szerintem a Gáspár Lacikát hallgatja. Szerintem meghallotta a *Szeretet él* dalt, és azt hiszi, hogy ez egy ilyen izé. Ezt így át lehet rakni emberekre.

EDE És az egy dolog, hogy te miket hallottál róla, de nem is hiszel ebben, hogy neki talán igaza van?

KATONA Nehezen tudom elképzelni, hogy valaki ebben tud hinni. Szerintem a maga szórakoztatására csinálja, ami egyébként kiváló humorról tesz tanúbizonyságot.

EDE Szerinted meghülyült?

KATONA Hát azért előfordul itt elég sok emberrel.

EDE Úgy értem, hogy azt mondtad, hogy ő már eleve így jött ide, nem?

KATONA Igen, de lehet, hogy volt már másik háborúban, és ott hülyült meg.

EDE Van másik háború?

KATONA Vagy hülyén jött már. Vagy egy buzi libernyák. Bosszantó abból a szempontból, hogy azért ez így nagyon. Érted, itt vagyunk, te is, én is próbálunk életben maradni, próbálunk nyerni, és akkor jön egy faszfej, és elkezd nekem izé, vagy nekünk papolni, hogy le lehet győzni a háborút szép szavakkal. Ez bizonyítja, hogy, nem tudom, hány éves ez a faszi, hogy ez a generáció úgy, ahogy van, hülye. Ez most olyan, mintha te arról kezdenél el beszélni, arról kezdenél el beszélni, jól vagy? Tehát szerintem egyébként ennek a csávónak az életben nem volt nője, aki meg volt, azt már elszerették tőle, mert ekkora idiótát nem lehet találni. Amúgy ügyesen küzdesz. Hú, nagyon nagy gibbon. Tudod, mi az a gib-

bon? Gyere, utolsó menet. Tehát az van, hogy szerintem ez az ember teljes mértékben beszámíthatatlan. Amúgy te nyertél. Mert arra fogadtunk, hogy ki a legrosszabb szkanderban.

Katona dala, melyben érzéseiről vall:

Szép dolog a szerelem,

De itt inkább kiverem.

A szerelem sötét verem,

Arcodat a falba verem.

Anyá, hol vagy?

7. JELENET,

melyben Víg Ágnes megtanul egy újabb fontos leckét.

ADÉL Kávét, dohányt, rizsát! Adidas melegítőt! A csomagolópapír prémium minőségű!

ÁGNES Bocsánat, kicsit megmelegedhetünk itt?

ADÉL Mit akarsz itt?

BENCE Melegedni.

ADÉL Na, mi van, hazajutottál, és nem tetszett? Tán elszerették a menyasszonykádát?

ÁGNES Elnézést, csak egy rövid időre húznánk meg magunkat.

ADÉL Az éjszakai piac mindenkit befogad! Jöjjenek. Viszont, kérem, segítsenek is, mert több kéz többet maceráz – fejcskédre vigyázzál, szivi!

REBEKA Mi ez?

ADÉL Ezeket nem árulják már a boltokban. Túl nagy az infláció, nincs rá pénz, ergo, nincs rá kereslet.

ÁGNES Mi a csomagolóban a prémium?

BENCE Arra van kereslet.

REBEKA Ezek röpcédulák?

ÁGNES Mik?

ADÉL Nem.

BENCE De azok. A piac nem illegális, de a csomagolópapír az.

ÁGNES Béke.

ADÉL Lenne már!

ÁGNES Írja benne!

REBEKA Béke! Vigyétek! Kávét, dohányt, rizsát! Adidas-melegítőt! A csomagolópapír prémium minőségű!

ADÉL A többit értik?

ÁGNES Csak ezt az egy szót tudjuk elolvasni.
 REBEKA De ez biztató.
 BENCE Kávét, dohányt, rizsát! Adidas-melegítőt! A csomagolópapír prémium minőségű!
 ÁGNES Kávét, dohányt, rizsát! Adidas-melegítőt!
 KATONA 1 Vig Edét keresem!
 ÁGNES Itt is?
 REBEKA Minket itt nem találhat meg.
 BENCE Engem nem találhat meg! Dezeráltam, hányszor mondjam még el?
 ADÉL Jó estét!
 KATONA 1 Estét! Vig Edét keressük. Bújtatják.
 ADÉL Nem ismerem –
 KATONA 2 Bújtatja?
 ADÉL Dehogy, azt sem tudom, kicsoda.
 KATONA 1 Más bújtatja?
 ADÉL Honnan tudnám? Biztosan, de nekem közöm sincs hozzá. Egyáltalán ebben a városban nem is lakik ilyen nevű ember.
 KATONA 2 Terel. Átkutatni.
 ADÉL De hát nincs itt mit kutatni, nincs semmi, ami mögé el lehetne bújni.
 Olyan szegényen árulunk itt –
 KATONA 1 Maga panaszkodik az általános életvitelére, miközben nemzetünk hősberei a nemzetet szolgálván küzdenek a becsületért?
 ADÉL Dehogy, én csak mondom, kérem, ott ne –
 KATONA 1, 2 Mit ne?
 ADÉL Nincs itt semmi rejtkehely, kérem, az az anyámé volt –
 KATONA 1, 2 Rejtkehelyet tagad! Mindent át kell forgatni. Mindent! Durchsuchen Sie alles! Krije se ovde negde! Tirez le rideau!
 ADÉL Kérem!
 KATONA 1, 2 Polomiću lampu. Ich hole das Parkett ab! Je pousse! Okrećem orman naopačke! Ich schlage das Fenster ein! Écartez-vous de mon chemin! Čupam im knjige iz kičme! Ich werfe den Spieß um! J'arrache les photos du mur! Kétszáz kilométert utaztak a cigányok, nehogy már egy olyan nyerjen, aki nem tud főzni. Ekkora bikanyaka volt. Nekem sincs vékony nyakam, de neki ilyen bikanyaka volt. Szökik a málna. Mi van? A zene, az jó. Mondjuk, mondjuk, mondjuk, mondjuk. Zárcsökkentés. Sőt, a pénzünkből csökkentenek le. Drágaság van. Lehet, hogy nem fog kijönni a víz. Hóli. Hóli. Polomiću lampu. Ich hole das Parkett ab! Je pousse! Okrećem orman naopačke! Ich schlage das Fenster ein! Écartez-

vous de mon chemin! Čupam im knjige iz kičme! Ich werfe den Spieß um! J'arrache les photos du mur! Maguk kik?

ÁGNES Árusok.

KATONA 1 Igazolják magukat!

REBEKA Otthon hagytuk a papírokat. Hallottuk, hogy ide nem biztonságos –

KATONA 2 Maga katonakorban van, ugye?

BENCE Nem hívtak be!

KATONA 1 Sok a dezertőr. Mi a neve?

ÁGNES Kérem, mi csak egy kis megélhetést –

KATONA 2 Nézzem rám! Tudja, hol van Víg Ede?

REBEKA Kérem, hagyja, nem teljesen beszámítható.

KATONA 1 Ha elmondja, elmehet.

ADÉL Ég a város! Ég a piac!

Menekülnek. Általános mozgósítás.

REBEKA Elárultad volna!

ÁGNES Te, aki elküldted –

BENCE Egy szót nem mondtam!

ADÉL Erre, be az erdőbe!

BENCE Nem! Ott a támaszpont!

ÁGNES Majd ott elbújunk! Előre!

ADÉL Hova futnak?

ÁGNES Az öcsém után, le akarja győzni a háborút.

ADÉL Mi?

ÁGNES Megszökött! Jöjjön!

ADÉL Be, balra a fák közé.

BENCE Lapulni. Jönnék.

ÁGNES Rakjuk ki a testünkből, hogy béke.

REBEKA Röpcédulát osztottunk, itt egy dezertőr, és ismerjük Víg Edét. Mi az, hogy rakjuk ki a testünkből, hogy béke?

ADÉL Á! Ő az öccse?

ÁGNES Igen. Általános mozgósítás van. Nem állnak meg sehol. Oltják a tüzet.

BENCE Akkor gyerünk már!

ÁGNES Leszek a *B*.

REBEKA Leszek a *K*.

BENCE Akkor én az *É*!

Csend.

ÁGNES Maga nélkül nem tudjuk kirakni.

ADÉL Mindenem oda. Felégették azok a mocskok!

ÁGNES Akkor csatlakozik?

ADÉL Leszek az E, az anyjuk úristenit!

*Adél dala, melyben érzéseiről vall:
Akkor hátrahagyom a bérelt helyem,
A röpcédula innentől smafu,
Hátrahagyok kávéét, dobányt,
Itt hagyom a rizsát, gatyát,
Itt hagyom, nem viszem,
a naplóm és a Bibliát.
Itt hagyom a babaházat,
Amúgy sem tellett rá!
Hátrahagyom az emlékeim,
A félreértett szerelmeim!
Mit még mit még mit még
Á!
És az ügyem.*

8. JELENET,

melyben Vig Ede retteg.

KATONA Hallod, te akarod legyőzni a háborút?

EDE Nem.

KATONA De rólad beszélnek.

EDE Összetévesztesz valakivel.

KATONA Most te vagy, vagy nem te vagy?

EDE Ki akarsz röhögni?

KATONA Na, tudtam, csak te vagy!

EDE Tessék csak, röhögj!

KATONA Nem! Sőt! Mi a terved?

EDE Nincs tervem.

KATONA Embereket akarsz összeszedni, hogy letegyük a fegyvert közösen,
nem? Belső bojkott, ezt így nevezik.

EDE Nem így.

KATONA Hanem?

EDE Látványosabban.

KATONA De ez a cél, nem?

EDE Nem, hanem, hogy én legyőzzem a háborút.

KATONA De azt nem lehet egyedül. Meg látványosan. Hanem mint tömeg.

EDE Mindegy. Nem akarom.
 KATONA Akkor hogy akarod?
 EDE Sehogy.
 KATONA Mit akarsz?
 EDE Haza akarok menni.
Magyar katona dala, melyben érzéseiről vall:
Egy, megérett a meggy.
Kettő, csipkebokorvessző.
Három, te vagy most a párom.
Négy, bár meghalnék.
 KATONA Hallod, te akarod legyőzni a háborút?
 EDE Nem.
 KATONA De rólad beszélnek.
 EDE Összetévesztesz valakivel.
 KATONA Most te vagy, vagy nem te vagy?
 EDE Ki akarsz röhögni?
 KATONA Na, tudtam, csak te vagy!
 EDE Tessék csak, röhögj!
 KATONA No! What's your plan?²²
 EDE Nincs tervem.
 KATONA You want to get people together to lay down their arms together,
 don't you? Internal boycott, that's what it's called.²³
 EDE Nem így.
 KATONA But?²⁴
 EDE Látványosabban.
 KATONA But that's the goal, isn't it?²⁵
 EDE Nem, hanem, hogy én legyőzzem a háborút.
 KATONA But it can't be alone, spectacularly. It should be like mass.²⁶
 EDE Mindegy. Nem akarom.
 KATONA Then how do you want it?²⁷

²² Nem! Sőt! Mi a terved?

²³ Embereket akarsz összeszedni, hogy letegyük a fegyvert közösen, nem?
 Belső bojkott, ezt így nevezik.

²⁴ Hanem?

²⁵ De ez a cél, nem?

²⁶ De azt nem lehet egyedül. Meg látványosan. Hanem, mint tömeg.

²⁷ Akkor hogy akarod?

EDE Sehogy.

KATONA What do you want?²⁸

EDE Haza akarok menni.

Angol katona dala, melyben érzéseiről vall:

Ha reggel arra ébredhetek, hogy nem hűz már az ágy melege,

Ha forró teát szürcsölhetek, friss rántottát ízlelhetek,

Ha egy kedves arc hoz mézes tejet,

Az nem rossz.

KATONA Hallod, te akarsz legyőzni a háborút?

EDE Nem.

KATONA De rólad beszélnek.

EDE Összetévesztesz valakivel.

KATONA Jesi li to sada, ili nije?²⁹

EDE Ki akarsz röhögni?

KATONA Znao sam da si samo ti!³⁰

EDE Tessék csak, röhögj!

KATONA Ne! Šta više! Koji je tvoj plan?³¹

EDE Nincs tervem.

KATONA Želiš da okupiš ljude da polože oružje zajedno, zar ne? Unutrašnji bojkot, tako se zove.³²

EDE Nem így.

KATONA Onda?³³

EDE Látványosabban.

KATONA Ali to je cilj, zar ne?³⁴

EDE Nem, hanem, hogy én legyőzzem a háborút.

KATONA Ali ne možete biti sami. Izgleda spektakularno. Ali kao misa.³⁵

EDE Mindegy. Nem akarom.

KATONA Kako onda želite?³⁶

²⁸ Mit akarsz?

²⁹ Most te vagy, vagy nem te vagy?

³⁰ Na, tudtam, csak te vagy!

³¹ Nem! Sőt! Mi a terved?

³² Embereket akarsz összeszedni, hogy letegyük a fegyvert közösen, nem?

Belső bojkott, ezt így nevezik.

³³ Hanem?

³⁴ De ez a cél, nem?

³⁵ De azt nem lehet egyedül. Meg látványosan. Hanem, mint tömeg.

³⁶ Akkor hogy akarsz?

EDE Sehogy.

KATONA Šta želiš?³⁷

EDE Haza akarok menni.

Szerb katona dala, melyben érzéseiről vall:

Szilárd talaj, kavics, vagy beton,

A talpamnak ezt kívánom,

pörkölt, fenyő, ruha, nő,

Az orromnak ezt kívánom.

KATONA Hallod, te akarsz legyőzni a háborút?

EDE Nem.

KATONA Aber sie reden über dich.³⁸

EDE Összetévesztesz valakivel.

KATONA Sind Sie es oder sind Sie es nicht?³⁹

EDE Ki akarsz röhögni?

KATONA Nun, ich wusste, dass es nur du warst!⁴⁰

EDE Tessék csak, röhögj!

KATONA Nein! Was ist Ihr Plan?⁴¹

EDE Nincs tervem.

KATONA Du willst doch die Leute zusammenbringen, um gemeinsam die
Arme niederzulegen, oder? Interner Boykott, so nennt man das.⁴²

EDE Nem így.

KATONA Aber?⁴³

EDE Látványosabban.

KATONA Aber genau das ist doch das Ziel, oder?⁴⁴

EDE Nem, hanem, hogy én legyőzzem a háborút.

KATONA Aber du kannst nicht allein sein. Es sieht spektakulär aus. Sondern
als Masse.⁴⁵

EDE Mindegy. Nem akarom.

³⁷ Mít akarsz?

³⁸ De rólad beszélnek.

³⁹ Most te vagy, vagy nem te vagy?

⁴⁰ Na, tudtam, csak te vagy!

⁴¹ Nem! Sőt! Mi a terved?

⁴² Embereket akarsz összeszedni, hogy letegyük a fegyvert közösen, nem?

Belső bojkott, ezt így nevezik.

⁴³ Hanem?

⁴⁴ De ez a cél, nem?

⁴⁵ De azt nem lehet egyedül. Meg látványosan. Hanem mint tömeg.

KATONA Wie willst du es dann?⁴⁶

EDE Sehogy.

KATONA Was willst du?⁴⁷

EDE Haza akarok menni.

Német katona dala, melyben érzéseiről vall:

A kurva helyett anyukám.

A tiszték helyett apukám.

De hol lehet a bátyám?

Nem tudom már!

KATONA Entendez-vous dire que vous voulez vaincre la guerre?⁴⁸

EDE Nem.

KATONA Mais ils parlent de vous.⁴⁹

EDE Összetévesztesz valakivel.

KATONA Est-ce que c'est vous maintenant, ou pas?⁵⁰

EDE Ki akarsz röhögni?

KATONA Eh bien, je savais qu'il n'y avait que toi!⁵¹

EDE Tessék csak, röhögj!

KATONA Non! Et ce n'est pas tout, quel est votre plan?⁵²

EDE Nincs tervem.

KATONA Vous voulez rassembler les gens pour qu'ils déposent les armes ensemble, n'est-ce pas? Le boycott interne, c'est comme ça qu'on l'appelle.⁵³

EDE Nem így.

KATONA Mais?⁵⁴

EDE Látványosabban.

KATONA Mais c'est le but, n'est-ce pas?⁵⁵

EDE Nem, hanem, hogy én legyőzzem a háborút.

⁴⁶ Akkor hogy akarod?

⁴⁷ Mit akarsz?

⁴⁸ Hallod, te akarod legyőzni a háborút?

⁴⁹ De rólad beszélnek.

⁵⁰ Most te vagy, vagy nem te vagy?

⁵¹ Na, tudtam, csak te vagy!

⁵² Nem! Sőt! Mi a terved?

⁵³ Embereket akarsz összeszedni, hogy letegyük a fegyvert közösen, nem?

Belső bojkott, ezt így nevezik.

⁵⁴ Hanem?

⁵⁵ De ez a cél, nem?

KATONA Mais vous ne pouvez pas être seul. Il a l'air spectaculaire. Mais en masse.⁵⁶

EDE Mindegy. Nem akarom.

KATONA Alors, comment le voulez-vous?⁵⁷

EDE Sehogy.

KATONA Que veux-tu?⁵⁸

EDE Haza akarok menni.

Francia katona dala, melyben érzéseiről vall:

Számolom a csillagokat,

A mellbimbódra gondolatok,

Megvan-e még?

És megvan-e még a jeggyűrű,

A fátyol, a túll, a nagybőgő,

Apád pohárköszöntője,

Anyám dobostortája,

És megvan-e még az igen?

9. JELENET,

melyben Vig Ágnes szíve megkeményedik.

ÁGNES Mit akar?

BENCE Hiába kérdezed, nem érti. Lengyel.

REBEKA Te tulajdonképpen a háborúban voltál, vagy csak barátkoztál erre-arra?

IRÉN Tak, po prostu wejdź.

ÁGNES Egyáltalán nem érted, amit mondok?

REBEKA Ágnes, menjünk –

ÁGNES Megtanítalak egy szóra. Béke. A béke szó a *B*-vel kezdődik. Egy zászlórúd és két cici. Lássam. Úgy. Az *É* betű egy zászlórúd, és három rács. A tetején egy kapanyél. A *K* egy zászlórúd, amiből kijön két varázspálca. Az *e* ugyanaz, mint az *É*, csak kapanyél nélkül.

IRÉN Jestem politykiem. Potrzebujesz pomocy?

BENCE Politikus volt. Elűzték. A háborút támogatta.

⁵⁶ De azt nem lehet egyedül. Meg látványosan. Hanem mint tömeg.

⁵⁷ Akkor hogy akarod?

⁵⁸ Mit akarsz?

ÁGNES A tetején egy kapanyél. A *K* egy zászlórúd, amiből kijön két varázspálca. Az *E* ugyanaz, mint az *É*, csak kapanyél nélkül.

BENCE Ágnes, menjünk tovább, ez nem egy jó ember.

ÁGNES Az *E* ugyanaz, mint az *É*, csak kapanyél nélkül.

IRÉN Potrzebujesz pomocy?

ÁGNES Valamit segíteni akar.

BENCE Bejuttat minket a táborba. De annak biztos megvan az ára.

IRÉN Potrzebujesz pomocy?

REBEKA Ágnes, kérlek, meglesz az ára, ha ő visz be minket. Kérlek.

IRÉN Zabiorę cię do obozu. Musisz przejść przez lukę prawną. W okopach.

BENCE Ágnes, én tudom, hogy kell bemenni.

ÁGNES Potrzebujesz pomocy?⁵⁹

IRÉN Zabiorę cię do obozu. Musisz przejść przez lukę prawną. W okopach.⁶⁰

ÁGNES Dziękuję, bardzo za to dziękuję. Mój brat uciekł i muszę go ratować.⁶¹

IRÉN Potrzebujesz pomocy?⁶²

BENCE Ágnes! Ágnes, hahó! Mit csinálsz? Ágnes!

BENCE Abszolút nem hall minket.

REBEKA De –

BENCE Menjünk!

Ágnes és Irén beszélgetését halljuk.

BENCE Utánunk fog jönni.

REBEKA Nem fog!

BENCE De utánunk fog jönni!

REBEKA Hát nem fog, egyedül hagyom.

BENCE Kicsit megyünk, észreveszi, és utánunk jön.

REBEKA Hát ismerem, nem fog. Te is tudod!

BENCE Teljesen megőrült! Nincs hova mennünk vele. Teljesen bedarálta.

Csend.

BENCE Két opció van. Vagy maradsz, vagy jössz. Nem ultimátum. Lehetőség. Azzal, hogy itt állunk, nem érünk el semmit, láthatod. Vagy az ismeretlen van, és elindulunk, vagy itt állunk, nem tudom, jövő hét szerdáiig. Mit akarsz?

⁵⁹ Segítségre van szüksége?

⁶⁰ Elviszlek a táborba. Át kell menni egy kiskapun. Az árkokban.

⁶¹ Köszönöm, nagyon köszönöm. A bátyám elmenekült, és meg kell mentenem.

⁶² Segítségre van szüksége?

REBEKA Elmenni veled jó lesz?

BENCE Hát jobb, mint ez.

Rebeka dala, melyben érzéseiről vall:

Ha most elmegyek veled, téged elfelejtelek.

Ha most elmegyek veled, őt is elfelejthetem.

Két szerelmes tudja az idejét.

Ha most elmegyek veled, akkor áruló leszek.

Hogy ha nem megyek veled, akkor szembeköptelek.

Két szerelmes tudja a helyét.

És ha elmegyek veled, akkor szép lesz életünk.

És ha elmegyek veled, akkor szépen élhetünk.

És ha ezt megérted,

nem állunk messze egymástól.

Én melletted megnyugszom mostantól.

Én mellette, nem tudom, mi lesz most.

Két szerelmes tudja.

REBEKA Ágnes. Megyünk.

BENCE Haza.

Elmennek.

ÁGNES Jössz velem.

IRÉN *(bólint)*

Irén dala, melyben érzéseiről vall:

Elhagyom a kisboltot,

hova mindig mehetek.

Elhagyom belőle az eladót, akit ismerek,

a vasárnapi ebédeket,

az ott hagyott reggeliket.

Nem figyelem többet az égő gyertyát,

nem nézem már a kelő tésztát,

nem figyelek már a zenére sem.

10. JELENET,

melyben Víg Ede ismét nem búcsúzik senkitől.

A fronton, a háború kellős közepén áll Víg Ede és a Katona. Körülöttük más emberek elhagyott holmijai. Víg Ede érthetetlen mondatokat hall, hatalmas az embertömeg, a Katonával együtt próbálnak előretörni. Víg Ede megáll. Közéjük dobnak egy gránátot. A Katona arrébb löki Víg

Edét. Beugrik két ellenséges katona, akit Víg Ede lelő. Megint előretörnek, lebuknak egy árokba. Mellettük meghal egy ember. Megint előretörnek. Halott embereken gázolnak át. A Katona ráfekszik Víg Edére, amikor rájuk lőnek. Körbeveszi őket öt ellenséges katona. Víg Ede a Katonát közéjük lökve elmenekül.

11. JELENET,

melyben Víg Ágnes elmondja, ami a szívét nyomja.

ÁGNES Barátaim! Én sok mindent nem értek. Nem értem, hogy miért nincs hús a boltokban. Nem értem, hogy a fizetésem, amiért sokat dolgozom, miért nem elég. Nem értem, hogy mi történt azzal a pénzzel, ami eddig elég volt. Nem értem, hogy hova tűnnek a barátaim, a szeretteim, a családom. Én nem értem, hogy mi történik. Hol lehetne ebben a világban nyugtunk? Hova lehetne elbújni?

Van egy érzés a mellkasomban, mintha folyamatosan túl gyorsan kapkodnám a levegőt, már fáj is. Biztosan félek attól, hogy egyszer csak az is elfogy. Én nagyon félek. Félek attól, hogy nem tudom, mi lesz holnap. Egyetlenegy nap sem tudom, hogy holnap milyen hír fogad majd. Féltetem elhagyni az otthonom, de az öcsémet még jobban féltettem. Gyerekek voltunk még, amikor otthon kellett maradnia egyedül. Mikor indultam, láttam a szemében, hogy fél. Megkérdeztem, hogy maradjak-e, de neki megkeményedett a tekintete, és azt mondta, menjél csak. Ilyen ember az én öcsém, nem szól, ha baj van, csak tűr. El sem tudom képzelni, most mit tűr, és én nem vagyok ott, hogy segítssek neki. Barátaim! Ez a háború, ez vér és mocsok és magány! Meddig engedjük még, hogy kínozzanak minket? Meddig nézzük még, hogy a szeretteink egyesével eltűnnek? Én nem engedem! Én nem engedem, hogy közülünk bárki árvaként maradjon! Van, akinek a testvére, van, akinek az apja, a szerelme, a barátja, a szomszédja vagy csak egyszerűen egy régi ismerőse hiányzik. Én nem akarok tovább így élni! A háborúval, a vérengzéssel le kell számolnunk! Én már nem akarok úgy tenni, mintha minden jó volna, én már nem szeretem, ha szép! Nem akarok tovább félni! Nem akarok attól félni, hogy elfogy a levegőm!

Barátaim! Ebben a háborúban néptelenné, névtelessé váltatok! Te, te, te és Ön és te! Mostantól velem együtt legyünk a Mi! És akkor: mondjuk ki! Mi, mondjuk ki először, amit már más kimondott, és amit leges-legelőször Szürke Gandalf mondott ki! Itt úgysem jössz át! Az Ügyet senki

nem veheti el tőlünk! Itt úgysem jössz át!⁶³ Van egy álmom.⁶⁴ Mit kíván a magyar nemzet?⁶⁵ Legyen béke, szabadság és egyetértés!⁶⁶ És a legfontosabb: ideológiák! Barátaim, mi, fiatalok sok mindent nem értünk, ami talán természetes az idősebb generációk számára. Azt sem értjük, azt sem értjük, hogy a keresztény értékeket támogató párt és állami vezetők miért támogatnak egy militarista hatalmat.⁶⁷ Nekünk azt kell elérnünk, hogy az uralkodó párt, ha akar se tudjon erőszakot alkalmazni ellenünk. Lehet, hogy meg kell halni a békéért, hogy a jövő generációi szabadok lehessenek. Lehet. Meg kell állítanunk a pusztítást! Ha kell, az életünket áldozzuk fel a békéért! Menjünk be, és mutassuk meg, hogy lehet más-hogy élni! Lesznek áldozatok, de egy közös ügyért, egy szebb életért!

12. JELENET,

melyben Víg Ágnes nem találja meg Víg Edét.

ÁGNES Hol van Víg Ede?

KATONA Megszökött.

ÁGNES Az én testvérem ilyet nem tesz.

KATONA Tegnap este megszökött.

ÁGNES Meghalt.

Vége

⁶³ Bayer Zsolt beszéde a Magyar Narancs elleni tüntetésen (YouTube.com), 15:24 nyomán.

⁶⁴ idézet: Martin Luther King Jr. 'I have a dream' speech (YouTube.com), 0:59.

⁶⁵ idézet: Bélgá – Nemzeti Hip-Hop (YouTube.com), 0:25.

⁶⁶ idézet: marcius15.kormany.hu/a-12-pont-tortenete-2013.

⁶⁷ Orbán Viktor beszéde Nagy Imre újratemetésén – 1989.06.16. (YouTube.com), 6:24 nyomán.

NÉVJEGY

"Most elveszük, aztán majd megint látok.
Meglátjuk, megmond-e, vagy sem."

Flórián

Lapunk állandó támogatói:

Aranka György Alapítvány, Communitas Alapítvány,
Bethlen Gábor Alap, Iskola Alapítvány
Petőfi Kulturális Ügynökség – Magyar Kultúráért Alapítvány

BETHLEN GÁBOR
Alap

A szerkesztőség székhelye: Marosvásárhely, Tusnád u. 5. sz.; Postacím: 540027 Târgu Mureș, str. Tușnad 5, vagy Of. P. 1. C. P. 89; Telefon: 0040-(0)365-801946; E-mail: lato.szerk@gmail.com; Kiadóhivatal: 540028 Târgu Mureș, str. Primăriei 2. Kéziratokat nem őrzi meg és nem küldünk vissza. Nyomta az Alutus Rt., Csíkszereda. Igazgató: Hajdú Áron. Belföldi előfizetés egy évre 120, fél évre 60, negyedévre 40 lej. Előfizetéseket a szerkesztőségben vesszük föl, valamint a <https://www.lato.ro/elofizetesek> oldalon.

ISSN 1220-5982